

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Zdaňování podnikajících fyzických osob v České republice

Taxation of business individuals in the Czech Republic

Klára Truhlářová

Plzeň 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Zdaňování podnikajících fyzických osob v České republice“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 14.08.2023

v.r. Klára Truhlářová

Zásady pro vypracování práce

1. Vytvořte úvod do problematiky zdaňování podnikajících fyzických osob v ČR, stanovte cíl a vhodnou metodiku zpracování.
2. Syntézou tuzemských i zahraničních literárních zdrojů vytvořte literární rešerši k danému tématu
3. Komparujte způsoby zdaňování jednotlivých kategorií podnikajících fyzických osob s ohledem na velikost obrátu.
4. Shrňte řešenou problematiku

Poděkování

Velice ráda bych poděkovala paní doc. Ing. Janě Hinke, PhD., vedoucí diplomové práce, která mi věnovala svůj čas a poskytla cenné rady a připomínky.

Obsah

Úvod.....	7
1 Cíl práce a metodika	9
2 Daňová soustava v ČR.....	11
2.1 Členění daňové soustavy v ČR.....	13
2.2 Daně z příjmů.....	14
3 Daň z příjmů fyzických osob	17
3.1 Konstrukční prvky daně.....	17
3.2 Druhy příjmů fyzických osob	23
3.3 Způsoby zdaňování podnikajících fyzických osob.....	25
3.3.1 Vedení účetnictví.....	26
3.3.2 Daňová evidence skutečných příjmů a výdajů	27
3.3.3 Evidence příjmů, procentní výdaje z příjmů	29
3.3.4 Režim paušální daně.....	32
3.4 Počet podnikatelů v jednotlivých kategoriích.....	35
4 Daň z příjmů podnikajících fyzických osob na Slovensku	43
4.1 Zdaňování příjmů z podnikání na Slovensku	44
4.2 Komparace daně z příjmů fyzických osob v ČR a SR.....	46
5 Komparace zdaňování jednotlivých kategorií podnikajících fyzických osob.....	49
5.1 Porovnání zdanění s využitím výdajových paušálů, paušální daně a daňové evidence dle právních v ČR.....	50
5.2 Porovnání zdanění s využitím výdajových paušálů, paušální daně a daňové evidence dle daňové legislativy na Slovensku	71
5.3 Porovnání jednotlivých režimů zdanění v ČR a SK	89
6 Závěr.....	96

Seznam použitých zdrojů	99
Seznam tabulek	102
Seznam obrázků.....	106
Seznam grafů.....	107
Seznam zkratek.....	108
Seznam příloh.....	110
Abstrakt.....	135
Abstract.....	136

Úvod

S daní z příjmů fyzických osob (DPFO) se za svůj život setká každý jedinec. Je jednou z konstrukčně nejsložitějších daní, protože se od ní vyžaduje, aby plnila celou řadu funkcí, např. stimulační nebo redistribuční. Podléhá jí jedna z nejpočetnějších skupin daňových poplatníků. Kromě osob s příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, tvoří významnou část mezi poplatníky této daně podnikající fyzické osoby (FO).

Díky velkému počtu osob podléhajících této dani, jsou jakékoliv její změny pod drobnohledem všech poplatníků, protože mají přímý vliv na jejich ekonomické rozhodování a podílí se na jejich ochotě podnikat, pracovat. Snahou většiny fyzických osob je racionalizace jejich ekonomického chování a optimalizace daňové povinnosti, aby výsledná daň byla co nejnižší. Proto je dobré se v této dani orientovat a otázka optimalizace stanovení základu daně a na to navázané daňové povinnosti je tím pádem stále aktuální.

Právní rámec daně z příjmů fyzických osob je obsažen v Zákoně č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o základní úpravu, k níž existuje mnoho různých výjimek. Terčem kritiky je často skutečnost, že výjimky jsou nesystémové a pro daňové poplatníky špatně pochopitelné. Daňový poplatník je povinen v rámci samovyměření v daňovém přiznání stanovit základ daně a následně vyčíslit daň. Často je nemožné bez odborníka (daňového poradce či advokáta) správně použít a využít ustanovení zákona. Přesto zákon obsahuje i nástroje zjednodušující zdanění podnikajících fyzických osob, jako například snížení základu daně prostřednictvím výdajového paušálu nebo režim paušální daně.

Téma zdaňování podnikajících fyzických osob je zajímavé právě proto, že daň z příjmů fyzických osob je nejpoužívanější přímou daní, jelikož se týká všech ekonomicky aktivních občanů. Je důležité pro každého podnikajícího jednotlivce mít alespoň základní povědomí o způsobu zdaňování fyzických osob. Vyhne se tak možným hrozbám v podobě nedodržení termínů pro podání daňového přiznání, nedodržení termínů zaplacení daně a s tím spojených sankcí, zdanění příjmů, které zdanění nepodléhají, nebo nevyužití všech zákonných možností optimalizace. Vzhledem k provázanosti podnikatelského prostředí České a Slovenské republiky,

keré pramení ze společné historie, je důležité vědět, jaká by byla výše daně, pokud by stejná podnikatelská činnost byla vykonávána na Slovensku.

1 Cíl práce a metodika

Cílem literární rešerše v této diplomové práci je deskripce možných způsobů zdaňování podnikajících fyzických osob v ČR a na Slovensku a deklarace třicetiletého vývoje zdaňování podnikatelské činnosti v ČR prostřednictvím komparace, kde budou identifikovány významné legislativní odlišnosti. Cílem vlastní části práce je odpovědět na výzkumnou otázku, za jakých podmínek jsou pro fyzické osoby výhodné jednotlivé alternativy zdaňování příjmů z podnikání. Prostřednictvím konkrétních výpočtů je cílem porovnat, který z režimů je vhodný pro jednotlivé typy poplatníků z řad podnikajících fyzických osob a také, které podnikatelské prostředí, zda české či slovenské, je pro stejné typy podnikatelů výhodnější.

Celá daňová soustava ČR je velice obsáhlá, proto byla využita metoda abstrakce, která v tomto případě posloužila k vyčlenění daně z příjmů fyzických osob. Z korekčních prvků jsou v této práci uvažovány pouze slevy (resp. nezdanitelné částky) na poplatníka.

Podle způsobu evidence příjmů a uplatnění výdajů došlo prostřednictvím metody analýzy k rozdělení podnikajících fyzických osob do skupin. Jednotlivé způsoby zdanění jsou podrobeny analýze, jejímž cílem je odpověď na otázku, který ze způsobů je pro poplatníka daně z příjmů fyzických osob nejvýhodnější z hlediska míry daňové zátěže a administrativní náročnosti. Posuzovány jsou tyto možné varianty zdanění fyzických osob: vedení daňové evidence neboli uplatnění skutečných výdajů, uplatnění výdajů paušálem a režim paušální daně. Každá varianta je analyzována a popsána zvlášť. V rámci analýzy je zkoumána otázka zdaňování stejných poplatníků z pohledu českého a slovenského zákona o daních z příjmů.

Data, se kterými je pracováno, nejsou získána pozorováním či dotazováním, jedná se o otevřená data Ministerstva financí a Ministerstva průmyslu a obchodu. Data jsou rovnou vyhodnocena.

Za použití komparativní analýzy jsou porovnány uvedené způsoby zdanění podnikajících fyzických osob, a to optikou daně z příjmů podle českých a slovenských zákonů. Uvedení modelových příkladů výpočtů daně z příjmů fyzických osob přináší v této části práce lepší vhled do problematiky zdaňování. Výpočty porovnávají výši daňové povinnosti fyzických osob při uplatnění výdajů prostřednictvím procentního paušálu z dosažených příjmů s výší daně v režimu

paušální daně a s výší daně, pokud je vedena skutečná evidence daňových výdajů. Pro zjednodušení jsou v příkladech využity pouze slevy na poplatníka, resp. nezdanitelné částky.

Na Slovensku je oficiální měnou euro. Pro přepočítání na české koruny byl použit kurz stanovený Českou národní bankou ke dni 2.1.2023 ve výši 24,175 Kč/euro. Výsledná částka je zaokrouhlená na celé Kč matematicky.

Modelové výpočty jsou zpracovány v souladu s legislativou platnou pro zdaňovací období roku 2023. Ve výpočtech jsou použity výdajové paušály, které umožňuje Zákon o daních z příjmů ČR, tj. 30 %, 40 %, 60 % a 80 %. V práci jsou popsány situace, kdy podnikatelé dosáhnou příjmů do jednoho milionu korun. Podnikatelé jsou také testováni v případech, kdy je jejich podnikání rozsáhlejší a roční příjmy jsou ve výši jeden a půl milionu korun, rovné dvěma milionům korun a ve výši dva miliony osm set tisíc korun. Pro dokreslení celkové daňové zátěže jsou uvažovány také odvody na sociální a zdravotní pojištění.

Za pomoci syntézy, která umožní spojit poznatky získané analytickým přístupem, je možné představit celkové pojetí zdaňování podnikajících fyzických v českém a slovenském daňovém prostředí. Obecné závěry jsou na základě výpočtů modelových příkladů vyvozeny v rámci metody indukce.

2 Daňová soustava v ČR

„Daňová soustava je důležitou součástí každého státu a má úzkou vazbu na státní rozpočet. Je tvořena subjekty, které výběr daní kontrolují a subjekty, které vybrané daně využívají (rozpočty).“ („Daňová soustava“, n.d.).

„Daňový systém je souhrn všech daní, které se na daném území, zpravidla státním, vybírají. Daňový systém zahrnuje rovněž vztahy mezi jednotlivými daněmi a pravidla, podle kterých se daně vybírají.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 39). Daňový systém se skládá z celého souboru zákonů, pravidel a postupů, které upravují výběr daní a správu daňových příjmů. Daňové systémy se mohou lišit v závislosti na jurisdikci a mohou obsahovat různé další prvky a podrobnosti, které jsou specifické pro danou zemi. Současná podoba daňové soustavy ČR je platná od 1.1.1993. Zahrnuje různé druhy daní, jako je daň z příjmů, daň z přidané hodnoty, daň z nemovitých věcí atd. Clo a poplatky nejsou přímo považovány za daně, ale jsou další formou finančních plateb, které se vybírají pro specifické účely. Podle Vančurové a Zítkové (2022) se termín daň/daně se používá jako legislativní zkratka pro daně a jiné poplatky, odvody. Všechny daně tvořící daňový systém mají různé vzájemné vazby, prostřednictvím kterých je vykonávána fiskální politika státu.

Daň

„Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní.“ (Kubátová, 2018, s. 15).

Za nejvýznamnější finanční zdroj státního rozpočtu se obecně považují příjmy z daní. Důvodem vybírání daní je zabezpečení fungování státu, financování různých veřejných výdajů a služeb

Placení daní ukládá stát zákonem a neposkytuje při tom poplatníkům odpovídající protiplnění. Tuto skutečnost lze nazvat jako nenávratnost daní. Zde je rozdíl oproti poplatkům, kterými se částečně hradí náklady spojené s výkonem státní správy.

„Daň je zpravidla neúčelová, protože nikdo, když daň platí, neví, co bude z těchto prostředků financováno.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 2). Při platbě daně není tedy přesně určeno na co bude použita.

Nenávratnost znamená, že stát tuto platbu nevrací.

Předmět daně

Předmět daně je to, na co se daně vztahují nebo co slouží jako základ pro výpočet daně. Vždy se vztahuje k objektu zdanění, který je vymezen nějakou obecnou veličinou. Podle Vančurové a Zítkové (2022) je stručné vymezení předmětu daně zpravidla součástí názvu daňového zákona jako je zákon o daních z příjmů, zákon o dani z nemovitých věcí apod. Z objektu zdanění poplatník vždy zaplatí daň. Daň se určuje na základě různých faktorů, které se liší v závislosti na druhu daně. Může jimi být dosažení příjmu nebo vlastnictví majetku. U daně z přidané hodnoty je předmětem daně pořízení zboží nebo služby.

Poplatník

„Daňový poplatník je fyzická nebo právnická osoba, jejíž příjmy, majetek nebo činnost podléhá dani.“ („Daňový poplatník“, n.d.). Z platných daňových zákonů vyplývá povinnost platit daně státu či jiným daňovým orgánům. Daňový poplatník platí daň sám za sebe.

Plátce daně

Plátce daně je termín používaný k označení osoby, která je zodpovědná za platbu daně a zprostředkovává výběr daně od poplatníků. „Plátce daně je fyzická či právnická osoba, která je pod svojí majetkovou odpovědností povinna daň vypočítat, vybrat a odvést do státního rozpočtu.“ („Plátce daně“, n.d.). Vybranou daň odvádí plátce daně na účet příslušného správce daně.

Daňový základ

Základ daně je důležitým faktorem při výpočtu daně a může se lišit v závislosti na konkrétním druhu daně a daňovém systému. U daně z příjmů má charakter tokové veličiny, protože se načítá za zdaňovací období. „Aby se předmět zdanění mohl stát základnou pro výpočet daně, je třeba ho nejen přesně definovat, ale i vytvořit předpoklady pro jeho kvantifikaci.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 11). Jde o peněžně vyjádřenou hodnotu, ze které se daň vypočítá. K tomu je dle Vančurové a Zítkové (2022) nutné vymezit jednotku, ve které se bude základ daně měřit. V závislosti na druhu daně může být základ daně různý. U daních z příjmů odkazuje základ daně na částku, na kterou se vztahuje daňová sazba při výpočtu daně. U majetkových daní je takovou jednotkou stavová veličina neboli počet jednotek k určitému datu, např. m² u pozemků, obsah válců v cm³ u vozidel a podobně.

Sazba daně

„Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 15). Sazba daně je procentuální hodnota, která se aplikuje na základ daně nebo jde o pevnou částku vyjádřenou peněžně na danou jednotku. Použití dané sazby daně je závislé na konkrétním druhu daně. Sazby daní se řídí platnými daňovými předpisy.

Zdaňovací období

„Zdaňovací období je pravidelný časový interval, za který nebo na který se základ daně stanoví a daň vybírá.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 13). Jedná se o období, ve kterém se shromažďují a vyhodnocují informace potřebné pro výpočet daní. Časové úseky jsou různě dlouhé a zpravidla je upravují příslušné zákony pro jednotlivé daně. Dle Daňového řádu (2023) je základním obdobím 12 měsíců, které se kryje se s kalendářním rokem. § 21a Zákona o daních z příjmů (2023) stanovuje, že možným obdobím je také tzv. hospodářský rok. Ten má odlišný začátek i konec než kalendářní rok, ale vždy se jedná o období 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, což upravuje Zákon o účetnictví (2023). U daní ze spotřeby je zdaňovací období kratší, nejčastějším je kalendářní měsíc, používá se také kalendářní čtvrtletí.

2.1 Členění daňové soustavy v ČR

Daní existuje velké množství a současně s tím existuje i mnoho způsobů, jak je členit. Historicky se hlavní složky daňového systému nejčastěji rozdělovaly na přímé a nepřímé daně. Členění daňového systému se vyvíjelo a měnilo v průběhu času.

Aktuální rozdělení daní daňového systému ČR dle Vančurové a Zítkové (2022):

- A) Daně z příjmů
- B) Majetkové daně
- C) Daně ze spotřeby
 - a. selektivní
 - b. z užívání
 - c. všeobecné
- D) Sociální pojistné
- E) Další daňové příjmy

2.2 Daně z příjmů

„Daň z příjmů je daň uložená fyzickým nebo právnickým osobám.“ („Daň z příjmů“, n.d.). Je to druh daně, která se vybírá od fyzických nebo právnických osob za jejich příjmy z různých zdrojů. Právní úprava obou daní je obsažena v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Daň z příjmů fyzických osob

Dani z příjmů fyzických osob je věnována samostatná kapitola.

Daň z příjmů právnických osob

„Za právnickou osobu je označován uměle vytvořený subjekt, který vznikl zákonným způsobem, a je možné ho jednoznačně identifikovat. Ke zřízení právnické osoby je zapotřebí písemná smlouva nebo zakládací listina, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Právnická osoba je tedy například společnost s ručením omezeným, která je zapsána v obchodním rejstříku a má své vlastní IČ.“ („Právnická osoba“, n.d.). Jinými slovy řečeno právnická osoba je právní termín používaný k označení organizace, instituce nebo podniku, který má právní subjektivitu a je považován za samostatný právní subjekt oddělený od svých zakladatelů či členů. Právnické osoby mají práva a povinnosti, které jim umožňují jednat, uzavírat smlouvy, vlastnit majetek a nést odpovědnost.

Dle § 17 odst. (1) písm. a) zákona o daních z příjmů (2023) jsou právnické osoby poplatníkem daně z příjmů právnických osob. Následující § 18 zákona o daních z příjmů (2023) říká, že předmětem daně jsou příjmy z veškeré činnosti z nakládání s veškerým majetkem.

Základ daně vychází z účetního výsledku hospodaření, od kterého se odlišuje v návaznosti na daňové předpisy. V přiznání k dani z příjmů právnických osob se výsledek hospodaření transformuje na daňový základ. Standardní sazba daně je již mnoho let stanovena ve výši 19 %. Zdaňovacím obdobím je kalendářní, popř. hospodářský rok.

Majetkové a nepřímé daně jsou popsány v příloze A.

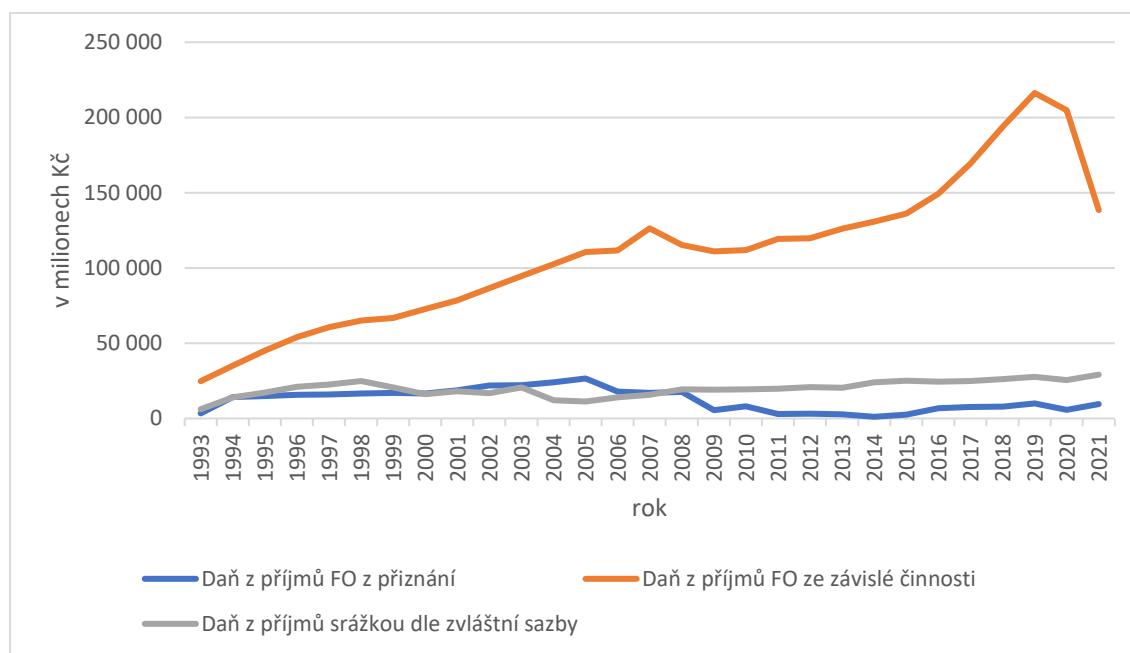
Daně jako příjem do státního rozpočtu

„Daňové příjmy jsou nejvydatnějším veřejným příjmem.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 37). Přední místo ve výběru daní obvykle zabírají přímé daně, které mají výhodu, že jsou přímočaré a relativně snadno vybíratelné. Další významnou položku činí daň z přidané hodnoty. Inkaso daní je ovlivněno mnoha faktory, včetně ekonomického růstu, daňové politiky, změn v daňových sazbách a dalších daňových opatřeních.

Nejvyšší kontrolní úřad [NKÚ] každoročně zveřejňuje na svých webových stránkách stanoviska k plnění státního rozpočtu. Z těchto stanovisek vyplývá i to co je patrné z tabulky uvedené v příloze D, která zobrazuje meziroční srovnání inkasa vybraných druhů daní v letech 2017–2021. Dle této tabulky a v souladu se stanovisky NKÚ největší podíl na výběru daně z příjmů FO má daň ze závislé činnosti (daň ze mzdy zaměstnanců). Daň z příjmů podnikajících fyzických osob zaznamenala v letech 2017–2019 pozvolný nárůst, ovšem v dalším roce je vidět výrazný propad této daně, a to až do záporných čísel. Tato skutečnost byla dle NKÚ způsobena koronavirovou pandemií, ve které došlo ke značnému omezení podnikatelské činnosti velké části fyzických osob. Záporný zůstatek na straně inkasa daně z příjmů v roce 2020 zdůvodňuje na svých webových stránkách Ministerstvo financí ČR (2022) tak, že ze strany vlády byly podnikatelům poskytovány kompenzační bonusy, které jsou považovány za negativní daň. V roce 2021 nejenže došlo u inkasa této daně k návratu na původní hodnotu odpovídající době před koronavirovou pandemií, ale výběr daně byl dokonce překonán o necelých 16 %.

V následujícím grafu je zobrazen vývoj inkasa daně z příjmů fyzických osob od doby jejího zavedení do roku 2021.

Graf 1: Dlouhodobé inkaso DPFO

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat Finanční správy ČR, 2023

Graf odráží skutečnost, která je dohledatelná na webových stránkách Ministerstva financí ČR, že dlouhodobě největší podíl na celkovém inkasu daně z příjmů fyzických osob představuje daň ze závislé činnosti čili daň ze mzdy zaměstnanců. Podíl daně z příjmů vybíraných srážkou u zdroje je také významný a v počátku sledovaného období se držel v těsné blízkosti výše výběru daně z příjmů FO z přiznání. „Od roku 2008 vykazuje daň z příjmů dle přiznání nižší hodnoty než daň srážková. Přestože daň z příjmů ze závislé činnosti zaznamenává od roku 2019 propad, stále je její inkaso do státního rozpočtu vyšší než u ostatních typů daní z příjmů fyzických osob.“ („Tiskové zprávy“, n.d.)

Dle serveru novinky.cz znamená zrušení superhrubé mzdy v roce 2021 jednu z největších daňových změn za poslední roky. Zaměstnanci si sice polepšili o stovky až tisíce korun měsíčně, nicméně pro státní rozpočet znamenala tato změna ve výpočtu daně ze mzdy nižší příjmy v desítkách miliard korun.

Výnos daně z příjmů se na základě právních předpisů reguluje prostřednictvím finančních úřadů mezi různé úrovně rozpočtové soustavy, včetně obcí.

3 Daň z příjmů fyzických osob

Úprava této daně je v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů (2023) stanovuje v § 3, které příjmy jsou předmětem daně a příjmy, které předmětem daně nejsou. V § 4 zákon o daních z příjmů (2023) specifikuje příjmy, které jsou od daně osvobozeny.

„Všechny příjmy jsou rozděleny do několika odděleně posuzovaných částí, a to do pěti dílčích základů daně.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 135). Daň z příjmů fyzických osob se tedy vztahují na různé druhy příjmů, které fyzické osoby mohou získávat. Dani z příjmů fyzických osob podléhají všechny zdanitelné příjmy jednotlivců, zpravidla se jedná o celkový roční příjem fyzické osoby. „Zdaňovanými příjmy budeme nadále označovat ty, které jsou předmětem daně a nejsou osvobozeny.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 134) Dle Kubátové (2018) je daň z příjmů fyzických osob nazývána univerzální přímou daní důchodového typu. V rámci daňového systému ČR patří tato daň mezi nejznámější a nejrozšířenější, ale současně také administrativně nejnáročnější.

K lepšímu pochopení stanovení základu a výpočtu této daně je dobré seznámit se s jejími jednotlivými konstrukčními prvky. Jsou to základní stavební kameny daně, které určují její strukturu, výpočet a způsob uplatňování. Jedná se o klíčové prvky, které ovlivňují, jak je daň utvářena a jak se vypočítává. Konstrukční prvky jsou důležité pro stanovení struktury daně a zajišťují spravedlivé a efektivní vybírání daní. „Základní konstrukční prvky, které rozhodují o tom, v jaké míře na jednotlivé subjekty budou daně dopadat, jsou: daňový subjekt, předmět daně, osvobození od daně, základ daně a období, za které se stanoví, tj. zdaňovací období, odpočty od základu daně, sazba daně, slevy na dani.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 5).

3.1 Konstrukční prvky daně

Daňový subjekt

Subjektem daně je osoba, která je povinna platit daně na základě svých příjmů. „Z osob, kterých se daň dotýká, nás nejvíce budou zajímat dvě skupiny, a to ty, jejichž předmět je podroben dani, a ty, které jsou pověřeny daň odvádět.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 6). Tyto dvě skupiny se nazývají poplatníci daně a plátcí daně. Poplatník je osoba, které je zákonem uložena povinnost platit daň, její příjem přímo

podléhá dani a je zodpovědná za plnění daňových povinností. Plátce je oprávněn nebo povinen vybírat daně za poplatníka, provádí odvod daně do státního rozpočtu. Například zaměstnavatel, který platí za své zaměstnance zálohu na daň z příjmů, kterou jim strhává měsíčně z vyplácených mezd. Poplatník a plátce daně může být jedna a tatáž osoba, ale mohou to být také osoby různé, a to v případě, pokud plátce daně vybírá a odvádí daň za poplatníka.

Poplatník daně

„Poplatník je zamýšleným nositelem daňového břemena.“ (Vančurová & Zitková, 2022, s. 6). Zákon o daních z příjmů (2023) v § 2 stanoví definici, kdo je poplatníkem daně, a vymezuje dvě skupiny daňových poplatníků. První skupinou jsou tzv. daňoví rezidenti. „Jsou to poplatníci, kteří mají na území ČR bydliště, nebo se zde obvykle zdržují.“ („Kdo je poplatníkem daně z příjmu fyzických osob”, n.d.) Na daňové rezidenty je uplatňováno zdanění veškerých dosažených celosvětových příjmů, tj. příjmů z jakéhokoliv zdroje bez ohledu na to, zda jsou získány v ČR nebo v zahraničí. Výjimku tvoří, pokud některé ze zahraničních příjmů splňují podmínky uvedené ve smlouvě o zamezení dvojího zdanění uzavřené s daným státem. Druhou skupinu tvoří poplatníci, kteří se podle zákona o daních z příjmů (2023) v ČR obvykle nezdržují, nemají zde trvalé bydliště, tzv. daňoví nerezidenti. Pro ně se zpravidla uplatňuje zdanění pouze na příjmy, které jsou získány v ČR nebo jsou spojeny s aktivitami vykonávanými v ČR. Příslušná smlouva o zamezení dvojího zdanění může stanovovat zdanění některých příjmů odlišně od českého právního předpisu.

S účinností od 1.1.2021 přibyl do zákona o daních z příjmů (2023) nový § 2a, který vymezuje poplatníka paušální daně. Je to zjednodušený daňový systém, který pro poplatníky znamená významné snížení administrativní náročnosti. „Paušální daň je dobrovolný způsob, jak mohou některé OSVČ za přísně daných podmínek vyřešit daňové a odvodové povinnosti od roku 2021 jedinou trvalou měsíční platbou.“ (Dušek & Sedláček, 2022, s. 14). V rámci tohoto režimu se daň nevypočítává na základě skutečných příjmů a výdajů poplatníka, ale na základě paušální sazby stanovené zákonem. Dochází ke sjednocení tří plnění do jedné platby, kterou poplatník odvádí finančnímu úřadu. Jedná se o platby související s daní z příjmů, s pojistným na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a s pojistným na veřejné zdravotní pojištění. „Se zdravotní pojišťovnou ani správou sociálního zabezpečení už nic dalšího neřešíte. Jen s finančním úřadem, který jim

informace předá, a vy už nemusíte komunikovat se třemi úřady zároveň.“ (Dušek & Sedláček, 2022, s. 14). Poplatník v tomto režimu nemá povinnost podávat daňové priznání a pojistné přehledy. Má výrazně omezený rozsah evidenčních povinností.

Plátce daně

Jedná se o takový subjekt, který provádí fyzickou platbu daně vybranou nebo sraženou od jiných poplatníků. „Je tedy zavázán státem, aby za něj daň inkasoval (zahrnul do ceny své produkce) a státu ji odvedl.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 7). Z praxe je nejznámější případ, kdy zaměstnavatel strhává měsíčně zaměstnancům zálohu na daň z příjmů z vyplácených mezd a odvádí jí na účet místně příslušného finančního úřadu.

Předmět daně

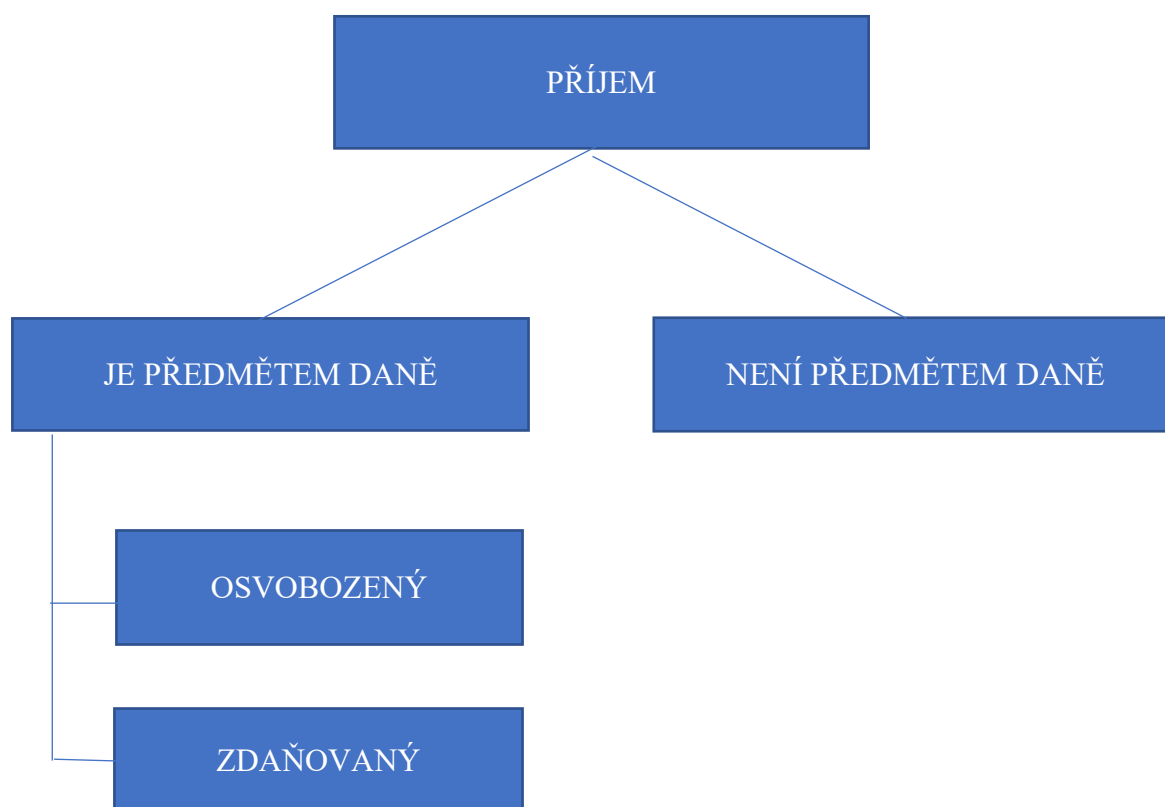
„Pro efektivní vybrání daně je třeba předmět daně co nejpřesněji definovat.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 10). Definici předmětu daně upravuje § 3 zákona o daních z příjmů. Dle tohoto paragrafu se jedná o příjmy peněžní i nepeněžní a také příjmy získané směnou.

Příjmy jsou rozdělené do pěti skupin neboli dílčích daňových základů:

- „a) příjmy ze závislé činnosti (§ 6),
- b) příjmy ze samostatné činnosti (§ 7),
- c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- d) příjmy z nájmu (§ 9),
- e) ostatní příjmy (§ 10).“ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (2023)

Příjmy, na které se nevztahuje povinnost platit z nich daň z příjmů, předmětem daně nejsou. Tyto příjmy jsou vyjmenovány v zákoně jako specifická kategorie, která je z daně z příjmů zcela vyloučena. Mezi ně mohou dle zákona o daních z příjmů (2023) patřit příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů, příjmy z rozšíření nebo zúžení společného jmění manželů, příjmy získané převodem majetku od osoby blízké, úvěry, půjčky a další.

Obrázek 1: Schéma příjmů poplatníků fyzických osob

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Schéma přehledně uvádí postup při posuzování předmětu daně.

Osvobození od daně

Zákon o daních z příjmů (2023) uvádí nejen příjmy, které jsou předmětem daně, ale také příjmy, které jsou od daně osvobozené. Tato úprava je v § 4 zákona. Příjmy od daně osvobozené jsou sice předmětem daně, ale daň se z nich neodvádí.

„Nejčastěji jsou osvobozené tyto příjmy:

- dary – bezúplatné příjmy,
- dědictví – příjmy z nabytí dědictví nebo odkazu,
- výhry z loterie a tomboly, pokud výše výhry nepřesahuje 1 000 000 Kč,
- výhry z hazardních her, pokud rozdíl mezi úhrnem výher a úhrnem vkladů nepřesahuje 1 000 000 Kč,
- nemovitosti, byty:
 - příjmy z prodeje rodinného domu či bytu, pokud v něm měl prodávající nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem bydliště,

- příjem z prodeje nemovitých věcí, přesáhne-li doba mezi nabytím vlastnického práva k těmto nemovitým věcem a jejich prodejem dobu 10 let,
 - příjem z prodeje hmotné movité věci s výjimkou např. z příjmu z prodeje cenného papíru nebo motorového vozidla, nepřesahuje-li doba mezi jejich nabytím a prodejem dobu 1 roku,
 - přijatá náhrada majetkové nebo nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku, plnění z pojištění odpovědnosti za škodu, plnění z cestovního pojištění,
 - restituce – náhrady přijaté v souvislosti s nápravou některých majetkových křivd,
 - důchody – dávky nebo služby z nemocenského pojištění, důchodového pojištění,
 - sociální dávky – dávka pro osobu se zdravotním pojištěním, dávka pomoci v hmotné nouzi, dávka státní sociální podpory, dávka péstounské péče.“
- (Finanční správa, 2023).

Základ daně

„Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů podle § 6 až 10 není stanoveno jinak.“ (Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (2023).

Zákon upravuje v jednotlivých ustanoveních pro dané druhy příjmů výpočet dílčích základů, které se zpracovávají odděleně pro zákonem dané skupiny příjmů. Základ daně je daný součtem takto vypočítaných dílčích daňových základů.

Příjmy osvobozené se do základu daně nezahrnují. Nezahrnují se také příjmy, z nichž se daň vybírá zvláštní sazbou daně (tzv. srážková daň).

Postup při zjišťování dílčích základů daně je u jednotlivých druhů příjmů rozdílný a je upraven v §§ 6, 7, 8, 9 a 10 zákona o daních z příjmů (2023).

Stanovení základu daně předchází stanovení správné výše příjmů a výdajů. Od dosažených příjmů se odečtou výdaje, které zákon posuzuje jako daňově uznatelné. Zákon také stanovuje, které výdaje jsou nedaňové, tzn., že základ daně nesnižují.

„Základ daně musí být definován v měřitelných jednotkách. A to buď ve fyzikálních jednotkách (například kus, m², t, hl apod.), nebo v hodnotovém vyjádření, tedy v korunách.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 12)

Při výpočtu základu daně se ještě zohledňují odečitatelné položky, které se také nazývají nezdanitelné části základu daně. Patří sem např.: hodnota daru, úroky z úvěru na bydlení, příspěvky na penzijní a životní pojištění.

Sazba daně

Vančurová a Zídková (2022) uvádějí, že sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně. Sazby daně upravuje paragraf 16 odst. 1 zákona o daních z příjmů (2023). Stanovuje, že sazba daně činí 15 % nebo 23 % a to v závislosti na výši základu daně. Dále, že poplatníkům se základem daně do 48násobku průměrné mzdy se týká sazba daně ve výši 15 % (písm. a), při přesáhnutí tohoto limitu zdaní poplatník své příjmy nad tento základ sazbou daně ve výši 23 % (písm. b). Sazba daně pro samostatný základ daně činí 15 %, což upravuje následující paragraf § 16a.

Korekční prvky

V odborné veřejnosti se liší názory na pojmenování korekčních prvků. Například Vančurová a Zídková (2022) hovoří o odpočtech a slevách, Kubátová (2018) používá označení korekční prvky. Každopádně se jedná o možnosti úpravy základu daně a vypočítané daně. Následkem toho dojde ke snížení nebo zvýšení daňové povinnosti. Ve větší míře dochází ke snížení daně. Množství a způsob využití korekčních prvků je velice ovlivněn aktuální politikou státu. Jejich uplatnění je dáno zákonem, ale také individuálním právním předpisem, který vydá správce daně (např. pokyn ministerstva financí o prominutí daně).

Obrázek 2: Schéma výpočtu daně z příjmů v České republice

Součet dílčích základů daně (= příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu, ostatní příjmy)
- nezdanitelná část základu daně (= dary, úroky na bydlení, příspěvky na penzijní a životní pojištění, odborové příspěvky atd.)
= základ daně
* sazba daně 15 % (popř. 23 %)
= daň před slevami
- slevy (na poplatníka, vyživovanou manželku, invalidního důchodce, studenta, aj.)
= daň po uplatnění slev
- daňový bonus (daňové zvýhodnění na dítě)
= Daň celkem po úpravě o daňový bonus

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

3.2 Druhy příjmů fyzických osob

Příjmy ze závislé činnosti

„Poplatník s příjmy ze závislé činnosti je označován jako zaměstnanec, zaměstnavatel je plátcem příjmu.“ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (2023) Dle §6 zákona o daních z příjmů (2023) se jedná o příjmy z pracovněprávního, služebního nebo členského a obdobného poměru, ať už současného nebo dřívějšího. Poplatník je při výkonu práce z těchto pracovněprávních poměrů povinen dbát příkazů plátce. Příjmy zahrnují příjmy za práci, z funkčního požitku, odměny.

Příjmy ze samostatné činnosti

Dle Vančurové a Zídkové (2022) se jedná o příjmy z nezávislé činnosti poplatníka. Jedná se o příjmy, které plynou z aktivit, jako jsou vlastní podnikání, výkon živnosti nebo jiné samostatné činnosti bez pracovního poměru. Jsou vykonávány samostatně, soustavně a za účelem dosažení zisku. Mezi tyto příjmy se dle zákona o daních z příjmů (2023) řadí příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnostenského podnikání, příjmy z jiného podnikání podle zvláštních

předpisů, příjmy z výkonu nezávislého povolání a další. Patří sem také podíly na zisku společníků veřejných obchodních společností.

Příjmy z kapitálového majetku

Kapitálový majetek tvoří investice, spoření a další finanční majetek. Příjmy, které fyzická osoba získává z vlastnictví, investic a kapitálových aktiv jsou příjmy z kapitálového majetku. Dle Duška & Sedláčka (2022) se jedná například o příjmy plynoucí v případě výplaty podílů na zisku obchodní společnosti nebo z podílu na zisku tichého společníka, při výplatě úroku z držby cenných papírů, výnosu z dluhopisu. Podle § 8 zákona o daních z příjmů (2023) tvoří kapitálové příjmy také úroky a výnosy z vkladů, úroky a výnosy z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, plnění ze zisku ze svěrenského fondu nebo rodinné fundace.

Příjmy z nájmu

„V dílčím základu daně příjmů z nájmu jsou vždy příjmy z nájmu nemovitých věcí, evidovaných jednotek (prostorově oddělená část domu, včetně podílu na společných prostorách) a dále z nájmu hmotných movitých věcí.“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 148) Jedná se o příjmy, které vlastník nemovitosti nebo majitel pronajímaného majetku dostává od nájemce za možnost užívat daný majetek. Příjmy z pronájmu mohou plynout z pronájmu různých druhů nemovitostí, jako jsou byty, domy, kancelářské prostory, ale také z pronájmu movitých věcí, např. automobilů, strojů.

Ostatní příjmy

Jak už sám název napovídá, jsou to příjmy, které nespádají do žádné skupiny z výše popsaných příjmů. „Do dílčího základu daně ostatní příjmy patří všechny příjmy, které nebyly zachyceny v předchozích dílčích základech daně (a když netvořily v rámci výše uvedených dílčích základů daně samostatné základy daně).“ (Vančurová & Zítková, 2022, s. 149) Nejčastěji se jedná o příjmy z příležitostné činnosti (prodej zeleniny ze zahrady), o příjmy z příležitostného nájmu movitých věcí, výhry z hazardních her, ceny z veřejných, reklamních či sportovních soutěží, příjmy z prodeje movitého a nemovitého majetku.

3.3 Způsoby zdaňování podnikajících fyzických osob

Podnikající fyzická osoba

Macháček (2022) uvádí, že znalost zákona o daních z příjmů je nezbytná pro stanovení správné výše daňové povinnosti poplatníka daně z příjmů fyzických osob a také, že dobrá orientace v daňovém zákoně umožňuje optimalizovat vypočtenou daňovou povinnost poplatníků.

Dle Macháčka (2022) představuje podnikající fyzická osoba hovorově nazývaná podnikatel nejjednodušší formu podnikatelské činnosti z hlediska administrativní náročnosti. Provozuje podnikání vlastním jménem, na vlastní účet a na vlastní odpovědnost. Macháček (2022) také uvádí, že účelem této činnosti je dosahování zisku. Pro výkon příslušné podnikatelské činnosti je nezbytné splnit zákonné podmínky. Nejrozšířenější je podnikání podle živnostenského zákona. Existují však také situace, kdy některé osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) podnikají podle zvláštních předpisů, které stanoví specifická pravidla pro jejich činnost. Tato zvláštní pravidla se týkají tzv. svobodných povolání, mezi něž se zahrnují advokáti, daňový poradci, auditoři, notáři, lékaři, veterináři, znalci a tlumočníci, architekti apod. „S ohledem na společenskou závažnost profesí advokáta, lékaře a jiných podobných lze taková svobodná povolání vykonávat pouze pod dohledem samosprávných oborových komor.“ („Podnikání bez živnostenského oprávnění: Svobodné povolání“, 2022). Znamená to, že kromě zákonných předpisů, jsou tito podnikatelé regulováni také příslušnými profesními komorami, jako například Českou advokátní komorou, Komorou daňových poradců, Komorou auditorů, Českou lékařskou komorou aj.

Existuje také skupina OSVČ, která nepotřebuje žádné specifické oprávnění nebo regulační schválení k provozování své činnosti. „Charakter skutečné tvůrčí svobody můžeme naproti tomu vnímat v oblasti kreativních a uměleckých disciplín, tedy pro taková živobytí, jako je grafika, malířství, tanec, režie a další obdobné tvůrčí činnosti. Ačkoli i v uměleckých oblastech mohou existovat nejrůznější umělecká sdružení, nelze je stavět na roveň komorám lékařským, auditorským a jiným výše uvedeným. Umělecká sdružení mají zpravidla pro výkon svobodného povolání jen doporučující charakter, případně vykonávají určitou společnou správu.“ („Podnikání bez živnostenského oprávnění: Svobodné povolání“, n.d.). Tyto OSVČ mají obvykle

volnější podnikatelské prostředí a mohou začít podnikat bez dalšího splnění zvláštních pravidel nebo požadavků. „Podnikání v zemědělských oborech se řídí zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství. Hned na začátku je potřeba si uvědomit, že k některým činnostem není vůbec potřeba zařizovat živnostenské oprávnění. Stačí se nechat zapsat do Evidence zemědělského podnikatele, jehož správcem je Ministerstvo zemědělství.“ („Jak začít podnikat v zemědělství“, n.d.). Podnikatelé v zemědělské výrobě, lesním a vodním hospodářství podnikají na základě zápisu do evidence zemědělského podnikatele.

Evidence příjmů OSVČ

V souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (2023) mají podnikající fyzické osoby povinnost evidovat své příjmy za účelem zjištění základu daně. Dle tohoto zákona mohou podnikatelé vybírat z několika možností, jak své příjmy evidovat:

- vedení účetnictví,
- vedení daňové evidence (uplatnění skutečných příjmů a výdajů),
- evidence příjmů (výdaje jsou uplatněny procentem z příjmů),
- evidence příjmů pro účely režimu paušální daně.

3.3.1 Vedení účetnictví

„Povinnost vedení účetnictví upravuje zákon o účetnictví, který v §1 upravuje, na jaké účetní jednotky se vztahuje.“ (Pilátová a kol., 2019, s. 25). Podle Pilátové a kol. (2019) se fyzická osoba stane účetní jednotkou v případech kdy, její obrat za předcházející rok dosáhne 25 miliónů korun, pokud je zapsána v obchodním rejstříku, je společníkem ve společnosti, kde alespoň jeden ze společníků vede účetnictví nebo se rozhodne vést účetnictví dobrovolně. Paragraf 4 odstavec 1 zákona o účetnictví (2023) stanovuje, že fyzická osoba, která se stane účetní jednotkou, musí vést účetnictví nejméně po dobu 5 let.

Podnikající fyzická osoba vedoucí účetnictví je povinna řídit se českými účetními předpisy, mezi které patří zákon o účetnictví, vyhláška č. 500/2002 Sb. Účetnictví je založeno na tzv. akruálním principu, což znamená, že je dodržována věcná a časová souvislost nákladů a výnosů.

„Při vedení účetnictví se pro účely zjištění základu daně vychází z hospodářského výsledku. Hospodářský výsledek se zjistí jako rozdíl mezi výnosy a náklady.“ („Jaký je rozdíl mezi vedením účetnictví a vedením daňové evidence?“, n.d.) Prostřednictvím úprav v daňovém přiznání je hospodářský výsledek transformován na základ daně. Dle Hnátka (2021) úpravy spočívají ve vyloučení daňově neuznatelných nákladů, osvobozených příjmů, popř. příjmů, které nejsou předmětem daně. Základ daně je tedy rozdíl mezi zdanitelnými výnosy a daňově uznatelnými náklady.

Vedení účetnictví pro podnikající fyzické osoby představuje nejsložitější způsob stanovení základu daně. Je to varianta náročná na odbornost i softwarové vybavení.

Dle serveru podnikatel.cz (2023) lze výhodu použití vedení účetnictví fyzickou osobou spatřovat ve skutečnosti, že se nejedná jen o způsob, kterým podnikatel zjistí svůj základ daně, ale především při rozsáhlejší podnikání má lepší přehled o svém majetku, jeho pohybech, má lepší přehled o dluzích. Prostřednictvím účetnictví, které tvoří komplexní systém, má podnikatel k dispozici různé finanční analýzy, finanční ukazatele, které mu usnadňují vytvořit si obraz o svém hospodaření a usnadňují mu také ekonomická rozhodování.

Jako další výhodu uvádí server podnikatel.cz možnost rozvrhnout si inkasované příjmy do jednotlivých období, např. při rozsáhlých zakázkách, kdy dosahuje velkých příjmů prostřednictvím obdržených záloh. V této situaci při vedení daňové evidence, by v roce obdržení zálohy zaplatil vysoké daně a v dalších obdobích by měl jen výdaje a vykazoval by ztrátu.

3.3.2 Daňová evidence skutečných příjmů a výdajů

Legislativní úpravu vedení daňové evidence obsahuje § 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

„Daňová evidence je v podstatě obdobou jednoduchého účetnictví, je však mnohem méně administrativně náročná, je značně jednodušší po metodické stránce a klade podstatně nižší nároky na technické vybavení.“ (Dušek & Sedláček, 2022).

V daňové evidenci OSVČ zachycuje pouze peněžní toky, které souvisí s její podnikatelskou činností, eviduje majetek a dluhy (závazky). Pilátová a kol. (2019) upozorňují, že je povinností vést také evidenci hmotného a nehmotného majetku,

který lze podle zákona o daních z příjmů odepisovat. Dušek & Sedláček (2022) k tomu dále uvádějí povinnost evidovat pohledávky pro případ, že by se OSVČ rozhodla v budoucnu přejít na skutečné výdaje, protože tento přechod má daňové dopady prostřednictvím neuhrazených pohledávek.

Právní úprava daňové evidence vymezuje složky majetku, které je nutné evidovat, určuje také metody oceňování majetku a dluhů. Forma vedení daňové evidence předepsána není. Základ daně tvoří rozdíl mezi úhrnem zaevidovaných zdanitelných příjmů a daňově uznatelných výdajů k 31.12. Výdaje jsou v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p.p. upraveny v § 24, který je nazývá výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Úplný výčet všech položek, které lze uznat za daňové výdaje tento paragraf neobsahuje, přesné a jednoznačné vymezení není prakticky ani teoreticky možné. Hnátek (2021) pojmenování výdajů, které používá § 24, vysvětluje takto:

- výdaj na **dosažení** příjmů – takový výdaj, bez kterého by nebylo možné dosáhnout příjmů (např. nákup zboží, pronájem prostor),
- výdaj na **zajištění** příjmů – výdaj, který zabezpečí, že již dosahované příjmy, popř. příjmy budoucí, nebudou ohroženy (pojištění, ostraha objektu)
- výdaj na **udržení** příjmů – výdaje vynaložené na to, aby již pořízené vybavení dále fungovalo a umožňovalo tak dosahovat příjmy (výdaje na opravy a údržbu, odpisy dvoudobého majetku).

V § 24 jsou jmenovitě uvedeny především ty výdaje, u kterých by mohlo docházet k nejasnostem. V následujícím § 25 zákona o daních z příjmů jsou naopak uvedeny výdaje, které nelze uznat za výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Hnátek (2021) říká, že aby byly výdaje považovány za daňově účinné, musí mít souvislost s podnikatelskou činností poplatníka a ten musí být schopen tuto skutečnost prokázat správci daně.

Dušek a Sedláček (2022) uvádějí, že daňová evidence neslouží jen ke zjištění základu daně z příjmů, ale současně poskytuje přehled o stavu a pohybu majetku a dluhů podnikatele a slouží tak pro ekonomické rozhodování při řízení firmy.

3.3.3 Evidence příjmů, procentní výdaje z příjmů

Podnikající fyzické osoby, které se nepřihlásily k režimu paušální daně, mají možnost vést klasickou daňovou evidenci, kdy od dosažených příjmů odečítají skutečné výdaje, anebo v daňovém přiznání uplatňují paušální výdaje, což je administrativně jednodušší.

V souladu s §7 odst. 7 a dalšími paragrafy zákona o daních z příjmů může podnikající fyzická osoba uplatnit procentní výdaje z příjmů pro stanovení základu daně z podnikatelské činnosti. Tato varianta se hovorově nazývá „uplatnění paušálních výdajů“.

Při této metodě uplatnění výdajů se od dosažených příjmů neodečítají skutečně vynaložené výdaje, ale místo nich je z jednotlivých druhů příjmů vypočítán výdaj ve výši zákonem stanoveného procenta.

Procenta v rozčlenění dle předmětu podnikání jsou dle § 7 odstavce 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (2023) tato:

- 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného. Nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1.600.000, - Kč,
- 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání. Nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1.200.000, - Kč,
- 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku. Nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600.000, - Kč,
- 40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti, s výjimkou příjmů z podílu společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku a s výjimkou příjmů autorů za příspěvek do novin, časopisů, rozhlasu a televize plynoucích ze zdrojů na území České republiky, pokud je tento autorský příjem samostatným základem daně pro daň vybíranou srážkou. Nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800.000, - Kč.

„Paušální výdaje se obecně vyplatí tehdy, když má OSVČ výdaje nižší než ty, které jsou uvedené u jednotlivých procentních sazeb. (Němcová, 2021). Skutečné výdaje jsou pak výhodnější, pokud přesahují onen procentuální výpočet. Zákon stanovuje horní hranici paušálních výdajů, které lze od příjmů odečíst, což je nevýhoda tohoto

režimu zdaňování příjmů, jak uvádí Klimešová (2018). Dle Němcové (2021) lze maximálně odečíst paušální výdaje procentem z částky 2 milionů korun. Znamená to, že podnikatelé, kteří mají příjmy nad tuto hranici, uplatňují výdaje výpočtem příslušné procentní sazby ze 2 mil. Kč. Pak je na zvážení vést daňovou evidenci, popř. vést účetnictví. Jak již bylo zmíněno v předešlém textu, vedení účetnictví nebo vedení daňové evidence znamenají pro podnikatele vysokou administrativní zátěž a časovou náročnost. V obou případech je nezbytné sledovat výdajové položky a vážit, zda jsou daňově uznatelné či ne. K tomuto rozhodování jsou potřeba alespoň minimální základy odborných znalostí, aby se podnikající fyzická osoba v budoucnu vyhnula případným problémům při kontrole ze strany finančního úřadu. Jak upozorňují Pilátová a kol. (2019), každý daňový výdaj musí být věrohodně doložen prostřednictvím dokladu. Doklady musí být uchovávány po zákonem stanovenou dobu, což je také jedna z nevýhod této formy evidence příjmů a výdajů.

Mezi další nevýhody lze zařadit také to, že vypočtené výdaje procentem jsou konečné a žádné další již uplatnit nelze. Dušek a Sedláček (2022) upozorňují na další nevýhodu, a sice, že plátce DPH musí evidovat všechny skutečné výdaje, které v souvislosti s podnikáním vynaložil a stejně tak musí k těmto výdajům uchovávat daňové doklady, což mu ukládá zákon o DPH, i přesto, že pro účely daně z příjmů uplatňuje výdaje paušálem. Nevýhodou je také povinnost po dobu uplatňování paušálních výdajů evidovat daňové odpisy dlouhodobého majetku. Dle Duška a Sedláčka (2022) je nelze přerušit, tak jako v případě vedení daňové evidence, protože zákon předpokládá, že vypočtené paušální výdaje obsahují také daňové odpisy.

Mezi výhody paušálních výdajů Klimešová (2018) řadí:

- uplatnění potenciálně vyšších výdajů – poplatníci ve skutečnosti nedosahují takové výše výdajů jako při výpočtu procentním paušálem),
- časovou úsporu – není nutné evidovat a zakládat výdajové doklady,
- jednoduchost – každý poplatník je schopen bez pomoci daňového poradce či účetní stanovit své výdaje, protože paušální částky jsou předem dané,
- minimalizaci rizika chyby – poplatník neřeší, zda jsou výdaje daňově uznatelné či ne,
- úsporu finančních prostředků za účetní program,
- nižší nároky na archivaci dokladů.

Přestože v minulosti existovaly snahy ze strany vlády o celkové zrušení paušálních výdajů, v současné době mají své pevné místo v daňovém systému ČR a jsou oblíbeným prostředkem při zjišťování základu daně podnikajících fyzických osob.

V praxi se často lze setkat s případy přechodu mezi jednotlivými režimy. Podnikatel s daňovou evidencí se rozhodne přejít na paušální výdaje nebo do režimu paušální daně. A naopak. Dušek a Sedláček (2022) upozorňují, že v takových případech je nutné dbát znění zákona o daních z příjmů, který tyto situace upravuje. Při změně uplatňování výdajů je potřeba správně upravit základ daně. Dušek a Sedláček (2022) zmiňují, že ve většině případů se upravuje základ daně předcházejícího zdaňovacího období. Úprava se provádí prostřednictvím dodatečného daňového přiznání, kdy se například navyšuje základ daně o hodnotu pohledávek, které by při jejich zaplacení byly zdanitelným příjmem.

Co je pro jednoho výhodné, může jinému způsobit ztrátu. Macháček (2022) říká, že univerzální řešení neexistuje a každá podnikající fyzická osoba musí sama zvážit, který způsob evidence příjmů je pro ni vhodný. V každém případě se doporučuje evidovat veškeré doklady pro pozdější posouzení, který způsob uplatnění výdajů je výhodnější. Významnou roli při zvolení formy evidence příjmů hraje také skutečnost, v jaké fázi života se podnikatel zrovna nachází a na rozsahu jeho podnikání.

Dušek a Sedláček (2022) upozorňují, že OSVČ, která vede jen evidenci příjmů, vést daňovou evidenci nemusí, ale není možné paušální výdaje kombinovat se skutečnými výdaji, pokud má podnikatel různé druhy podnikání s odlišnými procentními sazbami. Tzn. veškeré příjmy a výdaje z podnikání jsou buď vykázány v daňové evidenci anebo jsou všechny výdaje stanoveny procentní sazbou z příjmů.

Dušek a Sedláček (2022) zmiňují, že rovněž podnikatelé, kteří vedou účetnictví, mají možnost uplatnit výdaje prostřednictvím procentního paušálu, avšak v tomto případě se pro účely stanovení základu daně nevychází z evidence výnosů, nýbrž z evidence příjmů, tj. plateb v hotovosti nebo na bankovní účet do prvního do posledního dne zdaňovacího období.

Základem daně je stejně jako u daňové evidence rozdíl příjmů a výdajů, avšak výdaje jsou vypočítány procentní sazbou z dosažených příjmů.

3.3.4 Režim paušální daně

„Paušální daň je dobrovolný způsob, jak mohou některé OSVČ za přísně daných podmínek vyřešit daňové a odvodové povinnosti od roku 2021 jedinou trvalou měsíční platbou.“ (Dušek & Sedláček, 2022)

Režim paušální daně je poměrně nový ve škále způsobů stanovení daňové povinnosti. Tento způsob placení daní nahradil od roku 2021 možnost sjednat s finančním úřadem paušální daň. Možnost sjednat si daň ve výši paušální částky byla v zákoně o daních z příjmů zakotvena do roku 2020, byla používána velmi zřídka a řada podnikatelů o ní ani nevěděla.

Dle serveru financnisprava.cz (2023) je režim paušální daně speciální způsob placení daně, kdy v jednotné měsíční částce zaplatí podnikající fyzická osoba daň z příjmů, povinné odvody na sociální a zdravotní pojištění. Výhodou je pak skutečnost, že odpadá povinnost podávat daňové přiznání a přehledy na sociální správu a zdravotní pojišťovnu. Vše se platí jednou částkou na finanční úřad. Nicméně je nutné, aby podnikatel vstup do režimu paušální daně pečlivě zvážil, protože pro všechny výhodný být nemusí. Například není možné v tomto režimu uplatnit výdajové paušály ani slevy na dani. Dle serveru jake-james.cz (2023) ušetří tento režim peníze jen některým podnikatelům, hlavně těm, kteří si ročně vydělají 600 000 až 2 000 000 Kč a uplatňují minimum slev.

Pro možnost vstoupit do režimu paušální daně musí podnikatel dle zákona o daních z příjmů (2023) splnit následující podmínky:

- je osobou samostatně výdělečně činnou,
- není plátcem DPH,
- není společníkem veřejné obchodní společnosti ani komplementářem komanditní společnosti,
- není dlužníkem v insolvenčním řízení,
- ve zdaňovacím období bezprostředně předcházejícím rozhodnému zdaňovacímu období nepřesáhl rozhodné příjmy pro zvolené pásmo paušálního režimu,
- nemá příjmy ze závislé činnosti.

Finanční správa (2023) na svých webových stránkách uvádí, že pro zahájení paušálního režimu je nezbytné, aby podnikatel podal správci daně oznámení o této skutečnosti. Formulář tohoto oznámení je uveden v příloze B. V tomto oznámení je

nutné zvolit si pásmo paušálního režimu. Režim paušální daně je možné začít používat jen od prvního dne kalendářního roku, popř. při zahájení podnikání v průběhu roku.

Zákon o daních z příjmů stanovuje lhůtu pro podání oznámení, která je do desátého dne rozhodného období. Rozhodným obdobím je dle zákona míněno to období, ve kterém poplatník vstupuje do paušálního režimu. Znamená to, že poplatník, který chtěl vstoupit do paušálního režimu od 1.1.2023, musel do 10.1.2023 podat správci daně oznámení o vstupu do paušálního režimu. Režim paušální daně nelze v průběhu roku měnit. Jak upozorňují Dušek & Sedláček (2022) je nutné, na rozdíl od stanovení daně prostřednictvím daňové evidence nebo výdajových paušálů, aby měl podnikatel dopředu rozmyšleno, jakou formu zdanění zvolí. U ostatních režimů se může rozhodnout až na základě příjmů a výdajů dosažených za uplynulý rok. Tato skutečnost tedy hovoří v neprospěch režimu paušální daně.

Analogicky je ukončení režimu možné k poslednímu dni kalendářního roku nebo při ukončení podnikatelské činnosti. Ukončení režimu paušální daně se správci daně oznamuje prostřednictvím formuláře, který je uveden v příloze C.

Finanční správa (2023) také upozorňuje, že pokud se podnikatel přihlásí do režimu paušální daně, nemusí tomu tak být automaticky i na konci roku. Může se totiž stát, že v průběhu roku dosáhne příjmů vyšších než 2 miliony Kč. Nesplní tak nutnou podmínku po uplatnění tohoto režimu. Paušální zálohy se stanou běžnými zálohami a podnikatel po skončení roku podá daňové přiznání i přehledy pro sociální a zdravotní pojištění, jak vyplývá z informací zveřejněných na webových stránkách Finanční správy (2023).

Pásma paušálního režimu jsou nově zavedena s účinností od 1.1.2023, do té doby byla pouze jedna výše paušální daně pro všechny poplatníky v tomto režimu. Zákon vymezuje 3 pásma paušálního režimu.

Tabulka 1: Pásma paušální daně

	Podmínky vstupu do pásma		
1. pásmo	Příjmy do výše 1 mil. Kč – všichni bez ohledu na druh činnosti.	Příjmy do výše 1,5 mil. Kč – pokud se alespoň na 75 % příjmů dá uplatnit výdajový paušál ve výši 80 % nebo 60 % .	Příjmy do výše 2 mil. Kč – pokud se alespoň na 75 % příjmů dá uplatnit výdajový paušál ve výši 80 % .
2. pásmo	Příjmy do výše 1 mil. Kč – nevztahuje se na nikoho.	Příjmy do výše 1,5 mil. Kč – všichni bez ohledu na druh činnosti.	Příjmy do výše 2 mil. Kč , pokud se alespoň na 75 % příjmů se dá uplatnit výdajový paušál ve výši 80 % nebo 60 % .
3. pásmo	Příjmy do výše 1 mil. Kč – nevztahuje se na nikoho.	Příjmy do výše 1,5 mil. Kč – nevztahuje se na nikoho.	Příjmy do výše 2 mil. Kč – všichni bez ohledu na druh činnosti.

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., 2023

Kritériem vstupu do konkrétního pásma jsou dosažené příjmy ze samostatně výdělečné činnosti za předcházející zdaňovací období. Protože se jedná o horní limity příjmů, mohou poplatníci splňující podmínku např. pro první pásmo, dobrovolně vstoupit do pásma vyššího. Dle Nesrovnala (2023) jsou podmínky pro vstup do jednotlivých pásem poněkud složité a určujícími parametry jsou nejen dosažené příjmy za předcházející období, ale také povaha podnikatelské činnosti, prostřednictvím které byly tyto příjmy dosaženy. Pro správné zařazení do pásma paušálního režimu je nutné příjmy rozčlenit podle toho jakému procentu výdajového paušálu odpovídají. Dále je nutné zjistit podíl takto rozčleněných jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech. Každému ze tří pásem odpovídá jiná výše paušální daně. Obecně lze říci, že čím vyšší obrat, tím vyšší paušální daň podnikatel zaplatí.

Je možné, že v praxi bude někdy obtížné podnikatele dopředu zařadit do správného pásma, zvláště v situaci, kdy má více různých podnikatelských činností. „Cíl ministerstva zřejmě byl to udělat maximálně spravedlivě. Platí ale rovnice, že čím více je to spravedlivé, tímto je to stejnou měrou více komplikované. Jsem názoru, že by zde mělo zvítězit kritérium jednoduchosti, což by měla být nejvyšší devíza paušální daně.“ (Nesrovnal, 2023).

Tabulka 2: Celková měsíční platba na paušální daň pro rok 2023

Výše měsíční zálohy na paušální daň				
	Celková paušální platba	Daň z příjmů	Pojistné na důchodové pojištění	Pojistné na zdravotní pojištění
I. pásmo	6 208 Kč	100 Kč	3 386 Kč	2 722 Kč
II. pásmo	16 000 Kč	4 963 Kč	7 446 Kč	3 591 Kč
III. pásmo	26 000 Kč	9 320 Kč	11 388 Kč	5 292 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona o daních z příjmů č. 586/1922 Sb., 2023

Dle serveru jake-james.cz je režim paušální daně administrativně nejvýhodnější. OSVČ nemusejí odevzdávat daňové přiznání ani přehledy na sociální a zdravotní pojištění. Nevýhodou tohoto režimu je skutečnost, že podnikatel nemá nárok na slevy a daňová zvýhodnění. Server jake-james.cz upozorňuje, že režim paušální daně je zvláště nevýhodný pro podnikatele s malými dětmi, jelikož nemají možnost uplatnit si tzv. daňové bonusy na vyživované děti. V režimu paušální daně nepodává daňový poplatník daňové přiznání, což se může projevit jako nevýhoda v případě, že by potřeboval, např. při sjednávání hypotéky, doložit výši svých příjmů. V takových případech banky žádají po OSVČ předložení daňového přiznání.

3.4 Počet podnikatelů v jednotlivých kategoriích

Na základě expertních rozhovorů s Generálním finančním ředitelstvím (GŘ) prostřednictvím Ministerstva financí ČR (2022) byla získána data, podle kterých lze určit podíl podnikajících fyzických osob v jednotlivých režimech uplatňování výdajů k dosaženým příjmům. V příloze I je uvedena e-mailové korespondence s Ministerstvem financí ČR. Dle údajů uvedených v zaslaných souborech, které obsahují výsledky statistických zpracování dat, je podíl podnikajících fyzických osob, které vedou účetnictví zanedbatelný oproti zbylým režimům evidence

zdanitelných příjmů. Z toho lze vyvodit, že pokud živnostníci nemusí, obvykle účetnictví nevedou. Po stránce administrativní i odborné je nejnáročnější. Podíl podnikajících fyzických osob s účetnictvím v minulosti nedosahoval ani 5 % a za poslední tři roky klesnul až na 2 %.

Poměrně stabilní je počet OSVČ, které vedou daňovou evidenci. Jejich podíl nejvíce poklesl v roce 2019, a to až na 30 %, nicméně v dalších třech letech již k poklesu nedošlo.

Na základě těchto statistických dat potvrdilo Generální finanční ředitelství prostřednictvím Ministerstva financí ČR (2022) domněnku, že paušální výdaje patří k nejčastějšímu způsobu uplatňování výdajů. Skupina podnikatelů, kteří používají výdajový paušál, neustále roste. Nárůst je daný díky úpravám, který tento způsob zdaňování doznal. Spolu s novou daňovou soustavou byl do zákona o daních z příjmů zaveden od roku 1994. Více než 10 let byl používán bez významnějších změn. V roce 2005 došlo k podstatnému navýšení výdajových paušálů a v roce 2013 došlo k zavedení horních hranic pro výši uplatnění výdajů procentem z příjmů. Dle Ministerstva financí ČR v roce 2017 využilo tento způsob výpočtu základu daně 59 % všech OSVČ podávajících přiznání, do roku 2021 byl zaznamenán nárůst o 7 %.

Režim paušální daně je poměrně novinkou v českém daňovém systému. Byl zaveden s účinností od 1.1.2021, běží tedy teprve třetím rokem. Cílem této úpravy způsobu placení daně bylo podle serveru financnisprava.cz (2023) nahradit nepříliš využívaný institut stanovení daně paušální částkou (§ 7a zákona o daních z příjmu ve znění účinném do 31.12.2020) tzv. paušálním režimem založeným na dobrovolné bázi pro skupinu poplatníků splňujících zákonné podmínky.

Tabulka 3: Vybrané údaje z daňových přiznání (DAP) podnikajících FO 2017–2021

Vybrané údaje z DAP k DPFO za zdaňovací období 2017 až 2021										
Zdaňovací období	2017		2018		2019		2020		2021	
	Počet DAP OSVČ celkem	tj. %	Počet DAP OSVČ celkem	tj. %	Počet DAP OSVČ celkem	tj. %	Počet DAP OSVČ celkem	tj. %	Počet DAP OSVČ celkem	tj. %
Z toho počet DAP, kdy DS vede účetnictví	30 176		27 657		25 925		24 732		21 860	
	tj. %	3	tj. %	3	tj. %	2	tj. %	2	tj. %	2
Z toho počet DAP, kdy DS vede daňovou evidenci	362 944		342 320		321 744		309 997		279 706	
	tj. %	36	tj. %	34	tj. %	31	tj. %	30	tj. %	30
Z toho počet DAP, ve kterých DS uplatňuje výdaje z příjmů	588 741		622 559		657 340		679 558		621 076	
	Paušalisté celkem	588 741	Paušalisté celkem	622 559	Paušalisté celkem	657 340	Paušalisté celkem	679 558	Paušalisté celkem	621 076
30 % paušál	682		668		788		930		1 074	
	40 % paušál	53 442	40 % paušál	54 121	40 % paušál	54 487	40 % paušál	53 584	40 % paušál	45 742
60 % paušál	373 093		399 192		424 194		442 166		403 208	
	80 % paušál	161 524	80 % paušál	168 578	80 % paušál	177 871	80 % paušál	182 878	80 % paušál	171 052
tj. %	59	tj. %	61	tj. %	64	tj. %	66	tj. %	66	
Ostatní	24 214		23 711		23 019		21 540		18 992	

Zdroj: Ministerstvo financí, oddělení Harmonizace finančního řízení (2022)

Prostřednictvím expertních rozhovorů sdělilo Generální finanční ředitelství prostřednictvím Ministerstva financí (2022) informace, ze kterých vyplývá, že po zavedení režimu paušální daně ubylo živnostníků, kteří vedli účetnictví, daňovou evidenci nebo využívali paušální výdaje. Jedná se o úbytek vyšších desítek tisíc poplatníků v prvním roce zavedení této novinky a úbytek o sto tisíc v roce druhém. Živnostníci sice považují režim paušální daně za správný a vstřícný krok, přesto jej využívalo v roce 2022 pouze 10 % z nich, což je o 3 % více než v roce 2021. Dle ankety agentury IPSOS, kterou uskutečnila pro Asociaci malých a středních

podnikatelů a živnostníků ČR (2023), je důvodem menšího využití domněnka podnikatelů, že se paušální daň nevyplatí. Dle jejich názoru není nastavena správně. Dalším důvodem je, že podnikatelé nesplňují podmínky, za kterých je možné vstoupit do režimu paušální daně. Podmínky pro vstup do režimu paušální daně jsou podle zákona o daních z příjmů (2023) tyto:

- poplatník v režimu paušální daně je osobou samostatně výdělečně činnou,
- není plátcem DPH,
- není společníkem v.o.s. ani komplementářem k.s.,
- není v insolvenčním řízení,
- nepřesáhl rozhodné příjmy pro zvolené pásmo paušálního režimu,
- nevykonává činnost, ze které plynou příjmy ze závislé činnosti,
- podá správci daně oznámení paušálního režimu, ve kterém si zvolí pásmo paušálního režimu.

Tabulka 4: Přehled režimu paušální daně v letech 2021, 2022

Statistika oznámení o vstupu do paušálního režimu za ČR							
Data aktuální k	Počty oznámení v evidenci písemnosti (Oznámení doručená na FÚ)				Počty aktivních DS (Počet daňových subjektů, kteří využívají systém paušální daně)		
	Počet oznámení doručených celkem	z toho doručených v roce 2020	z toho doručených v roce 2021	z toho doručených v roce 2022	Počet DS, resp. oznámení v PR	z toho pro zdaňovací období roku 2021	z toho pro zdaňovací období roku 2022
31.12.21	83 841	7 188	76 653	0	64 793	64 793	0
31.10.22	112 522	7 187	76 911	28 424	80 527	57 257	23 270

Zdroj: Ministerstvo financí, odbor Strategie daňové politiky, spolupráce a správy (2022)

(FÚ – finanční úřad, DS – daňový subjekt, daňové subjekty, PR – paušální režim)

Dle údajů zveřejněných Finanční správou ČR bylo k 31.12.2021 na finanční úřady doručeno 83 341 oznámení a evidováno 64 793 daňových poplatníků v paušálním režimu. K 31.12.2022 vzrostl počet oznámení na 112 522, počet poplatníků klesl na 80 527. Pro zdaňovací období roku 2021 došlo k ukončení paušálního režimu u 13 184 podnikatelů, pro zdaňovací období k 31.12.2022 ukončilo režim paušální daně 8 982 podnikatelů. Dle vyjádření Kristýny Klepáčkové (e-mail, 9.11.2022) z odboru Strategie daňové politiky, spolupráce a správy Ministerstva financí ČR, se jedná o oznámení o zahájení i o ukončení režimu paušální daně. E-mailová korespondence s Kristýnou Klepáčkovou je v příloze J. Při ukončení režimu se jedná o ukončení ze všech důvodů, hodnoty tedy obsahují dobrovolné vystoupení, zrušení režimu k počátku (z důvodu nesplnění podmínek) i přerušení paušálního režimu.

Věková struktura podnikajících fyzických osob

Na základě údajů získaných prostřednictvím portálu Ministerstva průmyslu a obchodu (2023) je zřejmé, že nejpočetnější podnikatelská skupina je ve věkovém rozmezí 46–50 let. Podnikatelů fyzických osob je v evidenci živnostenského rejstříku přes dva miliony a z toho živnostníci ve věku 46–50 let tvoří téměř 15 %.

Tabulka 5: Přehled podnikajících fyzických osob a živnostenských oprávnění dle věku za 4. čtvrtletí 2022

Věk	Podnikatelé (FO) – počet	Podnikatelé (FO) - %	Živnosti (FO) – počet	ŽO pro fyzické osoby - %
Skupina <18	30,00	0,00	31,00	0,00
Skupina 18-20	11 308,00	0,54	15 015,00	0,48
Skupina 21-25	69 897,00	3,31	94 967,00	3,04
Skupina 26-30	135 127,00	6,40	191 628,00	6,13
Skupina 31-35	194 299,00	9,20	284 145,00	9,09
Skupina 36-40	215 589,00	10,21	321 418,00	10,29
Skupina 41-45	268 778,00	12,73	406 363,00	13,01
Skupina 46-50	311 254,00	14,74	477 701,00	15,29
Skupina 51-55	240 986,00	11,41	369 904,00	11,84
Skupina 56-60	221 256,00	10,48	335 115,00	10,73
Skupina 61-65	163 762,00	7,76	242 674,00	7,77
Skupina 66-70	136 575,00	6,47	195 746,00	6,26
Skupina 71-75	85 489,00	4,05	117 305,00	3,75
Skupina 76-80	39 910,00	1,89	51 677,00	1,65
Skupina 81-85	12 793,00	0,61	15 705,00	0,50
Skupina >85	4 680,00	0,22	5 300,00	0,17
Celkem v ČR	2111733	100,00	3124694	100,00

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu (2023)

Podnikatelé ve věku nad 50 let tvoří necelých 43 % ze všech registrovaných podnikajících fyzických osob. V této věkové kategorii nehraje velkou roli uplatňování daňových zvýhodnění na vyživované děti, protože poplatníci v tomto věku již většinou vyživované děti nemají, jak vyplynulo z konzultací vedenými s daňovými poradci. S přibývajícím věkem také klesá význam uplatňování nezdanitelných částek základu daně v souvislosti s penzijním spořením nebo životním pojištěním. Důvodem je pobírání starobního důchodu, nebo věk blížící se této kategorii. Stejný osud mají i úroky v souvislosti s hypotékou na bydlení, protože podnikatelé nad 50 let již mají ve valné většině své vlastní bydlení splacené. Pokud je tedy málo možností pro využití korekčních prvků z důvodů výše uvedených, bylo by pro tuto věkovou kategorii, tj. podnikající fyzické osoby ve věku od 50 let, popř. od dosažení důchodového věku, výhodnější vstoupit do režimu paušální daně.

Dotazování u daňových poradců

Pro tuto část práce byla získána data od daňových poradců, kteří zpracovávají mj. daňová přiznání pro podnikající fyzické osoby. Osloveno bylo několik daňových kanceláří v Karlovarském kraji.

Tabulka 6: Přehled zpracovaných daňových přiznání dle vzorku daňových poradců

Zdaňovací období	Počet zpracovaných daňových přiznání		z toho vedení účetnictví		z toho vedení daňové evidence		z toho paušální výdaje	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
2017	580	100 %	86	15 %	275	47 %	219	38 %
2018	626	100 %	93	15 %	368	59 %	165	26 %
2019	614	100 %	74	12 %	366	60 %	174	28 %
2020	529	100 %	68	13 %	309	58 %	152	29 %
2021	589	100 %	71	12 %	238	40 %	224	38 %
2022 *)	768	100 %	92	12 %	465	61 %	211	27 %
	3706	100 %	484	13 %	2021	55 %	1145	31 %

*) jedná se o předpoklad, v současnosti ještě nejsou zpracována všechna daňová přiznání

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat poskytnutých daňovými poradci, 2023

Z tabulky č. 6 je zřejmé, že se údaje z evidence kanceláří daňových poradců liší oproti celorepublikovým statistickým datům. Daňový poradci zpracovávají vyšší počet daňových přiznání pro podnikatele s účetnictvím a s daňovou evidencí, než je uvedeno v informaci získané od Generálního finančního ředitelství prostřednictvím Ministerstva financí ČR (2022). Naopak zpracovaná přiznání, kde jsou uplatněny výdaje paušálem jsou v některých letech u daňových poradců až o polovinu nižší, než eviduje GFŘ.

Tabulka 7: Přehled vybraných údajů z daňových přiznání dle GFŘ

Zdaňovací období	Počet DAP OSVČ	z toho vedení účetnictví	z toho vedení daňové evidence	z toho paušální výdaje
rok	%	%	%	%
2017	100 %	3 %	36 %	59 %
2018	100 %	3 %	34 %	61 %
2019	100 %	3 %	31 %	64 %
2020	100 %	3 %	30 %	67 %
2021	100 %	3 %	30 %	67 %

Zdroj: vlastní zpracování dle dat GFŘ, prostřednictvím Ministerstva financí ČR, 2023

Rozdíl lze spatřovat v tom, že daňové poradce vyhledá vyšší počet podnikajících fyzických osob, které nemohou uplatňovat výdaje prostřednictvím procentních paušálů, a tudíž jsou nuceni vest účetnictví nebo daňovou evidenci. Tyto způsoby jsou pro stanovení základu daně náročnější na odbornost, administrativu i na čas. Proto se podnikatelé obracejí na daňové poradce, kteří jim vedou veškerou agendu s tím spojenou, včetně sestavení přiznání k dani z příjmů. Naopak uplatnění výdajů paušálem nevyžaduje tolik znalostí z daňové problematiky a podnikající fyzická osoba je schopna si daňové přiznání vyplnit sama. Přestože byl osloven malý vzorek kancelářů daňových poradců, je nanejvýš pravděpodobné, že tento trend bude platit po celé ČR. Ostatně i to byl záměr autorů zákona, kteří zavedli výdajové paušály. Sledovali tím cíl, aby daňoví poplatníci měli co nejmenší administrativní zátěž spojenou s podáváním daňových přiznání.

4 Daň z příjmů podnikajících fyzických osob na Slovensku

Daně z příjmů fyzických osob patří mezi daně přímé a v Evropské unii jsou někdy též nazývány jako daně osobní. Již od 60. let 20. století je vyvíjeno úsilí tyto daně harmonizovat. Nerudová (2014) k této problematice konstatuje, že přes počáteční optimismus, kdy se jevila tato harmonizace méně komplikovaná než u nepřímých daní, skončily tyto snahy neúspěchem, protože členské země vnímaly tyto pokusy spíše jako omezení své fiskální suverenity. Evropská unie (2023) uvádí prostřednictvím svých internetových stránek, že mezi jednotlivými členskými zeměmi existují velké rozdíly ve vymezení definic pojmů předmět daně, zdaňovací období, jednotka zdanění a současně také ve velikosti zdanitelných příjmů. Minimální nezdanitelný příjem má nastaven většina zemí, ale daňové úlevy a možné další srážky se v jednotlivých zemích velmi liší. Je to dané tím, že tyto úlevy a srážky podléhají sociálním a ekonomickým výkyvům v reakci na momentální politickou situaci a fázi hospodářského cyklu. V současné době si Evropská unie v případě přímých daní vymezila úkol koordinovat dodržování zásad nediskriminace a volného pohybu na jednotném trhu, což uvádí na svých internetových stránkách. Dle Nerudové (2014) nemá Evropská unie pravomoc rozhodovat o přímých daních, za daň z příjmů nesou zodpovědnost jednotlivé členské státy. Nicméně je nezbytné, aby jednotliví členové EU nevytvářely překážky pro volný pohyb osob, překážky pro investice finančních prostředků v rámci zemí EU. Těmito překážkami mohou být zvýšená byrokracie nebo mezinárodní dvojí zdanění.

Dle Evropské komise (2023), která se tématu dvojího zdanění velmi podrobně věnuje, dosud neexistuje obecná legislativa pro rozdělení práv zdanění příjmů mezi jednotlivé členské státy. Většina členských států EU má vzájemně uzavřené dohody o zamezení dvojímu zdanění, avšak neexistují pravidla, která by eliminovala dvojí zdanění v důsledku rozdílných daňových systémů jednotlivých členů EU. Dle Nerudové (2014) prošla daň z příjmů fyzických osob v rámci Evropské unie několika významnými změnami, přesto i nadále zůstává v režii každého členského státu. Jak uvádí Gola (2022), vzhledem k tomu, že sazba daně z příjmů má v rámci zemí EU širokou škálu, je velice obtížné sestavit jednoduchý přehled daně z příjmů fyzických osob dle jednotlivých členských zemí Evropské unie. Jsou členské země, které

využívají progresivní sazby daně, jiné lineární. Zvláštností není ani existence několika progresivních sazeb daně, a dokonce se v některých státech EU používá zdanění podle postavení ve společnosti.

Gola (2022) mimo jiné uvádí, že v posledních letech můžeme vyzorovat trend, že se členské země EU snaží snižovat nejvyšší sazby daně z příjmů fyzických osob. Gola (2022) také zmiňuje, že spektrum sazeb napříč Evropskou unií se pohybuje od nejnižší v Litvě, kde mají zavedenou rovnou 15% daň z příjmů právnických i fyzických osob, po nejvyšší v Dánsku, kde je značně progresivní zdanění příjmů fyzických osob a upřesňuje, že zdanění se zde provádí na dvou úrovních, centrální a místní, přičemž horní sazba daně může činit až 55,6 %.

4.1 Zdaňování příjmů z podnikání na Slovensku

Předmět daně

Předmět daně upravuje zákon č. 595/2003 Sb. o daních z příjmů. Úprava je obdobná jako v České republice.

„Zákon o dani z příjmů č. 595/2003 rozděluje příjmy na následující kategorie:

- příjmy ze závislé činnosti § 5,
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a z pronájmu § 6,
- příjmy z kapitálového majetku § 7,
- ostatní příjmy § 8.“ (Nerudová, 2014, s. 300 – 301)

Základ daně

„Poplatník fyzická osoba svůj základ daně zjistí jako

- součet dílčího základu daně z příjmů podle § 5 zákona o dani z příjmů (ze závislé činnosti), který se sníží o nezdánitelné části základu daně nebo jejich část (§ 11), a dílčích základů daně z příjmů podle § 6 odst. 3 a 4 a § 8,
- dílčích základů daně z příjmů podle § 6 odst. 1 a 2, které se sníží o nezdánitelné části základu daně nebo jejich část (§ 11).“ (Finančná správa Slovenská republika, 2023)

Na rozdíl od České republiky mají na Slovensku dle zákona o dani z příjmů (2023) nezdánitelnou část základu daně na „daňovníka“ a na manželku. V ČR se tyto korekční prvky promítají do zdanění formou slevy na dani, tj. slevy na poplatníka,

slevy na manželku. Naopak shodně tvoří nezdanitelnou část základu daně příspěvky na důchodové (penzijní) spoření. Příspěvky na životní pojištění se na rozdíl od ČR daňově nezohledňují, stejně jako dary nebo příspěvky na vzdělávání. Za to je možné od daňového základu odečíst úhradu za léčbu v lázních. V České republice lze jako nezdanitelnou část základu daně využít odečet úroků v souvislosti s úvěrem na bydlení. Na Slovensku se v tomto případě jedná o daňový bonus, který se odečítá od vypočtené daně. Daňový bonus dále tvoří sleva na každé dítě žijící ve společné domácnosti, stejně jako v ČR.

Sazba daně

2 úrovně:

- „19 % z té části základu daně, která nepřesáhne 176,8násobek částky platného životního minima
- 25 % té části základu daně, která přesáhne 176,8násobek částky platného životního minima.“ (Ministerstvo financií Slovenskej republiky [MFSR], 2023).

V České republice jsou sazby daně z příjmů také ve dvou úrovních a to 15 % a 23 %. Uplatnění vyšší sazby má vazbu na průměrnou mzdu, kdy vyšším odvodům podléhá daňový základ přesahující 48násobek průměrné mzdy.

Obrázek 3: Schéma výpočtu daně z příjmů na Slovensku

Součet dílčích základů daně (= příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání, příjmy z jiné samostatně výdělečné činnosti)
- nezdanitelná část základu daně (na poplatníka, na manželku)
+ dílčí základy (= příjmy z pronájmu nemovitostí, příjmy z použití díla, příjmy umělců)
= základ daně
X sazba daně 19 % (popř. 25 %)
= daň před zvýhodněním
- daňové zvýhodnění na děti, úroky na bydlení
= Daň po zvýhodnění

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Paušální výdaje

Stejně jako v ČR existují i na Slovensku paušální výdaje. Finanční správa Slovenské republiky (2023) na svých webových stránkách zveřejnila dokument Finančního ředitelství Slovenské republiky s názvem „Informácia k možnosti uplatnenia paušálných výdavkov u fyzickej osoby“. Dle této informace mohou podnikatelé uplatnit paušální výdaje z příjmů ve výši 60 % nejvíce však do výše 20 000 eur u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a u příjmů z oblasti autorských děl a uměleckých výkonů. U příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti si může poplatník jako další výdaj k paušálním výdajům uplatnit ještě navíc zaplacené pojistné na sociální a zdravotní pojištění. Tato možnost u příjmů z autorský práv a uměleckých výkonů není. V případě příjmů z příležitostné zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství je možné uplatnit paušální výdaje ve výši 25 %, nejvíce do výše 5 040 eur ročně. Lze říci, že v tomto směru mají čeští podnikatelé výhodnější podmínky, protože mohou uplatňovat paušální výdaje dle oboru podnikání až do výše 80 %.

4.2 Komparace daně z příjmů fyzických osob v ČR a SR

Z výše uvedených charakteristik daně z příjmů fyzických osob v České republice a na Slovensku je zjevné, že v této oblasti jsou mezi jednotlivými státy některé shodné prvky, ale současně i velké rozdíly ve zdaňování podnikajících fyzických osob. Porovnání způsobu zdanění podnikajících fyzických osob v obou státech je zajímavé zejména v kontextu se skutečností, že do roku 1992 tvořila Česká a Slovenská republika jeden společný stát pod názvem Česká a Slovenská federativní republika. V okamžiku rozdělení, měly oba státy shodnou daňovou soustavu a tím pádem také způsob zdaňování podnikajících fyzických osob. 1.1.2023 uplynulo 30 let od rozdělení Československa, a po této době je zřejmé, že některé způsoby zdaňování podnikajících fyzických osob si oba státy zachovaly, ale na spoustu jiných situací zdanění mají názor rozdílný. Tyto odlišné názory na zdaňování podnikajících fyzických osob jsou promítnuty do zákonů o daních z příjmů jednotlivých států.

Obrázek 4: Porovnání konstruktů základu daně, korekčních prvků, slev na dani

	ČR	SK
Způsob uplatnění výdajů		
- daňová evidence – skutečné výdaje	ano	ano
- paušální výdaje 30 % z příjmů	ano	ne
- paušální výdaje 40 % z příjmů	ano	ne
- paušální výdaje 60 % z příjmů	ano	ano
- paušální výdaje 80 % z příjmů	ano	ne
- režim paušální daně	ano	ne
Nezdanitelná částka		
- na poplatníka	ne	ano
- na manžela (manželku)	ne	ano
- dary	ano	ne
- životní pojištění	ano	ne
- penzijní pojištění	ano	ano
- úroky na bydlení	ano	ne
- členské příspěvky odborům	ano	ne
- další vzdělávání	ano	ne
Slevy na dani		
- sleva na poplatníka	ano	ne
- sleva na držitele průkazu ZTP/P	ano	ne
- sleva na vyživovaného manžela (manželku)	ano	ne
- sleva na invaliditu	ano	ne
- sleva na studenta	ano	ne
- sleva za umístění dítěte	ano	ne
- sleva na děti (daňové zvýhodnění)	ano	ano

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Porovnáním konstruktů výpočtu daně u podnikajících fyzických osob bylo možno učinit závěr, že vedení daňové evidence, tj. uplatnění skutečných výdajů je možné v obou zemích. Velký rozdíl nastává při uplatnění výdajových paušálů. Zatímco v ČR je na výběr z možností 30 %, 40 %, 60 % a 80 %, a to v závislosti na oboru podnikání, na Slovensku je pouze jeden výdajový paušál ve výši 60 % pro všechny činnosti. Co se týče nezdanitelných částí základu daně, mají čeští podnikatelé více možností jejich využití, shodná je pouze nezdanitelná část v souvislosti příspěvky

na penzijní pojištění. Na rozdíl od Slovenska není v ČR možné uplatnit nezdavitelnou částku na poplatníka, případně jeho manžela (manželku). Velké rozdíly jsou také v oblasti slev na poplatníka. Jediná shodná sleva je sleva na děti. Ostatní slevy, jako je např. sleva na poplatníka, na invaliditu, na studenta, na Slovensku neexistují.

5 Komparace zdaňování jednotlivých kategorií podnikajících fyzických osob

Pro účely porovnávání různých režimů zdaňování podnikajících fyzických osob byli v modelových příkladech použiti podnikatelé ze čtyř různých oblastí podnikání:

1. Nájem majetku zařazeného v obchodním majetku.
2. Jiné příjmy ze samostatné činnosti, tzv. svobodná povolání.
3. Živnostenské podnikání.
4. Zemědělství, lesní a vodní hospodářství, řemeslné podnikání.

Ve všech oblastech podnikání byli počítány modelové příklady pro čtyři úrovně dosažených příjmů:

1. Roční příjmy ve výši 750 000 Kč – záměrem bylo, aby výše příjmu byla do 1 milionu Kč, proto byla tato výše příjmů zvolena.
2. Roční příjmy ve výši 1 500 000 Kč – v tomto případě bylo záměrem, aby byl příjem vyšší než 1 milion Kč, ale nepřesahoval 2 miliony Kč. Pro zjednodušení situace je v příkladech použita částka 1 500 000 Kč, přestože zákonná úprava v souvislosti s režimem paušální daně hovoří o limitu do 1 500 000 Kč. Pracuje se s předpokladem, že podnikatel v režimu paušální daně v dané oblasti podnikání tento limit nepřesáhne.
3. Roční příjmy ve výši 2 000 000 Kč – výše tohoto příjmu byla zvolena s ohledem na to, že tvoří maximální limit, ze kterého je možné uplatnit výdajový paušál. Současně je to hranice, při jejímž dosažení je nutné se zaregistrovat jako plátců DPH. Zde je, podobně jako v bodě 2., pro zjednodušení situace použit příjem ve výši 2 000 000 Kč, přestože zákonná úprava v souvislosti s režimem paušální daně hovoří o limitu do 2 000 000 Kč. Předpokladem je, že podnikatel v daném oboru tento limit nepřesáhne.
4. Roční příjmy ve výši 2 800 000 Kč – na této výši příjmů bylo účelem demonstrovat, takový základ daně, který přesahuje 48násobek průměrné mzdy, ze kterého je počítána daň ve výši 15% a 23%.

5.1 Porovnání zdanění s využitím výdajových paušálů, paušální daně a daňové evidence dle právních v ČR

Kritériem pro posuzování, který ze zkoumaných režimů je pro poplatníka nejvýhodnější, je výše výdajů vypočítaná prostřednictvím výdajového paušálu z příjmů. Dalším kritériem je celková částka ročních odvodů v režimu paušální daně, která se pro různá daňová pásma liší.

Modelové situace č. 1: zdanění podnikatelů s příjmy 750 000 Kč

Pro všechny podnikatele v těchto příkladech je zvolen příjem ve výši 750 000 Kč. Při takto nízkém příjmu je zákonem stanovený režim paušální daně v prvním pásmu bez ohledu na obor podnikání. V tomto pásmu zaplatí poplatník na dani 74 496 Kč za rok, tj. 6 208 Kč za měsíc. Tato platba se nejvíce přibližuje dani ze základu daně ve výši 245 510 Kč. Takovýto základ daně odpovídá v tomto příkladu daňovým výdajům ve výši 504 490 Kč, tj. 750 000 – 245 510 Kč. Kritériem pro posuzování výhodnosti jednotlivých režimů v této úrovni příjmů je hranice skutečných výdajů ve výši 504 490 Kč a výdaje stanovené jako daně procento z dosažených příjmů.

Tabulka 8: Kalkulace odvodů na dani, sociálním a zdravotním pojištění odpovídající platbám pro 1. pásmo paušální daně

Daňová povinnost		Sociální pojištění		Zdravotní pojištění	
základ daně	245 510	vyměřovací základ	122 750	vyměřovací základ	241 948
daň	36 825	pojistné	35 843	pojistné	32 663
sleva na dani	30 840				
výsledná daň	5 985	pojistné	35 843		32 663
Odvody celkem				74 491	

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulka 9: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 30 %	Paušální daň	Daňová evidence
Příjem	750 000	750 000	750 000
Výdaj	225 000	xxx	504 490
Základ daně	525 000	xxx	245 510
SP + ZP	112 088	73 296	68 506
Daň	78750	1 200	36 825
Sleva na poplatníka	30840	xxx	30840
Daň z příjmů	47910	1 200	5 985
Daně a odvody	159 998	74 496	74 491
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	590 002	675 504	675 509

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Nejvyšší daňovou povinnost má tento podnikatel s příjmy z pronájmu obchodního majetku v případě, že uplatní výdaje paušálem, kdy jeho daň dosahuje částky 159 998 Kč.

Výše výdajů, od kterých se mu vyplatí vést daňovou evidenci má vazbu na režim paušální daně, pásmo první, kdy výše ročních plateb paušální daně v prvním pásmu odpovídá platbě daně a odvodům na sociální a zdravotní pojištění z daňového základu 245 510 Kč. Pro takovýto základ daně je třeba dosáhnout u stanoveného příjmu 750 000 Kč daňových výdajů ve výši 504 490 Kč. Výdaje může vynaložit při investici prostředků na opravy a zvelebování. Pokud by podnikatel nebyl schopen vynaložit vyšší výdaje než takto uvedené, je pro něj výhodnější možností vstup do režimu paušální daně, pásma prvního.

Závěr: Při výši příjmů ve výši 750 000 Kč se vyplatí vést daňovou evidenci, pokud podnikatel dosáhne skutečných výdajů vyšších než 504 490 Kč. Pokud ne, je pro něj výhodnější režim paušální daně. Režim s výdajovým paušálem je nevýhodný, lze uplatnit výdaje jen ve výši 225 000 Kč.

Tabulka 10: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 40 %	Paušální daň	Daňová evidence
Příjem	750 000	750 000	750 000
Výdaj	300 000	xxx	504 490
Základ daně	450 000	xxx	245 510
SP + ZP	98 363	73 296	68 506
Daň	67500	1 200	36 825
Sleva na poplatníka	30840	xxx	30840
Daň z příjmů	36660	1 200	5985
Daně a odvody	135 023	74 496	74 491
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	614 977	675 504	675 509

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

V případě uplatnění paušálních výdajů zaplatí tento podnikatel daň a související odvody ve výši 135 023 Kč. U režimu paušální daně je platba 74 496 Kč.

Pokud by chtěl tento podnikatel vést daňovou evidenci, musel by při příjmu 750 000 Kč dosáhnout výdajů vyšších než 504 490 Kč. Tento modelový příklad se může v praxi týkat profesí jako jsou auditoři, daňový poradci, lékaři, architekti apod. Shodným rysem těchto typů podnikatelů je, že jejich podnikání je nenáročné na vstupní kapitál, protože tím jsou jejich odborné znalosti. Uvedené služby mohou poskytovat tzv. z obýváku s minimem vynaložených prostředků. Jak už bylo uvedeno v předchozím textu, režim paušální daně je pro ně nenáročný na čas a administrativu.

Závěr: Pro tyto typy podnikajících fyzických osob je režim paušální daně ideálním řešením, pokud jsou jejich roční výdaje pod úrovní 504 490 Kč. Od tohoto limitu výdajů je výhodnější vedení daňové evidence. Režim s výdajovým paušálem je nevýhodný, takto vypočtené výdaje jsou jen 300 000 Kč. Závěr je platný pro výši dosažených příjmů 750 000 Kč za rok.

Tabulka 11: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 60 %	Paušální daň	Daňová evidence
Příjem	750 000	750 000	750 000
Výdaj	450 000		504 490
Základ daně	300 000		245 510
SP + ZP	112 088	73 296	68 506
Daň	45000	1 200	36 825
Sleva na poplatníka	30840		30840
Daň z příjmů	14160	1 200	5985
Daně a odvody	126 248	74 496	74 491
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	623 752	675 504	675 509

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Výdajový paušál 60 % využívá v praxi nejvyšší počet poplatníků. Je to dané tím, že se vztahuje na nejpočetnější skupinu podnikajících fyzických osob a to na tzv. živnostníky, tj. osoby podnikající podle živnostenského zákona. Škála typů živností je velice široká a je uvedena v přílohách E, F, G, H této práce. Při použití výdajového paušálu u příjmů ve výši 750 000 Kč činí platba daní 126 248 Kč, v režimu paušální daně je to 74 496 Kč. Pokud by podnikatel vedl evidenci skutečných příjmů a výdajů, bude pro něj tento způsob zdanění výhodný až od výše skutečných výdajů 504 490Kč.

Závěr: Režim paušální daně v 1. pásmu je výhodný za předpokladu, že podnikatel nedosáhne skutečné výdaje minimálně ve výši 504 490 Kč. Při dosažení výdajů nad tuto hranici bude výhodnější vedení daňové evidence. Využití výdajů prostřednictvím výdajového paušálu je nevýhodné, výdaje takto vypočtené činí jen 450 000 Kč.

Tabulka 12: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 80 %	Paušální daň	Daňová evidence
Příjem	750 000	750 000	750 000
Výdaj	600 000		504 490
Základ daně	150 000		245 510
SP + ZP	67 987	73 296	68 506
Daň	22500	1 200	36 825
Sleva na poplatníka	30840		30840
Daň z příjmů	0	1 200	5985
Daně a odvody	67 987	74 496	74 491
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	682 013	675 504	675 509

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Pro tuto podnikající fyzickou osobu činí výše daně z ročních příjmů ve výši 750 000 Kč při použití výdajového paušálu 67 987 Kč, při použití režimu paušální daně 74 496 Kč. Pokud by takovýto podnikatel chtěl vést daňovou evidenci, jsou nutnou podmínkou výhodnosti tohoto režimu výdaje vyšší než v případě uplatnění výdajového paušálu, tj. vyšší než 600 000 Kč. Kritériem pro posouzení, který z režimů zdanění je nejvýhodnější, je tedy v tomto případě výše výdajů vypočítaná procentní sazbou z příjmů.

Závěr: Pro tyto příjmy je nejvýhodnější režim uplatnění výdajů prostřednictvím výdajového paušálu, pokud skutečné výdaje nepřesáhnou částku 600 000 Kč. Vedení daňové evidence je výhodné při dosažených výdajích nad hranici 600 000 Kč. Režim paušální daně je nejméně výhodný.

Modelové situace č. 2: zdanění podnikatelů s příjmy 1 500 000 Kč

Pro tyto modelové příklady mají všichni podnikatelé příjem ve výši 1 500 000 Kč. Podnikatelé s tímto obratem mohou využít kromě paušálních výdajů a vedení daňové evidence, také režim paušální daně. Podle povahy jejich činnosti patří do 1. nebo 2. pásma (pásma první – pro činnosti s paušálem 60 % nebo 80 %, pásmo druhé – pro činnosti s paušálem 30 % nebo 40 %). Pro zjednodušení situace je v modelových příkladech uváděna výše příjmu 1 500 000 Kč, přestože zákonná úprava v souvislosti s režimem paušální daně hovoří o limitu do 1 500 000 Kč. V příkladu je předpokládáno, že podnikatel daný limit nepřesáhne. V prvním pásmu zaplatí poplatník na dani 74 496 Kč za rok. Tato platba nejbližší odpovídá základu daně ve výši 245 510 Kč. Takovýto základ daně odpovídá v těchto příkladech daňovým výdajům ve výši 1 254 490 Kč, tj. 1 500 000 – 245 510 Kč. Viz Tabulka 8 na str. 50.

Tabulka 13: Kalkulace odvodů na dani, sociálním a zdravotním pojištění odpovídající platbám pro 2. pásmo paušální daně

Daňová povinnost		Sociální pojištění		Zdravotní pojištění	
základ daně	613 000	vyměřovací základ	306 550	vyměřovací základ	306 550
daň	91 950	pojistné	89 513		41 385
sleva na dani	30 840				
výsledná daň	61 110	pojistné	89 513 Kč		41 385
Odvody celkem				192 008 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Ve druhém pásmu zaplatí poplatník na dani 192 000 Kč za rok. Tato platba se nejvíce přibližuje základu daně ve výši 613 000 Kč. Takovýto základ daně odpovídá v tomto případě daňovým výdajům ve výši 887 000 Kč, tj. 1 500 000 – 613 000 = 887 000 Kč.

Kritériem pro stanovení výhodnosti jednotlivých režimů v této úrovni příjmů je hranice skutečných výdajů ve výši 1 254 490 Kč pro podnikatele v režimu 1. pásma paušální daně, 887 000 Kč pro podnikatele v režimu 2. pásma paušální daně a výdaje stanovené jako dané procento z dosažených příjmů.

Tabulka 14: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 30 %	Paušální daň 2. pásma	Daňová evidence
Příjem	1 500 000	do 1 500 000	1 500 000
Výdaj	450 000	xxx	887 000
Základ daně	1 050 000	xxx	613 000
SP + ZP	224 175	132 444	130 898
Daň	157 500	59 556	91 950
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	126 660	59 556	61 110
Daně a odvody	350 835	192 000	192 008
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 149 165	1 308 000	1 307 992

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Nejvyšší daňovou povinností má podnikatel s příjmy z pronájmu obchodního majetku ve výši 1 500 000 Kč, pokud uplatní výdaje paušálem. Jeho daň je pro tento případ 350 835 Kč. V režimu paušální daně činí jeho daň 192 000 Kč. Pokud vynaloží výdaje vyšší než 887 000 Kč, bude pro něj výhodnější vést evidenci skutečných příjmů a výdajů. Výdaje získá např. vynaložením prostředků na opravy a zvelebováním pronajímaného majetku. Pokud by podnikatel nedosáhl na vyšší výdaje než výše uvedené, je pro něj lepší alternativou vstup do režimu paušální daně, pásma druhého.

Závěr: Nejvýhodnější je varianta s režimem paušální daně za předpokladu, že podnikatel nedosáhne skutečných výdajů vyšších než 887 000 Kč. Pokud tuto hranici přesáhne, bude výhodnější režim vedení daňové evidence. Režim s výdajovým paušálem je nevýhodný, lze uplatnit výdaje pouze ve výši 450 000 Kč.

Tabulka 15: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 40 %	Paušální daň 2. pásmo	Daňová evidence
Příjem	1 500 000	do 1 500 000	1 500 000
Výdaj	600 000	xxx	887 000
Základ daně	900 000	xxx	613 000
SP + ZP	192 151	132 444	130 898
Daň	135 000	59 556	91 950
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	104 160	59 556	61 110
Daně a odvody	296 311	192 000	192 008
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 203 689	1 308 000	1 307 992

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

V případě uplatnění paušálních výdajů zaplatí tento podnikatel daň ve výši 296 311 Kč. V režimu paušální daně je tato podnikající fyzická osoba zařazena při těchto příjmech v pásmu druhém. Celková roční platba je pak 192 000 Kč. Pokud by chtěl tento podnikatel vést daňovou evidenci, musel by při daných příjmech dosáhnout výdajů vyšších než 887 000 Kč. Tento typ podnikání je zpravidla uskutečňován s minimem vynaložených výdajů. Jak už bylo uvedeno v předchozím textu, režim paušální daně je pro podnikatele nenáročný na čas a administrativu.

Závěr: Pro tyto typy podnikajících fyzických osob je režim paušální daně ideálním řešením, pokud jsou jejich příjmy ve výši 1 500 000 Kč a roční výdaje pod úrovní 887 000 Kč. Nad hranici výdajů ve výši 887 000 Kč je výhodnější vedení daňové evidence. Režim s výdajovým paušálem je nevýhodný, takto vypočtené výdaje činí jen 600 000 Kč.

Tabulka 16: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 60 %	Paušální daň 1. pásma	Daňová evidence
Příjem	1 500 000	do 1 500 000	1 500 000
Výdaj	900 000	xxx	1 254 490
Základ daně	600 000	xxx	245 510
SP + ZP	128 100	73 296	68 506
Daň	90 000	1 200	36 825
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	59 160	1 200	5 985
Daně a odvody	187 260	74 496	74 491
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 312 740	1 425 504	1 425 509

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Při použití výdajového paušálu, činí platba daní 187 260 Kč. V režimu paušální daně se na tohoto podnikatele vztahuje pásmo první, protože má možnost uplatnit výdajový paušál ve výši 60 %. Celková roční platba je ve výši 74 496 Kč. Pokud by vedl evidenci skutečných příjmů a výdajů, bude pro něj tento způsob zdanění výhodný od výše celkových výdajů 1 254 500 Kč.

Závěr: Režim paušální daně v 1. pásmu je výhodný do výše skutečných výdajů 1 254 500 Kč. Při dosažení výdajů nad tuto částku bude výhodnější vedení daňové evidence. Využití výdajů prostřednictvím výdajového paušálu je nevýhodné, protože při úrovni zde stanovených příjmů zaplatí na daních nejvyšší částku.

Tabulka 17: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 80 %	Paušální daň 1. pásma	Daňová evidence
Příjem	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Výdaj	1 200 000	xxx	1 254 490
Základ daně	300 000	xxx	245 510
SP + ZP	76 463	73 296	68 506
Daň	45 000	1 200	36 825
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	14 160	1 200	5 985
Daně a odvody	90 623	74 496	74 491
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 409 377	1 425 504	1 425 509

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Při uplatnění výdajů prostřednictvím výdajového paušálu činí platba daní 90 623 Kč. V režimu paušální daně se na podnikatele při těchto příjmech vztahuje pásmo první, protože spadá pod výdajový paušál ve výši 80 %. Celková roční platba daní je ve výši 74 496 Kč. Pokud by vedl evidenci skutečných příjmů a výdajů, bude pro něj tento způsob zdanění výhodný od výše celkových vynaložených výdajů nad 1 254 500 Kč.

Závěr: Režim paušální daně v 1. pásmu je výhodný do výše skutečných výdajů 1 254 500 Kč. Při vynaložení výdajů nad tuto částku bude výhodnější vedení daňové evidence. Využití výdajů prostřednictvím výdajového paušálu je nevýhodné, protože by při úrovni této výše příjmů zaplatil nejvyšší částku na daních.

Modelové situace č. 3: zdanění podnikatelů s příjmy 2 000 000 Kč

Pro tyto modelové příklady mají všichni podnikatelé příjem ve výši 2 000 000 Kč. Příjem v této výši byl zvolen pro zjednodušení situace, přestože v zákonné úpravě se v souvislosti s režimem paušální daně hovoří o limitu do 2 000 000 Kč. V příkladu se pracuje s předpokladem, že podnikající fyzická osoba zákonný limit nepřesáhne. Podnikatelé s tímto obratem mohou využít kromě paušálních výdajů a vedení daňové evidence, také režim paušální daně. Režim paušální daně má tři pásma. Podle povahy podnikání patří OSVČ do 1. pásma pro činnosti s paušálem 80 %, do 2. pásma pro činnosti s paušálem 60 % nebo 80 %, do 3. pásma pro činnosti ostatní.

V prvním pásmu zaplatí poplatník na dani 74 496 Kč za rok. Tato platba nejbližší odpovídá základu daně ve výši 245 510 Kč. Takovýto základ daně odpovídá v tomto příkladu daňovým výdajům ve výši 1 754 500 Kč, tj. 2 000 000 – 245 510 Kč. Výpočet – viz Tabulka 8 na str. 50.

Ve druhém pásmu zaplatí poplatník na dani 192 000 Kč za rok. Tato platba se nejvíce přibližuje základu daně ve výši 613 000 Kč. Takovýto základ daně odpovídá v tomto příkladu daňovým výdajům ve výši 1 387 000 Kč, tj. 2 000 000 – 613 000. Výpočet – viz Tabulka 13 na str. 55.

Kritériem pro stanovení výhodnosti jednotlivých režimů v této úrovni příjmů je hranice skutečných výdajů ve výši 1 754 490 Kč pro podnikatele v režimu 1. pásma paušální daně, 1 387 000 Kč pro podnikatele v režimu 2. pásma paušální daně, 1 057 800 Kč pro podnikatele v režimu 3. pásma a výdaje stanovené jako dané procento z dosažených příjmů.

Tabulka 18: Kalkulace odvodů na dani, sociálním a zdravotním pojištění odpovídající platbám pro 3. pásmo paušální daně

Daňová povinnost		Sociální pojištění		Zdravotní pojištění	
základ daně	942 200	vyměřovací základ	471 600	vyměřovací základ	471 600
daň	141 480	pojistné	137 708	pojistné	63 666
sleva na dani	30 840				
výsledná daň	110 640	pojistné	137 708	pojistné	63 666
Odvody celkem				312 014 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Ve třetím pásmu zaplatí poplatník na dani 312 000 Kč za rok. Tato platba se nejvíce přibližuje základu daně ve výši 942 200 Kč. Takovýto základ daně odpovídá v tomto příkladu daňovým výdajům ve výši 1 056 800 Kč, tj. 2 000 000 – 943 200.

Tabulka 19: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 30 %	Paušální daň 3. pásmo	Daňová evidence
Příjem	2 000 000	do 2 000 000	2 000 000
Výdaj	600 000	xxx	1 056 800
Základ daně	1 400 000	xxx	943 200
SP + ZP	298 900	200 160	201 375
Daň	210 000	111 840	141 480
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	179 160	xxx	110 640
Daně a odvody	478 060	312 000	312 015
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 521 940	1 688 000	1 687 985

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

V případě využití paušálních výdajů by při dosažení příjmů ve výši 2 000 000 Kč zaplatil podnikatel na daních 478 060 Kč. V režimu paušální daně ve 3. pásmu, do kterého patří, by jeho odvody činily 312 000 Kč. Při vedení daňové evidence by měl vynaložit výdaje vyšší než 1 056 800 Kč, aby pro něj bylo vedení daňové evidence výhodnější než režim paušální daně.

Závěr: Režim paušální daně je nejvýhodnější za předpokladu, že skutečné výdaje nepřesáhnou hranici 1 056 800 Kč. Nejméně výhodný je režim s uplatněním paušálních výdajů, jejichž výše činí maximálně 600 000 Kč.

Tabulka 20: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 40 %	Paušální daň 3. pásma	Daňová evidence
Příjem	2 000 000	do 2 000 000	2 000 000
Výdaj	800 000	xxx	1 056 800
Základ daně	1 200 000	xxx	943 200
SP + ZP	256 200	200 160	201 375
Daň	180 000	111 840	141 480
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	149 160	xxx	110 640
Daně a odvody	405 360	312 000	312 015
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 594 640	1 688 000	1 687 985

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

V případě využití paušálních výdajů by při příjmech ve výši 2 000 000 Kč zaplatil podnikatel na daních 405 360 Kč. V režimu paušální daně patří do 3. pásma, kde jeho odvody činí 312 000 Kč, jedná se o částku nižší. Pokud by podnikatel dosáhl skutečných výdajů vyšších než 1 056 800 Kč, bylo by pro něj vedení daňové evidence výhodnější než režim paušální daně.

Závěr: Režim paušální daně je nejvýhodnější za předpokladu, že podnikající fyzická osoba nedosáhne skutečných výdajů vyšších než 1 056 800 Kč. Režim paušálních výdajů je nejméně výhodný, lze uplatnit výdaje maximálně do výše 800 000 Kč.

Tabulka 21: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 60 %	Paušální daň 2. pásmo	Daňová evidence
Příjem	2 000 000	do 2 000 000	2 000 000
Výdaj	1 200 000	xxx	1 387 000
Základ daně	800 000	xxx	613 000
SP + ZP	170 800	132 444	130 876
Daň	120 000	59 556	91 950
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	89 160	59 556	61 110
Daně a odvody	259 960	192 000	191 986
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 740 040	1 808 000	1 808 014

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

S výdajovým paušálem by při příjmech ve výši 2 000 000 Kč zaplatil podnikatel na daních 259 960 Kč. V režimu paušální daně ve druhém pásmu by jeho odvody činily 192 000 Kč, což je nižší částka. Pokud by podnikatel dosáhnul skutečných výdajů vyšších než 1 387 000 Kč, bylo by vedení daňové evidence výhodnější než režim paušální daně nebo uplatnění výdajů prostřednictvím výdajového paušálu.

Závěr: Režim paušální daně je pro podnikatele nejvýhodnější za předpokladu, že nedosáhne skutečných výdajů vyšších než 1 387 000 Kč. Pokud ano, bude nejvýhodnější uplatnění skutečných výdajů k dosaženým příjmům.

Tabulka 22: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 80 %	Paušální daň 1. pásma	Daňová evidence
Příjem	2 000 000	do 2 000 000	2 000 000
Výdaj	1 600 000	xxx	1 754 490
Základ daně	400 000	xxx	245 510
SP + ZP	91 063	73 296	68 506
Daň	60 000	1 200	36 825
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	29 160	1 200	5 985
Daně a odvody	120 223	74 496	74 491
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 879 777	1 925 504	1 925 509

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Za použití výdajového paušálu 80 % by při příjmech ve výši 2 000 000 Kč zaplatil podnikatel na daních 120 223 Kč. V režimu paušální daně patří do prvního pásma a jeho roční odvody činí 74 496 Kč. Pokud by podnikatel dosáhl skutečných výdajů vyšších než 1 754 500 Kč, bylo by pro něj vedení daňové evidence nejvýhodnější. U tohoto podnikatele, stejně jako u podnikatele v předchozím příkladu, jsou kritériem pro posouzení výhodnosti použitého režimu skutečné výdaje.

Závěr: Režim paušální daně je nejvýhodnější za předpokladu, že skutečné výdaje nepřesáhnou hranici 1 754 500 Kč. Při překročení hranice této hranice je nejvýhodnější vést daňovou evidenci.

Modelové situace č. 4: zdanění podnikatelů s příjmy 2 800 000 Kč

Pro podnikající fyzické osoby s ročním obratem přesahujícím dva miliony korun není možné využít režim paušální daně. V tomto případě má podnikatel na výběr ze dvou způsobů zdaňování. Buď bude evidovat příjmy a související výdaje uplatní na základě výpočtu příslušné procentní sazby, nebo povede daňovou evidenci. Kritériem pro posouzení, který ze dvou režimů je výhodnější, je výše výdajů vypočítaných stanoveným procentem z příjmů. V situaci, kdy podnikatel dosáhne příjmy vyšší než 2 000 000 Kč, je možné výdaje procentem uplatnit pouze z výše příjmů 2 000 000 Kč. Pro všechny modelové situace v této části jsou příjmy stanoveny ve výši 2 800 000 Kč. Pro různé oblasti podnikání byly pro případ vedení daňové evidence stanoveny výdaje v různé výši. Je to z důvodu povahy podnikání v této oblasti. Výdaje byly stanoveny na základě konzultací a rad daňových poradců, se kterými bylo o této problematice hovořeno.

Tabulka 23: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 30 %	Paušální daň	Daňová evidence
Příjem	2 800 000	xxx	2 800 000
Výdaj	600 000	xxx	1 600 000
Základ daně	2 200 000	xxx	1 200 000
SP + ZP	469 700	xxx	256 200
Daň	330 000	xxx	180 000
Zvýšená daň	21 156	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	320 316	xxx	149 160
Daně a odvody	790 016	xxx	405 360
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	2 009 984	xxx	2 394 640

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Podnikatel s příjmy z pronájmu ve výši 2 800 000 Kč je při použití výdajového paušálu ve značné nevýhodě oproti vedení daňové evidence. Jeho daňová povinnost by v tomto konkrétním případě byla téměř dvojnásobná než u evidence skutečných výdajů, tedy 790 016 Kč. Při této úrovni příjmů a použitých paušálních výdajů by základ daně přesáhnul 48násobek minimální mzdy. Znamená to, že u základu daně nad tento limit je použita daňová sazba ve výši 23 %, což navyšuje celkovou daňovou povinnost o 21 156 Kč. V případě evidence skutečných výdajů, které jsou pro tento modelový příklad stanoveny ve výši 1 600 000 Kč, činí daňová povinnost 405 360 Kč. Aby bylo vedení daňové evidence výhodnější než uplatnění výdajového paušálu, je nutnou podmínkou dosažení ročních výdajů vyšších než 600 000 korun. Takovýchto výdajů může podnikatel s příjmy z pronájmu z obchodního majetku, dosáhnout tím, že bude majetek neustále udržovat, zvelebovat, což vyžaduje vynaložení značných finančních prostředků. Pak by pro něj neměl být problém dosáhnout vyšších výdajů.

Závěr: V případě, že nebude podnikatel schopen dosáhnout skutečných výdajů vyšších než 600 000 Kč, bude pro něj výhodnější použití režimu paušálních výdajů. Uplatnění skutečných výdajů se mu vyplatí v případě, že jejich hodnota bude vyšší než 600 000 Kč.

Tabulka 24: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 40 %	Paušální daň	Daňová evidence
Příjem	2 800 000	xxx	2 800 000
Výdaj	800 000	xxx	370 000
Základ daně	2 000 000	xxx	2 430 000
SP + ZP	427 000	xxx	518 805
Daň	300 000	xxx	364 500
Zvýšená daň	5 156	xxx	39 556
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	274 316	xxx	373 216
Daně a odvody	701 316	xxx	892 021
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	2 098 684	xxx	1 907 979

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

U tohoto typu podnikatele lze předpokládat, že díky povaze svého podnikání, je pro něj problém dosáhnout vyšších částek u výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Jeho podnikatelská činnost není náročná na vybavení, nepotřebuje provozovnu, nákladné vybavení, drahé zařízení. Jedinou podstatnou položkou v souvislosti s investicemi je pro něj ve velké většině případů pořízení vozidla. Přestože se pohybuje nad limitem 2 000 000 Kč, který se všeobecně označuje jako výhodný pro použití výdajového paušálu, je pro něj výhodnější režim uplatnění paušálních výdajů. Při použití paušálních výdajů zaplatí podnikatel roční daně 701 316 Kč. V případě vedení daňové evidence činí daně 892 021 Kč, přičemž výdaje byly stanoveny ve výši 370 000 Kč. V obou případech přesáhne jeho základ daně 48násobek průměrné mzdy, což znamená, že pro část základu daně přesahující tento limit bude sazba daně z příjmů činit 23 %.

Závěr: Pro podnikatele, který spadá pod výdajový paušál 40 % je nejvýhodnější způsob uplatnění výdajů prostřednictvím paušálních výdajů, a to i přes to, že jeho roční

příjmy jsou nad úrovní 2 000 000 Kč. V případě, že by byl schopen vynaložit daňové výdaje vyšší než 800 000 Kč ročně, bude pro něj výhodnější vedení daňové evidence.

Tabulka 25: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 60 %	Paušální daň	Daňová evidence
Příjem	2 800 000	xxx	2 800 000
Výdaj	1 200 000	xxx	370 000
Základ daně	1 600 000	xxx	2 430 000
SP + ZP	341 600	xxx	518 805
Daň	240 000	xxx	364 500
Zvýšená daň	0	xxx	39 556
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	209 160	xxx	373 216
Daně a odvody	550 760	xxx	892 021
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	2 249 240	xxx	1 907 979

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Fyzická osoba podnikající podle živnostenského zákona má na rozdíl od předchozí modelové situace, možnost uplatnit výdajový paušál ve výši 60 %. V režimu výdajového paušálu zaplatí ročně při stanovených příjmech ve výši 2 800 000 Kč na daních 550 760 Kč. Při vedení daňové evidence s výdaji, které byly stanoveny ve výši 370 000 Kč, zaplatí daně 892 021 Kč. Způsob podnikání podle živnostenského zákona je hodně rozmanitý. Existují obory, ve kterých podnikatelé vynakládají vysoké výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Stejně tak jsou zde profese podobné svobodným povoláním s minimem výdajů. Výdaje prostřednictvím paušálu ve výši 60 % mohou dosáhnout maximální výše 1 200 000 Kč, což je 60 % z částky 2 000 000 Kč. V některých oborech není problém této částky dosáhnout, pro jiné

činnosti je to opačně. Strukturu běžných výdajů u některých podnikatelů tvoří pouze výdaje na pohonné hmoty, odpisy vozidla, vybavení kancelářskou technikou, služby mobilního operátora apod. Pak je pro ně těžké, při takovýchto výdajích, se dostat na částku vyšší než při výpočtu výdajů procentní sazbou z příjmů. Jiní vynakládají, kromě již zmíněných výdajů, další prostředky na nákup materiálu, náradí, pronájem a pak jejich výdaje přesahují výši vypočtenou procentem z příjmů.

Závěr: Pro tohoto podnikatele s příjmy 2 800 000 Kč a výdaji 370 000 Kč, je nejvýhodnější režim uplatnění výdajů procentním paušálem. To platí za předpokladu, že jeho skutečné výdaje nedosáhnou částky vyšší než 1 200 000 Kč. Pokud ano, bude pro něj lepší varianta vedení daňové evidence.

Tabulka 26: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství

	Způsob uplatnění výdajů		
	Paušální výdaje 80 %	Paušální daň	Daňová evidence
Příjem	2 800 000	xxx	2 800 000
Výdaj	1 600 000	xxx	2 550 000
Základ daně	1 200 000	xxx	250 000
SP + ZP	112 088	xxx	69 163
Daň	180 000	xxx	37 500
Zvýšená daň	0	xxx	0
Sleva na poplatníka	30 840	xxx	30 840
Daň z příjmů	149 160	xxx	6 660
Daně a odvody	261 248	xxx	75 823
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	2 538 752	xxx	2 724 177

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Podnikatelé s možností uplatnit výdaje ve výši 80 % z příjmů jsou z oblasti řemeslných oborů, popř. ze zemědělství, lesnictví nebo vodohospodářství. Při použití

výdajového paušálu a s příjmy ve výši 2 800 000 Kč by tato OSVČ zaplatila daň v částce 261 248 Kč. U těchto oborů s rostoucími příjmy rostou proporcionalně také výdaje. V tomto příkladu jsou výdaje stanoveny ve výši 2 550 000 Kč, výsledná daň pak činí 75 823 Kč. Vzhledem k povaze tohoto podnikání, jsou vždy vysoké výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. K podnikání jsou nezbytně nutné různé druhy hospodářských budov, dílny, sklady, pozemky, strojová technika, pohonné hmoty, materiál, krmivo atd. Daňová evidence je pro tento typ podnikatelů výhodnější nejen z důvodu, že na celkových odvodech zaplatí méně než v případě použití výdajového paušálu, ale také z důvodu, že daňová evidence kromě přehledu o příjmech a výdajích, eviduje také majetek, pohledávky a závazky. Podnikatel má tak lepší informace pro svoje ekonomická rozhodnutí a přehled o svém podnikání.

Závěr: Nejvýhodnější pro tento typ podnikatele je vedení daňové evidence za podmínky, že jeho skutečné daňové výdaje přesáhnou částku 1 600 000 Kč. V opačném případě bude výhodnější uplatnit paušální výdaje.

5.2 Porovnání zdanění s využitím výdajových paušálů, paušální daně a daňové evidence dle daňové legislativy na Slovensku

Podobně jako v ČR lze využít uplatnění výdajů procentem z příjmů, avšak procentní sazba daně je pro všechny obory podnikání stejná. Kromě příjmů z autorských práv či uměleckých děl, je možné navíc k výdajovému paušálu uplatnit zaplacené sociální a zdravotní pojištění. Modelové výpočty uvedené v této části používají stejné typy podnikajících fyzických osob a stejnou výši příjmů a u daňové evidence i výdajů, jako modelové výpočty v prostředí českého daňového systému. Vzhledem k tomu, že paušální výdajová sazba je pro všechny podnikatelské činnosti stejná, jsou výpočty pro modelové situace: příjmy z nájmu, svobodná povolání, živnostenské podnikání a řemeslné a zemědělské podnikání, totožné. Režim paušální daně ve slovenském daňovém systému není, v tabulce tedy platby pro tento režim uvedeny nejsou.

Vzhledem k tomu, že na Slovensku je oficiální měnou euro, byl pro přepočítání na české koruny použit kurz stanovený Českou národní bankou ke dni 2.1.2023 ve výši 24,175 Kč/euro. Výsledná částka je zaokrouhlena na celé Kč matematicky.

Modelové situace č. 1: zdanění podnikatelů s příjmy 750 000 Kč

Pro všechny podnikatele v níže uvedených příkladech je zvolen příjem ve výši 750 000 Kč. Kritériem pro posuzování výhodnosti jednotlivých režimů v této úrovni příjmů jsou výdaje stanovené jako dané procento z dosažených příjmů.

Tabulka 27: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur		Kč	Eur
Příjem	750 000	31 024	xxx	750 000	31 024
Výdaje	450 000	18 614	xxx	550 000	22 751
SP + ZP	119 765	4 954	xxx	88 037	3 642
Základ daně	180 235	7 455	xxx	111 963	4 631
Nezdanitelná část	119 009	4 923	xxx	111 963	4 631
Upravený ZD	61 226	2 533	xxx	0	0
Daň z příjmů	11 633	481	xxx	0	0
Daň	11 633	481	xxx	0	0
Daně a odvody	131 398	5 435	xxx	88 037	3 642
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	618 602	25 589	xxx	661 963	27 382

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Při použití daňové evidence může podnikatel v oblasti pronájmu nemovitostí v obchodním majetku vykázat nižší základ daně než u použití výdajů paušálem, protože existuje předpoklad, že vlastnictví nemovitostí s sebou nese vysoké výdaje na jejich údržbu. Daň by činila 88 037 Kč. V případě uplatnění výdajů paušálem je výše daně 131 398 Kč.

Závěr: Nutnou podmínkou pro to, aby bylo vedení daňové evidence výhodnější, než uplatnění výdajů paušálem, je výše skutečných výdajů, které musí být vyšší než výdaje vypočtené jako procento z příjmů, což je v tomto případě částka 450 000 Kč.

Tabulka 28: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	750 000	31 024	xxx	750 000	31 024
Výdaje	450000	18 614	xxx	220 000	9 100
SP + ZP	119 765	4 954	xxx	192 745	7 973
Základ daně	180 235	7 455	xxx	337 255	13 951
Nezdanitelná část	119 009	4 923	xxx	119 009	4 923
Upravený ZD	61 226	2 533	xxx	218 245	9 028
Daň z příjmů	11 633	481	xxx	41 467	1 715
Daň	11 633	481	xxx	41 467	1 715
Daně a odvody	131 398	5 435	xxx	234 212	9 688
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	618 602	25 589	xxx	515 788	21 336

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Podnikání podle jiných zákonů, než je živnostenský zákon, není náročné na velké finanční výdaje v souvislosti s tímto podnikáním. Mezi nejčastější výdaje u tohoto typu podnikání jsou poplatky za telefonní hovory, kancelářské vybavení, spotřební materiál. Většími položkami mohou být náklady na pořízení a provoz vozidla. Skutečné výdaje jsou v tomto příkladu stanoveny ve výši 220 000 Kč. Jako výhodnější se jeví využití výdajového paušálu. Podnikatel dosáhne téměř dvojnásobné úspory v celkových odvodech. Při použití výdajového paušálu zaplatí na daních 131 398 Kč, u skutečně vynaložených výdajů činí daň 234 212 Kč.

Závěr: V případě, že tento podnikatel nebude schopen dosáhnout skutečných výdajů vyšších než 450 000 Kč, bude pro něj výhodnější použít režim paušálních výdajů. Pokud dosáhne výdajů vyšších, než jsou výdaje vypočtené procentní sazbou z příjmů, bude pro něj lepší alternativou uplatnění skutečně vynaložených výdajů.

Tabulka 29: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	750 000	31 024	xxx	750 000	31 024
Výdaje	450000	18 614	xxx	220000	9 100
SP + ZP	119 765	4 954	xxx	192 745	7 973
Základ daně	180 235	7 455	xxx	337 255	13 951
Nezdanitelná část	119 009	4 923	xxx	119 009	4 923
Upravený ZD	61 226	2 533	xxx	218 245	9 028
Daň z příjmů	11 633	481	xxx	41 467	1 715
Daň	11 633	481	xxx	41 467	1 715
Daně a odvody	131 398	5 435	xxx	234 212	9 688
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	618 602	25 589	xxx	515 788	21 336

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Pro tohoto podnikatele lze učinit obdobné závěry jako v předešlém modelovém příkladu. Při použití výdajového paušálu zaplatí na dani a odvodech na sociální a zdravotní pojištění částku 131 398 Kč. Pokud povede evidenci skutečných výdajů, které jsou v tomto příkladu stanoveny ve výši 220 000 Kč, zaplatí na daních 234 212 Kč.

Závěr: Použití paušálních výdajů je pro podnikatele výhodné v případě, že nedosáhne výdajů vyšších než 450 000 Kč. Pokud ano, vyplatí se mu více vést daňovou evidenci.

Tabulka 30: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	750 000	31 024	xxx	750 000	31 024
Výdaje	450 000	18 614	xxx	620 000	25 646
SP + ZP	119 765	4 954	xxx	82 822	3 426
Základ daně	180 235	7 455	xxx	47 178	1 952
Nezdanitelná část	119 009	4 923	xxx	119 009	4 923
Upravený ZD	61 226	2 533	xxx	0	0
Daň z příjmů	11 633	481	xxx	0	0
Daň	11 633	481	xxx	0	0
Daně a odvody	131 398	5 435	xxx	82 822	3 426
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	618 602	25 589	xxx	667 178	27 598

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

V souvislosti s povahou tohoto podnikání je nucen tento podnikatel vynaložit na dosažení, zajištění a udržení příjmů vyšší výdaje než v předchozích dvou typech podnikání. Tyto výdaje převyšují výdaje stanovené procentem z příjmů. U tohoto podnikatele je výhodnější pro stanovení základu daně vedení daňové evidence. Při tomto způsobu uplatnění výdajů, které byly stanoveny ve výši 620 000 Kč, by na daních zaplatil 82 822 Kč, při použití paušálních výdajů činí daň 131 398 Kč.

Závěr: Pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství je výhodnější použití skutečně vynaložených výdajů s podmínkou, že tyto výdaje překročí hranici 450 000 Kč. Pokud ne, je pro něj lepší varianta s uplatněním paušálních výdajů.

Modelové situace č. 2: zdanění podnikatelů s příjmy 1 500 000 Kč

Pro tyto modelové příklady mají všichni podnikatelé příjem stanovený ve výši 1 500 000 Kč. Podnikatelé mají možnost využít paušálních výdajů a vedení daňové

evidence. Paušální výdaje mají stanovenou maximální hranici, kterou nelze překročit. U této výše příjmů je tato hranice vždy překročena, proto je výše výdajů při použití výdajového paušálu uplatněna pouze do částky 483 500 Kč.

Kritériem pro stanovení výhodnosti jednotlivých režimů v této úrovni příjmů jsou výdaje stanovené jako dané procento z dosažených příjmů.

Tabulka 31: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur		Kč	Eur
Příjem	1 500 000	62 048	xxx	1 500 000	62 048
Výdaje	483 500	20 000	xxx	550 000	22 751
SP + ZP	347 110	14 358	xxx	326 004	13 485
Základ daně	669 390	27 689	xxx	623 996	25 812
Nezdanitelná část	83 134	3 439	xxx	94 485	3 908
Upravený ZD	586 255	24 250	xxx	529 512	21 903
Daň z příjmů	111 389	4 608	xxx	100 607	4 162
Daň	111 389	4 608	xxx	100 607	4 162
Daně a odvody	458 499	18 966	xxx	426 611	17 647
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 041 501	43 082	xxx	1 073 389	44 401

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Pokud podnikatel s příjmy z pronájmu nemovitostí v obchodním majetku použije k výpočtu daně uplatnění výdajového paušálu, zaplatí daně ve výši 458 499 Kč. Povede-li daňovou evidenci, bude jeho daň činit 426 611 Kč, při stanovených výdajích 550 000 Kč. Existuje předpoklad, že vlastnictví nemovitostí s sebou nese vysoké výdaje na jejich údržbu, proto je možné, že podnikatel bude vynakládat vysoké finanční částky na své podnikání. Nevýhodou uplatnění výdajů prostřednictvím paušálu při takto vysokých příjmech je stanovení limitu do maximální výše 20 000 eur.

Závěr: Výhodnější je použití daňové evidence pro účely zdanění za předpokladu, že skutečně vynaložené daňové výdaje přesáhnou částku 483 500 Kč, což je maximální výše, kterou lze u paušálních výdajů uplatnit.

Tabulka 32: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	1 500 000	62 048	xxx	1 500 000	62 048
Výdaje	483 500	20 000	xxx	220 000	9 100
SP + ZP	347 110	14 358	xxx	430 702	17 816
Základ daně	669 390	27 689	xxx	849 298	35 131
Nezdanitelná část	83 134	3 439	xxx	38 157	1 578
Upravený ZD	586 255	24 250	xxx	811 141	33 553
Daň z příjmů	111 389	4 608	xxx	154 117	6 375
Daň	111 389	4 608	xxx	154 117	6 375
Daně a odvody	458 499	18 966	xxx	584 819	24 191
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 041 501	43 082	xxx	915 181	37 857

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Pro podnikatele, který podniká v oblasti tzv. svobodných povolání, dosahuje daň za použití výdajového paušálu částku 458 499 Kč. Jedná se částku nižší než v případě vedení daňové evidence, kdy roční daň činí 584 819 Kč, při vynaložení výdajů stanovených ve výši 220 000 Kč. U tohoto typu podnikání je těžké dosáhnout vyšších výdajů, protože není náročné na kapitálovou vybavenost a provozní výdaje. Tato podnikatelská činnost se dá vykonávat z domova s minimem vynaložených výdajů.

Závěr: V případě, že tento podnikatel nedosáhne skutečných výdajů vyšších než 483 500 Kč, bude pro něj výhodnější použít režim paušálních výdajů, přestože je stanovena maximální výše, kterou lze uplatnit jako výdaj. Pokud dosáhne výdajů

vyšších než jsou výdaje vypočtené procentní sazbou z příjmů, bude pro něj lepší alternativou uplatnění skutečně vynaložených prostředků.

Tabulka 33: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	1 500 000	62 048	xxx	1 500 000	62 048
Výdaje	483 500	20 000	xxx	220 000	9 100
SP + ZP	347 105	14 358	xxx	430 702	17 816
Základ daně	669 395	27 689	xxx	849 298	35 131
Nezdanitelná část	83 138	3 439	xxx	38 148	1 578
Upravený ZD	586 244	24 250	xxx	811 150	33 553
Daň z příjmů	111 386	4 608	xxx	154 119	6 375
Daň	111 386	4 608	xxx	154 119	6 375
Daně a odvody	458 499	18 966	xxx	584 820	24 191
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 041 501	43 082	xxx	915 180	37 857

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Povaha podnikání v oblasti živnostenského podnikání je velice rozmanitá. Jsou zde mnohé obory, které nevyžadují vynakládání vysokých finančních částek na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Naopak existují živnosti, které jsou náročné na materiálové, strojní a jiné vybavení, což sebou nese vysoké daňové výdaje. Tento modelový případ je pro typ podnikání, ve kterém je těžké dosáhnout vyšších výdajů, protože není náročné na kapitálovou vybavenost a provozní výdaje. Tato podnikatelská činnost se dá vykonávat z domova s minimem vynaložených výdajů. Daň z této činnosti za použití výdajového paušálu činí 458 499 Kč. V případě vedení daňové evidence, kde byly pro tento příklad stanoveny výdaje v úrovni 220 000 Kč, bude vypočtená roční daň činit 584 819 Kč.

Závěr: V případě, že tento podnikatel nedosáhne skutečných výdajů vyšších než 483 500 Kč, bude pro něj výhodnější použít režim paušálních výdajů, přestože je

stanovena maximální výše, kterou lze uplatnit jako výdaj. Pokud dosáhne výdajů vyšších, než jsou výdaje vypočtené procentní sazbou z příjmů, bude pro něj lepší alternativou uplatnění skutečně vynaložených výdajů.

Tabulka 34: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	1 500 000	62 048	xxx	1 500 000	62 048
Výdaje	483 500	20 000	xxx	620 000	25 646
SP + ZP	347 110	14 358	xxx	303 796	12 567
Základ daně	669 390	27 689	xxx	576 204	23 835
Nezdanitelná část	83 134	3 439	xxx	106 427	4 402
Upravený ZD	586 255	24 250	xxx	469 777	19 432
Daň z příjmů	111 389	4 608	xxx	89 258	3 692
Daň	111 389	4 608	xxx	89 258	3 692
Daně a odvody	458 499	18 966	xxx	393 053	16 259
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 041 501	43 082	xxx	1 106 947	45 789

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Podnikatel v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství vynakládá na dosažení, zajištění a udržení příjmů vyšší výdaje než u předchozích dvou typů podnikání. Tyto výdaje převyšují výdaje stanovené procentem z příjmů. U tohoto podnikatele je výhodnější pro stanovení základu daně vedení daňové evidence. Skutečné výdaje jsou pro tento příklad stanoveny v částce 620 000 Kč. V případě vedení daňové evidence by podnikatel na daních zaplatil 393 053 Kč, při použití paušálních výdajů činí daň 458 499 Kč.

Závěr: Pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství bude výhodnější použít skutečně vynaložených výdajů

s podmínkou, že tyto výdaje překročí hranici 483 500 Kč. Pokud nepřekročí, bude pro něj lepší varianta s uplatněním paušálních výdajů.

Modelové situace č. 3: zdanění podnikatelů s příjmy 2 000 000 Kč

Stanovené příjmy pro tyto příklady jsou ve výši 2 000 000 Kč. Podnikatelé mají možnost využít paušálních výdajů a vedení daňové evidence. Stejně jako u přechozích modelových situací v č. 2 je u příjmů ve výši 2 miliony korun při výpočtu výdajů prostřednictvím paušálu překročena maximální stanovená hranice, do které lze výdaje uplatnit. Proto je výše výdajů při použití výdajového paušálu uplatněna pouze ve výši 486 500 Kč.

Kritériem pro stanovení výhodnosti jednotlivých režimů v této úrovni příjmů jsou výdaje stanovené jako dané procento z dosažených příjmů.

Tabulka 35: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	2 000 000	82 730	xxx	2 000 000	82 730
Výdaje	483 500	20 000	xxx	1 000 000	41 365
SP + ZP	505 754	20 921	xxx	341 871	14 142
Základ daně	1 010 746	41 810	xxx	658 129	27 224
Nezdanitelná část	0	0	xxx	85 951	3 555
Upravený ZD	1 010 746	41 810	xxx	572 178	23 668
Daň	192 042	7 944	xxx	108 714	4 497
Zvýšená daň	525	22	xxx	0	0
Daň celkem	192 566	7 966	xxx	108 714	4 497
Daně a odvody	698 321	28 886	xxx	450 585	18 638
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 301 679	53 844	xxx	1 549 415	64 092

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Při použití výdajového paušálu u podnikatele s příjmy z pronájmu nemovitostí v obchodním majetku bude daň ve výši 698 321 Kč. Povede-li tento podnikatel daňovou evidenci s uplatněním skutečných výdajů stanovených pro tento příklad ve výši 1 000 000 Kč, bude jeho daň činit 450 585 Kč. Dá se předpokládat, že vlastnictví nemovitostí s sebou nese vysoké výdaje na jejich údržbu nebo opravy, proto je možné, že podnikatel bude vynakládat vysoké finanční částky na své podnikání. Nevýhodou uplatnění výdajů prostřednictvím paušálu při takto vysokých příjmech je stanovení limitu do maximální výše 20 000 eur.

Závěr: V případě, že tento podnikatel dosáhne skutečných výdajů vyšších než 483 500 Kč, bude pro něj výhodnější použít uplatnění výdajů ve skutečné výši. U režimu paušálních výdajů je stanovena maximální výše, kterou lze uplatnit. Pokud podnikatel nedosáhne výdajů vyšších, než jsou výdaje vypočtené procentní sazbou z příjmů, bude pro něj lepší alternativou uplatnění výdajů procentem, přestože je jejich výše limitovaná.

Tabulka 36: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	2 000 000	82 730	xxx	2 000 000	82 730
Výdaje	483 500	20 000	xxx	320 000	13 237
SP + ZP	505 754	20 921	xxx	557 636	23 067
Základ daně	1 010 746	41 810	xxx	1 122 364	46 427
Nezdanitelná část	0	0	xxx	0	0
Upravený ZD	1 010 746	41 810	xxx	1 122 364	46 427
Daň	192 042	7 944	xxx	213 249	8 821
Zvýšená daň	525	22	xxx	7 221	299
Daň celkem	192 566	7 966	xxx	220 470	9 120
Daně a odvody	698 321	28 886	xxx	778 106	32 186
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 301 679	53 844	xxx	1 221 894	50 544

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Pro podnikatele, který podniká v oblasti svobodných povolání, je těžké dosáhnout vyšších skutečných výdajů. Tato skutečnost je daná povahou podnikání, které je v tomto případě nenáročné na vybavení a na provozní výdaje. Daň při použití výdajového paušálu dosahuje výše 698 321 Kč. V případě vedení daňové evidence při stanovených příjmech 2 000 000 Kč a výdajích 320 000 Kč je výše roční daně 778 106 Kč.

Závěr: V případě, že tento podnikatel nebude schopen dosáhnout skutečných výdajů vyšších než 483 500 Kč, bude pro něj výhodnější použít režim paušálních výdajů, přestože je zákonem stanovena maximální výše, kterou lze uplatnit jako výdaj. Pokud dosáhne výdajů vyšších, než jsou výdaje vypočtené procentní sazbou z příjmů, bude pro něj lepší alternativou uplatnění skutečně vynaložených výdajů.

Tabulka 37: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	2 000 000	82 730	xxx	2 000 000	82 730
Výdaje	483 500	20 000	xxx	320 000	13 237
SP + ZP	505 754	20 921	xxx	557 636	23 067
Základ daně	1 010 746	41 810	xxx	1 122 364	46 427
Nezdanitelná část	0	0	xxx	0	0
Upravený ZD	1 010 746	41 810	xxx	1 122 364	46 427
Daň	192 042	7 944	xxx	213 249	8 821
Zvýšená daň	525	22	xxx	7 221	299
Daň celkem	192 566	7 966	xxx	220 470	9 120
Daně a odvody	698 321	28 886	xxx	778 106	32 186
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 301 679	53 844	xxx	1 221 894	50 544

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Podobně jako v přechodném příkladu, jsou v oblasti živnostenského podnikání profese nenáročné na výdaje. Není třeba nákladného vybavení ani vysokých nákladů na provoz. Daň z této činnosti za použití výdajového paušálu činí 698 321 Kč. Jedná se

o částku nižší než v případě vedení daňové evidence, kdy roční daň činí 778 106 Kč při stanovených příjmech 2 000 000 Kč a výdajích 320 000 Kč.

Závěr: V případě, že tento podnikatel nedosáhne skutečných výdajů vyšších než 483 500 Kč, bude pro něj výhodnější použít režim paušálních výdajů, přestože je stanovena maximální výše, kterou lze uplatnit jako výdaj. Pokud dosáhne výdajů vyšších, než jsou výdaje vypočtené procentní sazbou z příjmů, bude pro něj lepší alternativou uplatnění skutečně vynaložených výdajů.

Tabulka 38: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	2 000 000	82 730	xxx	2 000 000	82 730
Výdaje	483 500	20 000	xxx	1 000 000	41 365
SP + ZP	505 754	20 921	xxx	341 871	14 142
Základ daně	1 010 746	41 810	xxx	658 129	27 224
Nezdanitelná část	0	0	xxx	85 951	3 555
Upravený ZD	1 010 746	41 810	xxx	0	23 668
Daň	192 042	7 944	xxx	0	4 497
Zvýšená daň	525	22	xxx	0	0
Daň celkem	192 566	7 966	xxx		4 497
Daně a odvody	698 321	28 886	xxx	341 871	18 638
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 301 679	53 844	xxx	1 658 129	64 092

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Podnikání v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství je finančně náročné na investice i na provozní výdaje. Dá se tedy předpokládat, že skutečné výdaje výrazně převýší výdaje vypočtené prostřednictvím paušálu. Navíc je u výše paušálních výdajů stanovena maximální hranice, kterou nelze překročit. V případě použití výdajového paušálu činí daň tohoto podnikatele

698 321 Kč, u skutečně vynaložených výdajů by její výše byla o cca polovinu menší, a to 341 871 Kč při stanovených výdajích ve výši 1 000 000 Kč.

Závěr: Vedení daňové evidence, tj. uplatnění skutečných výdajů je výhodné za předpokladu, že jejich výše ve zdaňovacím období přesáhne částku 483 500 Kč, což je maximální možná výše u výdajů stanovených procentem. Při skutečných výdajích pod touto hranicí, je výhodnější alternativou použití výdajového paušálu.

Modelové situace č. 4: zdanění podnikatelů s příjmy 2 800 000 Kč

Níže uvedené modelové situace počítají s příjmy ve výši 2 800 000 Kč. Podnikatelé mají možnost využít paušálních výdajů a vedení daňové evidence. V modelových příkladech č. 2 a 3, by při výpočtu výdajů prostřednictvím paušálu byla překročena maximální stanovená hranice, do které lze výdaje uplatnit. Stejně je tomu i u příjmů ve výši 2 800 000 Kč. Proto je výše výdajů při použití výdajového paušálu uplatněna pouze ve výši 486 500 Kč.

Kritériem pro stanovení výhodnosti jednotlivých režimů v této úrovni příjmů jsou výdaje stanovené jako dané procento z dosažených příjmů, resp. maximální možná výše stanovená zákonem.

Tabulka 39: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	2 800 000	115 822	xxx	2 800 000	115 822
Výdaje	483 500	20 000	xxx	1 600 000	66 184
SP + ZP	759 554	31 419	xxx	403 239	16 680
Základ daně	1 556 946	64 403	xxx	796 761	32 958
Nezdanitelná část	0	0	xxx	51 296	2 122
Upravený ZD	1 556 946	64 403	xxx	745 465	30 836
Daň	295 820	12 237	xxx	141 638	5 859
Zvýšená daň	33 300	1 377	xxx	0	0
Daň celkem	329 120	13 614	xxx	141 638	5 859
Daně a odvody	1 088 674	45 033	xxx	544 877	22 539
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 711 326	70 789	xxx	2 255 123	93 283

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Za předpokladu, že vlastnictví nemovitosti si vyžaduje vysoké finanční prostředky vynakládané na údržbu, je vedení daňové evidence v této oblasti podnikání výhodnější. Skutečné výdaje byly pro tento případ stanoveny ve výši 1 600 000 Kč a výsledná daň je oproti uplatnění výdajového paušálu poloviční. Její výše činí 544 877 Kč, u paušálních výdajů je daň 1 088 674 Kč.

Závěr: Pokud skutečné výdaje přesáhnou ve zdaňovacím období částku 483 500 Kč, bude pro pronajímatele výhodnější vedení daňové evidence. Pokud budou jeho výdaje nižší, je pro něj lepší použít výdaje vypočtené paušálem, přestože jsou limitované.

Tabulka 40: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	2 800 000	115 822	xxx	2 800 000	115 822
Výdaje	483 500	20 000	xxx	370 000	15 305
SP + ZP	759 554	31 419	xxx	795 582	32 909
Základ daně	1 556 946	64 403	xxx	1 634 418	67 608
Nezdanitelná část	0	0	xxx	0	0
Upravený ZD	1 556 946	64 403	xxx	1 634 418	67 608
Daň	295 820	12 237	xxx	310 539	12 845
Zvýšená daň	33 300	1 377	xxx	37 948	1 570
Daň celkem	329 120	13 614	xxx	348 488	14 415
Daně a odvody	1 088 674	45 033	xxx	1 144 070	47 324
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 711 326	70 789	xxx	1 655 930	68 498

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Při podnikání v oblasti svobodných povolání nevykazují oba způsoby zdanění tak velké rozdíly jako v předchozích modelových příkladech při této stanovené výši příjmů. Kritériem pro výběr jednoho z režimů je výše skutečně vynaložených výdajů, které podnikatel zjistí po skončení zdaňovacího období. Při použití paušálních výdajů dosáhne výše daně částky 1 088 674 Kč, při uplatnění skutečných výdajů ve výši 370 000 Kč, bude daň činit 1 144 070 Kč.

Závěr: Rozhodujícím kritériem pro použití jednoho z režimů je výše skutečných výdajů. Při částce nižší než 483 500 Kč, je výhodnější použití paušálních výdajů, při překročení tohoto limitu je lepší použít výdaje ve skutečné výši.

Tabulka 41: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	2 800 000	115 822	xxx	2 800 000	115 822
Výdaje	483 500	20 000	xxx	370 000	15 305
SP + ZP	759 554	31 419	xxx	795 582	32 909
Základ daně	1 556 946	64 403	xxx	1 634 418	67 608
Nezdanitelná část	0	0	xxx	0	0
Upravený ZD	1 556 946	64 403	xxx	1 634 418	67 608
Daň	295 820	12 237	xxx	310 539	12 845
Zvýšená daň	33 300	1 377	xxx	37 948	1 570
Daň celkem	329 120	13 614	xxx	348 488	14 415
Daně a odvody	1 088 674	45 033	xxx	1 144 070	47 324
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 711 326	70 789	xxx	1 655 930	68 498

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Situace při výpočtu daně a souvisejících odvodů na sociální a zdravotní pojištění je u podnikatele živnostníka obdobná jako u podnikatele se svobodným povoláním. Nelze říci, že režim výdajového paušálu je výrazně výhodnější než vedení daňové evidence. Velkou roli v rozhodování bude hrát výše výdajů vynaložených v souvislosti s podnikáním. V tomto případě byla jejich výše stanovena ve výši 370 000 Kč, daň pak činí 1 144 070 Kč. Při použití výdajového paušálu je výše daně 1 088 674 Kč.

Závěr: Kritériem pro použití jednoho z režimů je výše skutečných výdajů. Při částce nižší než 483 500 Kč je výhodnější použití paušálních výdajů. Při překročení tohoto limitu je lepší použít výdaje ve skutečné výši.

Tabulka 42: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství

	Způsob uplatnění výdajů				
	Paušální výdaje 60 %		Paušální daň	Daňová evidence	
	Kč	Eur	xxx	Kč	Eur
Příjem	2 800 000	115 822	xxx	2 800 000	115 822
Výdaje	483 500	20 000	xxx	2 550 000	105 481
SP + ZP	759 554	31 419	xxx	103 856	4 296
Základ daně	1 556 946	64 403	xxx	146 144	6 045
Nezdanitelná část	0	0	xxx	119 009	4 923
Upravený ZD	1 556 946	64 403	xxx	0	1 122
Daň	295 820	12 237	xxx	0	213
Zvýšená daň	33 300	1 377	xxx	0	0
Daň celkem	329 120	13 614	xxx		213
Daně a odvody	1 088 674	45 033	xxx	103 856	4 509
Čistý roční příjem před zahrnutím výdajů	1 711 326	70 789	xxx	2 696 144	111 313

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Pro podnikatele z oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství je využití režimu stanovení výdajů prostřednictvím paušálu ve výši 60 % velmi nevýhodné. Při stanovených výdajích pro tento příklad ve výši 2 550 000 Kč, by použití tohoto režimu zdanění znamenalo desetinásobně vyšší odvody na daních a sociálním a zdravotním pojištění. Lze předpokládat, že skutečné výdaje budou mnohem vyšší než výdaje paušální, protože podnikání v těchto oborech je finančně náročné nejen na vybavení dlouhodobým majetkem, ale také na provozní výdaje v souvislosti s podnikáním. Při použití výdajového paušálu by v případě příjmů ve výši 2 800 000 dosáhla daň výše 1 088 674 Kč. U skutečně vynaložených výdajů stanovených na 2 550 000 Kč bude daň činit 103 856 Kč.

Závěr: Použití daňové evidence u řemeslného nebo zemědělského podnikatele je vázáno na podmínku, že daňové výdaje přesáhnou částku 483 500 Kč. Pokud takovýchto výdajů nedosáhne, bude lépe použít výdajový paušál, jehož velkou nevýhodou u těchto vysokých příjmů, je jeho maximální možná hranice pro uplatnění.

5.3 Porovnání jednotlivých režimů zdanění v ČR a SK

V předchozích kapitolách byly uvedeny příklady zdanění podnikajících fyzických osob z různých oblastí podnikání. Údaje zjištěné pomocí výpočtů jsou uspořádány do tabulek, což poskytuje lepší přehled a porovnání jednotlivých režimů zdaňování podnikajících fyzických osob v České republice a ve Slovenské republice.

Modelové situace č. 1: příjmy 750 000 Kč

Tabulka 43: Rekapitulace odvodů a daní u podnikatelů s příjmy 750 000 Kč

Odvody poplatníka						
	ČR			SK		
	Daně - paušální výdaje	Daně - paušální daň	Daně - daňová evidence	Daně - paušální výdaje	Daně - paušální daň	Daně - daňová evidence
Nájem	159 998	74 496	74 491	131 398	0	88 037
Svobodná povolání	135 023	74 496	74 491	131 398	0	234 212
Živnostenské podn.	126 248	74 496	74 491	131 398	0	234 212
Zeměděl., řemeslník	67 987	74 496	74 491	131 398	0	82 822

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulka 44: Porovnání alternativ – příjmy 750 000 Kč

	Nejvýhodnější alternativa			Nejméně výhodná alternativa			
	ČR	SK	Rozdíl		ČR	SK	Rozdíl
Obor/daně	Paušál. výdaje	Daň. eviden.	(ČR - SK)	Obor/daně	Paušál. výdaje	Daň. eviden.	(ČR - SK)
Nájem				Nájem	159 998		
Svobodná povolání				Svobodná povolání		234 212	-72 214
Živnostenské podn.				Živnostenské podn.		234 212	*/
Zeměděl., řemeslník	67 987	82 822	-14 835	Zeměděl., řemeslník			

*/ rozdíl mezi nejméně výhodnou alternativou v ČR a SK bez ohledu na obor podnikání

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Z tabulky 44 je patrné, že při stejné výši dosažených příjmů, je režim uplatnění výdajů paušálem v oblasti pronájmu a u svobodných povolání více zatěžující pro české daňové poplatníky. Rozdíl je způsoben jednak tím, že na Slovensku je pouze jedna paušální sazba bez ohledu na obor podnikání. Tato sazba je ve výši 60 % na Slovensku, v ČR je ve stejné oblasti podnikání pouze 40%. Další odlišností je, že kromě paušálních výdajů lze od příjmů na Slovensku odečíst také zálohy na sociální a zdravotní pojištění. V případě pronájmů a svobodných povolání má slovenský poplatník možnost odečíst výdaje ve vyšší částce než v České republice. Jiná situace je u vedení daňové evidence, kdy daňový poplatník z ČR zaplatí při stejné výši příjmů a výdajů, na celkových odvodech méně než poplatník ze Slovenska. Nejvýhodnější ze všech tří možných způsobů zdanění je režim paušální daně, který ovšem slovenský podnikatel nemá možnost využít, na Slovensku zavedený není.

Modelové situace č. 2: příjmy 1 500 000 korun

Tabulka 45: Rekapitulace odvodů a daní u podnikatelů s příjmy 1 500 000 Kč

Odvody a daně poplatníka						
	ČR			SK		
	Daně – paušální výdaje	Daně – paušální daň	Daně – daňová evidence	Daně – paušální výdaje	Daně – paušální daň	Daně – daňová evidence
Nájem	350 835	192 000	192 008	458 499	0	426 611
Svobodná povolání	296 311	192 000	192 008	458 499	0	584 820
Živnostenské podn.	187 260	74 496	74 491	458 499	0	584 820
Zeměděl., řemeslník	90 623	74 496	74 491	458 499	0	393 053

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulka 46: Porovnání alternativ – příjmy 1 500 000 korun

	Nejvýhodnější alternativa			Nejméně výhodná alternativa			
	ČR	SK	Rozdíl		ČR	SK	Rozdíl
Obor/daně	Paušál. daň	Daňová evidence	(ČR – SK)	Obor podnikání	Paušál. výdaje	Daň. eviden	(ČR – SK)
Nájem				Nájem	350 835		-233 958
Svobodná povolání				Svobodná povolání		584 820	*/
Živnostenské podn.				Živnostenské podn.		584 820	
Zeměděl., řemeslník	74 496	393 053	-318 557	Zeměděl., řemeslník			

*/ rozdíl mezi nejméně výhodnou alternativou v ČR a SK bez ohledu na obor podnikání

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Na základě porovnání daně vypočtené ze stejné výše dosažených příjmů vyplývá, že podnikatelé v českém daňovém prostředí zaplatí na daních menší částky, než kdyby podnikali na Slovensku. Situace je stejná ve všech zvolených oborech podnikání. Velké rozdíly ve zdanění jsou patrné u výdajů paušálem, kde významnou roli hraje maximální limit, který platí na Slovensku. Pro českého daňového poplatníka je nejvýhodnější režim paušální daně, který na Slovensku uzákoněný není.

Modelové situace č. 3: příjmy 2 000 000 korun

Příjem v této výši byl zvolen pro zjednodušení situace, přestože v zákonné úpravě se v souvislosti s režimem paušální daně hovoří o limitu do 2 000 000 Kč.

Tabulka 47: Rekapitulace odvodů a daní u podnikatelů s příjmy 2 000 000 Kč

Odvody a daně poplatníka						
	ČR			SK		
	Daně – paušální výdaje	Daně – paušální daň	Daně – daňová evidence	Daně – paušální výdaje	Daně – paušální daň	Daně – daňová evidence
Nájem	478 060	312 000	312 015	698 321	0	450 585
Svobodná povolání	405 360	312 000	312 015	698 321	0	778 106
Živnostenské podn.	259 960	192 000	191 986	698 321	0	778 106
Zeměděl., řemeslník	120 223	74 496	74 491	698 321	0	341 871

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulka 48: Porovnání alternativ – příjmy 2 000 000 Kč

Nejvýhodnější alternativa				Nejméně výhodná alternativa			
	ČR	SK	Rozdíl		ČR	SK	Rozdíl
Obor/daně	Paušál. daň	Daň. eviden.	(ČR - SK)	Obor/daně	Paušál. výdaje	Daň. eviden.	(ČR - SK)
Nájem				Nájem	478 060		-300 046
Svobodná povolání				Svobodná povolání		778 109	*/
Živnostenské podn.				Živnostenské podn.		778 106	
Zeměděl., řemeslník	74 496	341 871	-267 375	Zeměděl., řemeslník			

*/ rozdíl mezi nejméně výhodnou alternativou v ČR a SK bez ohledu na obor podnikání

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Podobně jako u příjmů v úrovni 1,5 milionu Kč je daňová zátěž pro podnikatele v České republice nižší než na Slovensku. Platí to pro všechny zkoumané obory podnikání i režimy evidence příjmů.

Modelové situace č. 3: příjmy 2 800 000 korun

Tabulka 49: Rekapitulace odvodů a daní u podnikatelů s příjmy 2 800 000 Kč

Odvody a daně poplatníka						
	ČR			SK		
	Daně – paušální výdaje	Daně – paušální daň	Daně – daňová evidence	Daně – paušální výdaje	Daně – paušální daň	Daně – daňová evidence
Nájem	790 016	0	405 360	1 088 674	0	544 877
Svobodná povolání	701 316	0	892 021	1 088 674	0	1 144 070
Živnostenské podn.	550 760	0	892 021	1 088 674	0	1 144 070
Zeměděl., řemeslník	261 248	0	75 823	1 088 674	0	103 856

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulka 50: Porovnání alternativ – příjmy 2 800 000 Kč

Nejvýhodnější alternativa				Nejméně výhodná alternativa			
	ČR	SK	Rozdíl		ČR	SK	Rozdíl
Obor podnikání	Daňová evidence	Daňová evidence	(ČR – SK)	Obor podnikání	Daňová evidence	Daňová evidence	(ČR – SK)
Nájem				Nájem			
Svobodná povolání				Svobodná povolání	892 021	1 144 070	-252 049
Živnostenské podn.				Živnostenské podn.	892 021	1 144 070	-252 049
Zeměděl., řemeslník	75 823	103 856	-28 033	Zeměděl., řemeslník			

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Obdobná situace jako u příjmů ve výši 1,5 milionu Kč, popř. 2,0 milionu Kč, je i v případě dosažených příjmů 2,8 milionů Kč. Daňová zátěž pro podnikatele v České republice je výrazně nižší než na Slovensku. Platí to pro všechny zkoumané obory podnikání i režimy evidence příjmů.

Shrnutí výsledků v modelových situacích č. 1 – 4 v ČR, v SR, ČR i SR dohromady

Tabulka 51: Celkové porovnání alternativ zdanění v různých oborech podnikání v ČR a SR

ČR			
	Nejvíce výhodná alternativa – paušální výdaje - zeměděl., řemesla – příjem 750 000 Kč	Nejméně výhodná alternativa – daňová evidence - svobod. pov – příjem 2 800 000 Kč	Rozdíl
Výše daně Kč	67 987	892 021	824 034

SR			
	Nejvíce výhodná alternativa – paušální výdaje – zeměděl., řemesla - příjem 750 000 Kč	Nejméně výhodná alternativa – daňová evidence - svobod. pov – příjem 2 800 000 Kč	Rozdíl
Výše daně Kč	82 822	1 144 070	1 061 248

ČR + SR			
	Nejvíce výhodná alternativa – ČR - paušální výdaje – zeměděl., řemesla - příjem 750 000 Kč	Nejméně výhodná alternativa – SR – daňová evidence – svobod. pov., živnost – příjem 2 800 000 Kč	Rozdíl
Výše daně Kč	67 987	1 144 070	1 076 083

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Ze všech porovnávaných režimů zdaňování podnikajících fyzických osob je z pohledu daňového zatížení v České republice nejvíce výhodná alternativa, pokud podnikatel působí v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství a uplatňuje výdaje prostřednictvím procenta z příjmů. Nejméně výhodná je oblast svobodných povolání a živnostenského podnikání, a to v případě, že takovýto podnikatel povede daňovou evidenci. Stejná situace u daňového zatížení jako v ČR je i na Slovensku. Nejnižší daň zaplatí podnikatel v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství, nejvyšší podnikatel se svobodným povoláním nebo živnostník. Pokud by došlo k posuzování různých režimů zdaňování u různých oblastí podnikání pro ČR i SK současně, zaplatí nejnižší daň zemědělci, podnikatelé v lesním a vodním hospodářství a řemeslné živnosti

v České republice. Nejvyšší daně zaplatí podnikatel v oblasti tzv. svobodných povolání a živnostenští podnikatelé, kteří takto podnikají na Slovensku a vedou daňovou evidenci.

V níže uvedené tabulce byly dosažené výsledky vyhodnoceny prostřednictvím statistické analýzy dat.

Tabulka 52: Popisná statistika

ČR		SR		Rozdíl
Stř. hodnota	288 911	Stř. hodnota	558 640	-269 729
Medián	216 893	Medián	458 499	-241 607
Modus	74 496	Modus	131 398	-56 902
Směr. odchylka	225 016	Směr. odchylka	342 407	-117 391
Rozdíl max-min	824 034	Rozdíl max-min	1 061 248	-237 214
Minimum	67 987	Minimum	82 822	-14 835
Maximum	892 021	Maximum	1 144 070	-252 049

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Do statistické analýzy dat byly zahrnuty všechny vypočtené daňové povinnosti v ČR napříč všemi obory a všemi možnostmi uplatnění výdajů. Stejný postup je použit i u daňových povinností z modulových příkladů na Slovensku. Střední hodnota pro ČR je ve výši 288 911 Kč, což je téměř o polovinu menší než na Slovensku. Znamená to, že u zde uvedených příkladů zaplatí OSVČ v České republice průměrně o polovinu nižší daně než na Slovensku. Modus je hodnota, která se v datech vyskytuje nejčastěji. V České republice zaplatí zde uvedení podnikatelé nejčastěji daně ve výši 74 496 Kč, na Slovensku opět téměř dvojnásobek, a to 131 398 Kč. Směrodatná odchylka, která popisuje, jak se jednotlivé hodnoty liší od průměru, je pro daňové povinnosti v ČR 225 016 Kč, na Slovensku 342 407 Kč. Znamená to, že v České republice jsou daňové povinnosti rozprostřené od svého průměru v menší vzdálenosti než ve Slovenské republice. Nejvíce se v obou státech přibližují hodnoty minimální výše zaplacené daně, která v ČR činí 67 987 Kč, na Slovensku 82 822 Kč. Maximum zaplacené daně v České republice je téměř o 20 % nižší než ve Slovenské republice.

Porovnáním vypočtených dat je možné učinit závěr, že podnikající fyzické osoby z různých oborů činností, při různých způsobech zdanění, mají na Slovensku větší daňové zatížení než český podnikatel.

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zjistit a objasnit, jaké mají podnikající fyzické osoby možnosti při zdaňování dosažených příjmů. Tyto možnosti byly zkoumány z hlediska českých daňových předpisů a slovenských daňových předpisů. Vzájemné porovnávání možných způsobů zdaňování mělo zjistit, která z možností zdaňování OSVČ je pro ně nejvýhodnější a nejvíce využívaná. Zda je výhodnější v dané oblasti podnikat v České republice nebo na Slovensku. Zjištění byla komparována s tím, co uvádějí veřejně dostupné odborné zdroje, ale také se zkušenostmi některých daňových poradců, kteří v praxi ročně zpracovávají stovky daňových přiznání pro podnikající fyzické osoby.

Na rozdíl od právnických osob, které mohou vést pouze účetnictví, mají podnikající fyzické osoby daleko širší možnosti výběru ze způsobů, jak stanovit základ daně. Stejně jako právnické osoby si mohou vybrat účetnictví. Další možností je daňová evidence, kde podnikatelé sledují příjmy dosažené z podnikatelské činnosti a skutečné výdaje. Na výběr mají také možnost zjistit daňový základ pomocí paušálních výdajů. Některé fyzické osoby mohou vstoupit do režimu paušální daně, který je úplně nejjednodušší.

Na základě vyhodnocení dat, která jsou veřejně přístupná na portále finanční správy, nebo která byla získána na základě dotazování na ministerstvu financí nebo generálním finančním ředitelství, bylo možno učinit závěr, že způsob zdanění příjmů, který je daňovými poplatníky v praxi nejvíce používán, je využití procentních výdajových paušálů.

Tato zjištění odpovídají názorům kolujícím mezi odbornou veřejností a ve veřejně dostupných zdrojích, jako např. Klimešová, L. (2018). *Daňová optimalizace* (2. vyd.). Ústav práva a právní vědy, o.p.s., Dušek, J., & Sedláček, J. (2022). *Daňová evidence podnikatelů 2022* (19.vydání). Grada Publishing, v časopise Bulletin Komory daňových poradců, na serverech <https://www.businessinfo.cz/>, <https://www.finance.cz/>, <https://neotax.eu/> a dalších. Tato zjištění byla potvrzena také daňovými poradci, kteří pro podnikající fyzické osoby zpracovávají daňová přiznání.

Bylo zjištěno, že ačkoliv je režim paušální daně ze všech možných způsobů výpočtu daně nejjednodušší, využívá ho zatím jen velmi malá část poplatníků. Nicméně je možné pozorovat trend nárůstu počtu podnikatelů, kteří do tohoto režimu vstupují.

Závěry, které lze vyvodit ze všech zjištění na základě dostupných nebo obdržených dat, se zakládají na informacích z ověřených zdrojů. Těmito zdroji jsou data poskytnutá ministerstvem financí, generálním finančním ředitelstvím. Nebo také grafy, vyhodnocení a analýzy statistických dat, která jsou volně dostupná na serveru finanční správy nebo ministerstva průmyslu a obchodu. Mezi informační zdroje patřily také osoby z praxe, tj. daňoví poradci. Napříč těmito poskytovateli informací panuje shoda v tom, že nejvýhodnějším a nejvíce využívaným způsobem stanovení základu daně, je pomocí procentní sazby výdajového paušálu. V žádných volně dostupných zdrojích nebyl objeven názor, který by tvrdil opak.

Poznatek, že režim paušální daně patří k těm výhodnějším a jednodušším způsobům zdanění, a přesto je v praxi zatím málo využíván, vede k zamyšlení, zda by nevyžadoval lepší propagaci ze strany státu. Tento režim je totiž oboustranně výhodný. Podnikateli odpadají starosti s vyhotovením daňového přiznání a přehledů na sociální a zdravotní pojištění. Příslušným institucím pak ubude administrativa se zpracováním těchto písemností.

Ve srovnání se Slovenskou republikou vychází daňová zátěž pro českého poplatníka s příjmy více než 1 milion za rok mnohem lépe. Tento poplatník zaplatí výrazně méně na daních a odvodech na sociální a zdravotní pojištění. Jiná situace je u podnikatelů s obratem do 1 milionu korun. Zde je situace různá nejen pro jednotlivé činnosti podnikání, ale také pro způsob uplatnění výdajů, což je zajímavé zjištění. Zatímco u poplatníků s vyšším příjmem je daňová zátěž v ČR o stovky tisíc menší, u poplatníků s menšími příjmy záleží na způsobu výpočtu výdajů a oboru podnikání.

Na základě modelových příkladů uvedených v této práci se nepotvrdila domněnka, že použití režimu paušální daně je nejvíce výhodné. Z příkladů, jako nejvíce výhodná alternativa z hlediska daňové zátěže, vyšla možnost uplatnění výdajů prostřednictvím paušálu v oblasti zemědělského, lesnického, vodohospodářského a řemeslného podnikání. Je ovšem třeba zmínit, že v případě dosažení skutečných výdajů vyšších než vypočítaných výdajovým paušálem, bude výhodnější alternativou vedení daňové evidence. Podnikatelé, kteří podnikají v oboru, kde jsou nuceni vynakládat vysoké

částky na dosažení, zajištění a udržení příjmů, vykazují nižší základ daně a tím i daňovou povinnost než v případě využití výdajů paušálem. Prokázalo se, že paušální daň je vhodná hlavně pro podnikatele, kteří mají v souvislosti se svou činností nižší výdaje, ať už se jedná o výdaje skutečné či paušální.

Na závěr nezbyvá než konstatovat, že každý podnikatel je jiný, každá povaha podnikání je jiná, byť ve stejném oboru. Neexistuje univerzální návod pro všechny podnikající fyzické osoby, jak co nejlépe optimalizovat svoji daňovou povinnost. Podnikatelé mají možnost volby z různých způsobů zdaňování a záleží na povaze podnikání každého z nich, kterou z nabízených možností zvolí.

Seznam použitých zdrojů

- Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (2023). *Anketa AMSP ČR: Paušální daň využívá pouze 1 z 10 živnostníků – nevyplatí se nebo nesplňují podmínky*. <https://amsp.cz/anketa-amsp-cr-pausalni-dan-vyuziva-pouze-1-z-10-zivnostniku-nevyplati-se-nebo-nesplnuji-podminky/>
- Daň z příjmů (n.d.). https://cs.wikipedia.org/wiki/Daň_z_příjmů
- Daňový poplatník (n.d.). https://cs.wikipedia.org/wiki/Daňový_poplatník
- Daňová soustava (n.d.). https://cs.wikipedia.org/wiki/Daňová_soustava
- Dušek, J., & Sedláček, J. (2022). *Daňová evidence podnikatelů 2022* (19.vydání). Grada
- Evropská komise (2023). *Dvojitá zdanění*. https://europa.eu/youreurope/citizens/work/taxes/double-taxation/index_cs.html
- Evropská unie (2023). *Podnikání, ekonomika, euro*. https://commission.europa.eu/business-economy-euro_cs
- Finanční správa (2023). *Daně*. <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/ostatni#osvob-prijmy>
- Finanční správa (2023). *Daně*. <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>
- Finančná správa Slovenská republika (2023). *Výpočet základu dane fyzickej osoby*. <https://podpora.financnasprava.sk/716030-Výpočet-základu-dane-fyzickej-osoby>
- Gola, P. (2022). *Ve kterých zemích jsou nejvyšší daně*. Finance.cz. <https://www.finance.cz/543419-ve-kterych-zemich-jsou-nejvyssi-dane/>
- Hnátek, M., (2021). *Daňové a nedaňové náklady 2021*. ESAP s.r.o.
- Jak začít podnikat v zemědělství (n.d.). <https://www.altaxo.cz/zacatek-podnikani/zalozeni-spolecnosti/jak-zacit-podnikat-v-zemedelstvi>
- Jaké budou dopady zrušení superhrubé mzdy (n.d.). <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-jake-budou-dopady-zruseni-superhrube-mzdy-40342762>
- Jaký je rozdíl mezi vedením účetnictví a vedením daňové evidence? (n.d.). <https://www.podnikatel.cz/clanky/jaky-je-rozdil-mezi-vedenim-ucetnictvi-a-vedeni-danove-evidence/>
- Kdo je poplatníkem daně (n.d.). <https://www.epravo.cz/top/clanky/kdo-je-poplatnikem-dane-z-prijmu-fyzickych-osob-15422.html>
- Klimeshová, L. (2018). *Daňová optimalizace* (2. vyd.). Ústav práva a právní vědy
- Kubátová, K., (2018). *Daňová teorie a politika*. Wolters Kluwer.
- Macháček, I. (2022). *Fyzické osoby a daň z příjmů* (4. aktualizované a rozšířené vydání). Wolters Kluwer.
- Ministerstvo financí, odbor Strategie daňové politiky, spolupráce a správy (2022)
- Ministerstvo financí ČR, oddělení harmonizace finančního řízení, (2022)

Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov*. <https://www.mfsr.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/priame-dane/dane-z-prijmu/legislativa-sr/zakon-dani-z-prijmov/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2023), *Statistické údaje o podnikateľoch*. Dostupné 20.4.2023 z <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/>

Němcová, V. (2021). *Paušální výdaje vs. skutečné výdaje: Jaká metoda se vám více vyplatí?*. Finance. <https://www.finance.cz/542774-skutecne-vydaje-nebo-pausalni-vydaje/>

Nerudová, D. (2014). *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie* (4. vyd.). Wolters Kluwer.

Nesrovnal, J. (2023). *Daňový expert popisuje výhody i problémy změn pro OSVČ*. Seznam Zprávy. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-finance-dane-spravedlivejsi-ale-komplikovanejsi-rika-o-zmenach-pro-osvc-danovy-poradce-226007>

Paušální daň (n.d.). <https://www.jake-james.cz/blog/pausalni-dan-podminky-terminy-castky>

Pilátová, J., Rusmanová, J., Janoušek, K., Klestil, J., Ženíšková, M., & Červinka, T. (2019). *Daňová evidence*. ANAG.

Plátce daně (n.d.). https://cs.wikipedia.org/wiki/Plátce_daně

Plnění státního rozpočtu ČR za leden až prosinec 2020 (n.d.). <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/pokladni-plneni-sr-40434>

Podnikání bez živnostenského oprávnění: Svobodné povolání (2022). <https://www.businessinfo.cz/navody/podnikani-bez-zivnostenskeho-opravneni-svobodne-povolani/>

Právnícká osoba (n.d.). <https://www.hyponamiru.cz/slovník-pojmu/pravnicka-osoba/>

Stanoviska NKÚ Nejvyšší kontrolní úřad ke státnímu rozpočtu (n.d.). <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/stanoviska-nku-ke-statnimu-rozpocetu/default.htm>

Tiskové zprávy (n.d.). <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy>

Vančurová, A., & Zídková, H. (2022). *Daňový systém ČR 2022* (16. vyd.). Wolters Kluwer.

Zákon č. 16/1993, Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů (n.d.) <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-16>

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (n.d.). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280>

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů (n.d.). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-338>

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (n.d.). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/199-455>

Zákon č. 562/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (n.d.).

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (n.d.).

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pásma paušální daně	34
Tabulka 2: Celková měsíční platba na paušální daň pro rok 2023	35
Tabulka 3: Vybrané údaje z daňových přiznání podnikajících FO 2017–2021.....	37
Tabulka 4: Přehled režimu paušální daně v letech 2021, 2022.....	38
Tabulka 5: Přehled podnikajících fyzických osob a živnostenských oprávnění dle věku za 4. čtvrtletí 2022.....	40
Tabulka 6: Přehled zpracovaných daňových přiznání dle vzorku daňových poradců	41
Tabulka 7: Přehled vybraných údajů z daňových přiznání dle GFR	42
Tabulka 8: Kalkulace odvodů na dani, sociálním a zdravotním pojištění odpovídající platbám pro 1. pásmo paušální daně	50
Tabulka 9: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku.....	51
Tabulka 10: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání.....	52
Tabulka 11: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání	53
Tabulka 12: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství.....	54
Tabulka 13: Kalkulace odvodů na dani, sociálním a zdravotním pojištění odpovídající platbám pro 2. pásmo paušální daně	55
Tabulka 14: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku.....	56
Tabulka 15: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání.....	57
Tabulka 16: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání	58

Tabulka 17: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství	59
Tabulka 18: Kalkulace odvodů na dani, sociálním a zdravotním pojištění odpovídající platbám pro 3. pásmo paušální daně.....	61
Tabulka 19: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku	62
Tabulka 20: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání	63
Tabulka 21: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání	64
Tabulka 22: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství	65
Tabulka 23: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku	66
Tabulka 24: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání	68
Tabulka 25: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání	69
Tabulka 26: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství	70
Tabulka 27: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku	72
Tabulka 28: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání	73
Tabulka 29: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání	74
Tabulka 30: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství	75

Tabulka 31: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku.....	76
Tabulka 32: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání.....	77
Tabulka 33: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání	78
Tabulka 34: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství.....	79
Tabulka 35: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku.....	80
Tabulka 36: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání.....	81
Tabulka 37: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání	82
Tabulka 38: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství.....	83
Tabulka 39: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti pronájmu obchodního majetku.....	85
Tabulka 40: Výše daně a odvodů pro podnikatele z oblasti jiného než živnostenského podnikání.....	86
Tabulka 41: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti živnostenského podnikání	87
Tabulka 42: Výše daně a odvodů pro podnikatele v oblasti řemeslného podnikání, zemědělství, lesnictví nebo vodního hospodářství.....	88
Tabulka 43: Rekapitulace odvodů a daní u podnikatelů s příjmy 750 000 korun ...	89
Tabulka 44: Porovnání alternativ – příjmy 750 000 korun.....	89
Tabulka 45: Rekapitulace odvodů a daní u podnikatelů s příjmy 1 500 000 korun	91
Tabulka 46: Porovnání alternativ – příjmy 1 500 000 korun.....	91
Tabulka 47: Rekapitulace odvodů a daní u podnikatelů s příjmy 2 000 000 korun	92

Tabulka 48: Porovnání alternativ – příjmy 2 000 000 korun	92
Tabulka 49: Rekapitulace odvodů a daní u podnikatelů s příjmy 2 800 000 korun.	93
Tabulka 50: Porovnání alternativ – příjmy 2 800 000 korun	93
Tabulka 51: Celkové porovnání alternativ zdanění v různých oborech podnikání v ČR a SR	94
Tabulka 52: Popisná statistika	95

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma příjmů poplatníků fyzických osob	20
Obrázek 2: Schéma výpočtu daně z příjmů v České republice.....	23
Obrázek 3: Schéma výpočtu daně z příjmů na Slovensku.....	45
Obrázek 4: Porovnání konstruktů základu daně, korekčních prvků, slev na dani ...	47

Seznam grafů

Graf 1: Dlouhodobé inkaso DPFO	16
--------------------------------------	----

Seznam zkratk

DAP – daňové přiznání

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

DPH – daň z přidané hodnoty

DS – daňový subjekt

FO – fyzická osoba, fyzické osoby

FÚ – finanční úřad

GFŘ – generální finanční ředitelství

IČ – identifikační číslo

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

p.p. – pozdějších předpisů

PR – paušální režim

ZD – základ daně

ŽO – živnostenské oprávnění

Seznam příloh

Příloha A: Majetkové daně, nepřímé daně.....	111
Příloha B: Formulář OZNÁMENÍ O VSTUPU do paušálního režimu	114
Příloha C: Formulář OZNÁMENÍ O UKONČENÍ paušálního režimu.....	116
Příloha D: Meziroční srovnání inkasa podle jednotlivých druhů příjmů.....	118
Příloha E: Seznam řemeslných živností.....	119
Příloha F: Seznam volných živností	121
Příloha G: Seznam živností vázaných.....	126
Příloha H: Seznam živností koncesovaných.....	129
Příloha I: Dotaz a odpověď z Ministerstva financí ČR.....	131
Příloha J: E-mailová korespondence s Kristýnou Klepáčkovou.....	133

Příloha A: Majetkové daně, nepřímé daně

Majetkové daně

Jsou nejstaršími daněmi v českém právu. Dle Vančurové a Zídkové (2022) patří majetkové daně stejně jako daně z příjmů do skupiny přímých daní. Předmětem daně je vlastnictví nebo užívání určitého majetku, movitého i nemovitého. Podle českých právních předpisů zahrnují daň silniční a daň z nemovitých věcí, která se dle Vančurové a Zídkové (2022) člení na daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek. „Majetkové daně jsou jen doplňkovým daňovým příjmem.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 48)

- **Daň silniční**

Silniční daň se řídí zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční. V roce 2022 byla vyhlášena zásadní novela č. 142/2022 Sb. tohoto zákona. Dle této novely jsou předmětem daně od roku 2022 pouze nákladní automobily s maximální hmotností nad 3,5 tuny a jejich přívěsy nad 3,5 tuny. Osobní automobily již vůbec předmětem daně nejsou. Základem daně je největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav u vozidel a přívěsů, u návěsů pak součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav.

- **Daň z nemovitých věcí**

Daň je upravena v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí. Touto daní je zdaňováno vlastnictví nemovité věci. „Zahrnují daň z pozemků a ze staveb a jednotek.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 48) Každá z těchto daní se stanovuje samostatně. Zákon uvádí, že předmětem daně jsou nemovité věci, které se nacházejí na území České republiky a současně jsou evidované v katastru nemovitostí.

Základem daně u pozemků je dle Vančurové a Zídkové (2022) velikost pozemku v m² násobená průměrnou cenou půdy za 1 m². Zdaňují se orná půda, zahrada, louka, stavební pozemek atd.

„Základem daně ze staveb a jednotek je skutečně zastavěná plocha staveb v m².“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 49)

Zákon stanoví, že základem daně ze staveb je u jednotky upravená podlahová plocha, kterou je výměra podlahové plochy jednotky v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období vynásobená koeficientem 1,22.

Daně nepřímé

„Nepřímými daněmi se tradičně nazývají daně, jejichž objektem je spotřeba.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 48) Jsou zahrnuty v ceně zboží nebo služeb, které si poplatník nakupuje. Nepřímé se dle Vančurové a Zídkové (2022) nazývají proto, že tyto daně platí státu jiná osoba než ta, na kterou účinky této daně dopadají. Cenu zboží nebo služby platí poplatník obchodníkovi a ten následně tuto daň zaplatí státu, je tedy v postavení plátce daně. Vančurová a Zídková (2022) také uvádějí, že pokud se daň týká pouze vybraných druhů zboží, nazýváme ji selektivní a pokud se týká veškerého zboží, je to daň všeobecná.

- **Selektivní daň**

Daně spotřební

„Spotřební daně jsou selektivními daněmi ze spotřeby, kterým podléhá pět komodit zboží.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 49) Dle Vančurové a Zídkové (2022) mezi ně patří:

- a) daň z minerálních olejů,
- b) daň z lihu,
- c) daň z piva,
- d) daň z vína a meziproduktů,
- e) daň z tabákových výrobků.

Jedná se o daně uvalené na určené zboží a služby a používají se k regulaci jejich spotřeby.

„Předmětem daně je jejich výroba a dovoz.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 50) Plátcí daně jsou proto výrobci nebo provozovatelé tzv. daňových skladů. Poplatníkem je kupující výrobku a daň je obsažena v ceně výrobku. „Sazby daně jsou pevné a diferencované.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 50)

Cla

Celní poplatky upravuje celní zákon a kontroluje je celní správa. Dle Vančurové a Zídkové (2022) mají cla charakter daně a jsou důležitým příjmem státu. „Jde o povinnou platbu spojenou s přechodem zboží přes hranice Evropské unie.“ (Vančurová & Zídková, 2022, s. 50)

Důvodem je ochrana vlastního trhu před zbožím ze zahraničí. Podle druhu zboží a země původu se stanoví výše sazby cla. Sazba je vyjádřena v procentech.

Ekologické daně

Jsou upraveny v zákoně č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a byly zavedeny v souladu s podmínkami členství ČR v Evropské unii od 1.1.2008. Dle tohoto zákona obsahují:

- a) daň z elektřiny,
- b) daň z pevných paliv,
- c) daň ze zemního plynu a některých dalších plynů.

Dle Vančurové a Zídkové (2022) se jedná o daně k ochraně životního prostředí. Dle zákona je plátcem je dodavatel, který dodává příslušnou komoditu, popř. provozovatel distribuční soustavy.

- **Univerzální daň**

Daň z přidané hodnoty

Je upravena v zákoně č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Dle Vančurové a Zídkové (2022) je označována jako univerzální nebo též všestranná daň, protože se uplatňuje na veškeré zboží a služby, které se nakupují a prodávají za účelem využití nebo spotřeby. Předmětem daně je dle zákona dodání zboží, převod nemovitosti nebo poskytnutí služby. Za předmět daně je považováno také pořízení zboží z jiného členského státu Evropské unie, dále je předmětem daně dovoz zboží ze třetích zemí.

Sazby DPH se liší podle druhu zboží nebo služby a jsou stanoveny ve třech úrovních:

- základní sazba DPH ve výši 21 %,
- první snížená sazba DPH ve výši 15 %,
- druhá snížená sazba DPH ve výši 10 %.

Obecně se na všechna uskutečněná zdanitelná plnění uplatňuje základní sazba DPH. První snížená nebo druhá snížená sazba se uplatňuje pouze v případech vyjmenovaných v zákoně.

Příloha B: Formulář OZNÁMENÍ O VSTUPU do paušálního režimu

Finančnímu úřadu pro

Územnímu pracovišti v, ve, pro

01 Daňové identifikační číslo

02 Rodné číslo

otisk podacího razítka finančního úřadu

OZNÁMENÍ O VSTUPU

do paušálního režimu od zdaňovacího období (kalendářního roku).....

V souladu s § 38lc zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) oznamuje níže uvedený daňový subjekt vstup do paušálního režimu.

1. ODDÍL – Údaje o daňovém subjektu

02a Datum zahájení (opětovného zahájení) SVČ

02b V uvedeném zdaňovacím období jsem již byl poplatníkem v paušálním režimu

ANO

NE

03 Příjmení

04 Rodné příjmení

05 Jméno(-a)

06 Titul*)

07 Datum narození

08 Státní příslušnost

09 Identifikační číslo

10 Identifikátor datové schránky*)

11 Telefon*)

12 E-mail*)

13 Pohlaví

Muž

Žena

Adresa místa pobytu / Adresa hlášeného místa pobytu cizince

14 Ulice, část obce, číslo orientační*)

15 Obec, číslo popisné

16 Stát

17 PSČ

Údaje o podepisující osobě:

Kód podepisující osoby:

Jméno(-a) a příjmení / Název právnické osoby

Datum narození / Evidenční číslo osvědčení daňového poradce / IČ právnické osoby

Fyzická osoba oprávněná k podpisu (je-li daňový subjekt či zástupce právnickou osobou), s uvedením vztahu k právnické osobě (např. jednatel, pověřený pracovník apod.)

Jméno(-a) a příjmení / Vztah k právnické osobě

Daňový subjekt / osoba oprávněná k podpisu:

Datum

Otisk
razítka

Vlastnoruční podpis
daňového subjektu / osoby oprávněné k podpisu

2. ODDÍL – Údaje o důchodovém a nemocenském pojištění

18 Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

19 Evidenční číslo pojištěnce, bylo-li přiděleno (EČP)

Řádky 20 a 21 vyplňte pouze v případě, že zahajujete samostatnou výdělečnou činnost a neoznámil(-a) jste zahájení této činnosti příslušné OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno uvedené na ř. 18 a tímto podáním tak chcete učinit (jedná se o společné oznámení při vstupu do paušálního režimu podle § 38ld zákona).

20 Oznamuji ve smyslu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zahájení (opětovné zahájení) SVČ od data uvedeného na řádku 02a.

ANO

21 SVČ jsem oprávněn(-a) vykonávat od

Řádek 22 vyplňte pouze v případě, že se přihlašujete k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění (účast na nemocenském pojištění je dobrovolná a vzniká dnem, od kterého se přihlašujete, nejdříve však dnem, ve kterém je tato přihláška podána).

22 Datum, od kterého se dobrovolně přihlašujete*)

3. ODDÍL – Údaje o veřejném zdravotním pojištění

23 Příslušná zdravotní pojišťovna (název*)

24 Kód pojišťovny*)

25 Číslo pojištěnce

Řádky 26 a 27 vyplňte pouze v případě, že zahajujete samostatnou výdělečnou činnost a neoznámil(-a) jste zahájení této činnosti příslušné zdravotní pojišťovně uvedené na ř. 23 a tímto podáním tak chcete učinit (jedná se o společné oznámení při vstupu do paušálního režimu podle § 38ld zákona).

26 Oznamuji ve smyslu zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zahájení (opětovné zahájení) SVČ od data uvedeného na řádku 02a.

ANO

27 SVČ jsem oprávněn(-a) vykonávat od

4. ODDÍL – Zvolené pásmo paušálního režimu

Od výše uvedeného zdaňovacího období jsem zvolil (uveďte číselné označení zvoleného pásma paušálního režimu):

pásmo paušálního režimu

(Pásmo paušálního režimu určuje výše rozhodných příjmů ze samostatné činnosti podle § 2a odst. 5 zákona).

Příloha C: Formulář OZNÁMENÍ O UKONČENÍ paušálního režimu

Finančnímu úřadu v, ve, pro

01 Daňové identifikační číslo

02 Rodné číslo

OZNÁMENÍ O UKONČENÍ

paušálního režimu ve zdaňovacím období (kalendářním roce).....

V souladu s § 38lg a § 38lga zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), níže uvedený daňový subjekt oznamuje, že přestává být v paušálním režimu.

1. ODDÍL – Údaje o daňovém subjektu

03 Příjmení		04 Rodné příjmení		05 Jméno	
06 Titul	07 Datum narození	08 Státní příslušnost		09 Číslo OP	
10 Číslo pasu / povolení k pobytu		11 ID dat schránky		12 IČO	

13 Obec		14 Ulice		15 Číslo popisné / orientační	
16 PSČ		17 Stát	18 Telefon	19 E-mail	

Daňový subjekt / osoba oprávněná k podpisu

Datum

Podpis

2. ODDÍL – Údaje o ukončení paušálního režimu podle § 38lg zákona

V průběhu zdaňovacího období nastala některá ze skutečností, která má za následek ukončení paušálního režimu*):

- poplatník přesáhl rozhodné příjmy pro zvolené pásmo paušálního režimu a jeho daň není rovna paušální dani,
- poplatník se stal plátcem daně z přidané hodnoty nebo mu vznikla registrační povinnost k dani z přidané hodnoty, s výjimkou registrační povinnosti identifikované osoby,
- poplatník se stal společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti,
- nabylo účinnosti rozhodnutí o úpadku poplatníka a insolvenční řízení nebylo do konce daného zdaňovacího období skončeno,
- poplatník přestal být osobou samostatně výdělečně činnou podle zákona upravujícího důchodové pojištění nebo podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění,
- na poplatníka se přestaly vztahovat právní předpisy České republiky upravující důchodové pojištění nebo právní předpisy České republiky upravující veřejné zdravotní pojištění,
- poplatník není povinen platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění z důvodu dlouhodobého pobytu v cizině,
- poplatník ukončil na území České republiky výkon činnosti, ze které plynou příjmy ze samostatné činnosti, a přesunul daňové rezidentství do zahraničí.

Datum vzniku skutečnosti, která má za následek ukončení paušálního režimu:.....

Pokud bude zvolena varianta „poplatník přestal být osobou samostatně výdělečně činnou podle zákona upravujícího důchodové pojištění nebo podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění“, je datem vzniku skutečnosti, která má za následek ukončení paušálního režimu, poslední den, kdy jste byl osobou samostatně výdělečně činnou.

*) Označte křížkem odpovídající variantu

3. ODDÍL – Společné oznámení při ukončení paušálního režimu

Tento oddíl vyplňte pouze v případě, pokud přestáváte být v paušálním režimu z důvodů, že jste přestal být osobou samostatně výdělečně činnou podle zákona upravujícího důchodové pojištění nebo podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění a tuto skutečnost jste neoznámil(-a) příslušné OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno a příslušné zdravotní pojišťovně.

Oznamuji ve smyslu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, že jsem přestal být osobou samostatně výdělečně činnou.

Datum ukončení (přerušení) samostatně výdělečně činnosti (SVČ)

Oznamuji ve smyslu zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, že jsem přestal být osobou samostatně výdělečně činnou.

Datum ukončení (přerušení) samostatně výdělečně činnosti (SVČ)

Datum ukončení (přerušení) SVČ je poslední den, kdy jste byl osobou samostatně výdělečně činnou.

Příloha D: Meziroční srovnání inkasa podle jednotlivých druhů příjmů

INKASO na vybraných druzích příjmů – meziroční srovnání 2017 - 2021						
(v mil. Kč)						
N Á Z E V D R U H U P Ř Í J M U	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
DPH celkem	381	413	425	430	461	2 111
	435	013	239	374	409	469
Daň z příjmů právnických osob	161	166	172	142	209	852
	803	131	925	351	060	269
Daň z příjmů fyzických osob z příznání	7	7	9	-3	11	
	617	841	529	052	034	32 969
Paušální daň z příjmů fyzických osob					76	76
Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti	169	193	217	223	162	966
	241	676	502	432	162	012
Kompenzační bonus				-24	-18	
				660	945	-43 605
Daň z příjmů vybíraná srážkou § 36	24	26	28	23	28	131
	814	255	328	809	582	788
Daň z nemovitých věcí	10	10	10	11	11	
	758	829	875	658	886	56 006
Daň z nabytí nemovitých věcí	12	13	14	4		
	478	573	047	189	295	44 582
Daň dědická	5	3	1	0	12	21
Daň darovací	-23	2	-1	3	-2	-21
Daň z převodu nemovitostí	120	58	-61	-36	-52	29
Daň silniční	6	6	6	5	5	
	191	276	687	496	739	30 389
Odvod z elektřiny ze slunečního záření	2	2	2	2	1	
	047	194	300	307	982	10 830
Odvod z loterií § 41b odst. 1	823	1	20	3	-1	845
Odvod z loterií § 41b odst. 2,3,4	2	5	5	3	1	
	380					2 393
Daň z hazardních her celkem	8	9	10	10	11	
	936	776	234	230	419	50 594

Zdroj: Finanční správa ČR (2022)

Příloha E: Seznam řemeslných živností

- Řeznictví a uzenářství
- Mlékárenství
- Mlynářství
- Pekařství, cukrářství
- Pivovarnictví a sladovnictví
- Zpracování kůží a kožešin
- Aplikace, výroba a opravy ortopedické obuvi
- Broušení a leptání skla
- Zpracování gumárenských směsí
- Zpracování kamene
- Slévárenství, modelářství
- Kovářství, podkovářství
- Obráběčství
- Zámečnictví, nástrojářství
- Galvanizérství, smaltérství
- Výroba, instalace, opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení
- Hodinářství
- Zlatnictví a klenotnictví
- Truhlářství, podlahářství
- Výroba a opravy hudebních nástrojů
- Opravy ostatních dopravních prostředků a pracovních strojů
- Zednictví

- Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení
- Montáž, opravy a rekonstrukce chladicích zařízení a tepelných čerpadel
- Vodoinstalatérství, topenářství
- Montáž, opravy, revize a zkoušky plynových zařízení a plnění nádob plyny
- Montáž, opravy, revize a zkoušky tlakových zařízení a nádob na plyny
- Montáž, opravy, revize a zkoušky zdvihacích zařízení
- Izolatérství
- Malířství, lakýrnictví, natěračství
- Pokrývačství, tesařství
- Klempířství a oprava karoserií
- Kamnářství
- Opravy silničních vozidel
- Holičství, kadeřnictví
- Barvení a chemická úprava textilií
- Čištění a praní textilu a oděvů
- Kominictví
- Hostinská činnost
- Kosmetické služby
- Pedikúra, manikúra

Zdroj: Živnostenský zákon (2023)

Příloha F: Seznam volných živností

- Poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví, rybníkářství, lesnictví a myslivost
- Činnost odborného lesního hospodáře
- Vyhотовování lesních hospodářských plánů a osnov
- Nakládání s reprodukčním materiálem lesních dřevin
- Chov zvířat a jejich výcvik (s výjimkou živočišné výroby)
- Úprava nerostů, dobývání rašeliny a bahna
- Výroba potravinářských a škrobárenských výrobků
- Pěstitelské pálení
- Výroba krmiv, krmných směsí, doplňkových látek a premixů
- Výroba textilií, textilních výrobků, oděvů a oděvních doplňků
- Výroba a opravy obuvi, brašnářského a sedlářského zboží
- Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků
- Výroba vlákniny, papíru a lepenky a zboží z těchto materiálů
- Vydavatelské činnosti, polygrafická výroba, knihařské a kopírovací práce
- Výroba, rozmnožování, distribuce, prodej, pronájem zvukových a zvukově-obrazových záznamů a výroba nenahraných nosičů údajů a záznamů
- Výroba koksu, surového dehtu a jiných pevných paliv
- Výroba chemických látek, vláken a přípravků a kosmetických prostředků
- Výroba hnojiv
- Výroba plastových a pryžových výrobků
- Výroba a zpracování skla
- Výroba stavebních hmot, porcelánových, keramických a sádrových výrobků

- Výroba brusiv a ostatních minerálních nekovových výrobků
- Broušení technického a šperkového kamene
- Výroba a hutní zpracování železa, drahých a neželezitých kovů a jejich slitin
- Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků
- Umělecko-řemeslné zpracování kovů
- Povrchové úpravy a svařování kovů a dalších materiálů
- Výroba měřicích, zkušebních, navigačních, optických a fotografických přístrojů a zařízení
- Výroba elektronických součástek, elektrických zařízení a výroba a opravy elektrických strojů, přístrojů a elektronických zařízení pracujících na malém napětí
- Výroba neelektrických zařízení pro domácnost
- Výroba strojů a zařízení
- Výroba motorových a přípojných vozidel a karoserií
- Stavba a výroba plavidel
- Výroba, vývoj, projektování, zkoušky, instalace, údržba, opravy, modifikace a konstrukční změny letadel, motorů letadel, vrtulí, letadlových částí a zařízení a leteckých pozemních zařízení
- Výroba drážních hnacích vozidel a drážních vozidel na dráze tramvajové, trolejbusové a lanové a železničního parku
- Výroba jízdních kol, vozíků pro invalidy a jiných nemotorových dopravních prostředků
- Výroba a opravy čalounických výrobků
- Výroba, opravy a údržba sportovních potřeb, her, hraček a dětských kočárků
- Výroba zdravotnických prostředků
- Výroba a opravy zdrojů ionizujícího záření

- Výroba školních a kancelářských potřeb, kromě výrobků z papíru, výroba bižuterie, kartáčnického a konfekčního zboží, deštníků, upomínkových předmětů
- Výroba dalších výrobků zpracovatelského průmyslu
- Provozování vodovodů a kanalizací a úprava a rozvod vody
- Nakládání s odpady (vyjma nebezpečných)
- Přípravné a dokončovací stavební práce, specializované stavební činnosti
- Sklenářské práce, rámování a paspartování
- Zprostředkování obchodu a služeb
- Velkoobchod a maloobchod
- Zastavárenská činnost a maloobchod s použitým zbožím
- Údržba motorových vozidel a jejich příslušenství
- Potrubní a pozemní doprava (vyjma železniční a silniční motorové dopravy)
- Skladování, balení zboží, manipulace s nákladem a technické činnosti v dopravě
- Zasilatelství a zastupování v celním řízení
- Provozování poštovních a zahraničních poštovních služeb
- Ubytovací služby
- Poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály
- Činnost informačních a zpravodajských kanceláří
- Realitní činnost, správa a údržba nemovitostí
- Pronájem a půjčování věcí movitých
- Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků
- Projektování pozemkových úprav

- Příprava a vypracování technických návrhů, grafické a kresličské práce
- Projektování elektrických zařízení
- Výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd nebo společenských věd
- Testování, měření, analýzy a kontroly
- Reklamní činnost, marketing, mediální zastoupení
- Návrhářská, designéřská, aranžéřská činnost a modeling
- Fotografické služby
- Překladatelská a tlumočnická činnost
- Služby v oblasti administrativní správy a služby organizačně hospodářské povahy
- Provozování cestovní agentury, a průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu
- Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti
- Provozování kulturních, kulturně-vzdělávacích a zábavních zařízení, pořádání kulturních produkcí, zábav, výstav, veletrhů, přehlídek, prodejních a obdobných akcí
- Provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovních činností
- Praní pro domácnost, žehlení, opravy a údržba oděvů, bytového textilu a osobního zboží
- Poskytování technických služeb
- Opravy a údržba potřeb pro domácnost, předmětů kulturní povahy, výrobků jemné mechaniky, optických přístrojů a měřidel
- Poskytování služeb osobního charakteru a pro osobní hygienu

- Poskytování služeb pro rodinu a domácnost
- Výroba, obchod a služby jinde nezařazené

Zdroj: Živnostenský zákon (2023)

Příloha G: Seznam živností vázaných

- Diagnostická, zkušební a poradenská činnost v ochraně rostlin a ošetřování rostlin, rostlinných produktů, objektů a půdy proti škodlivým organismům přípravky na ochranu rostlin nebo biocidními přípravky
- Geologické práce
- Zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků
- Výroba a zpracování paliv a maziv
- Výroba nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků a prodej chemických látek a chemických přípravků klasifikovaných jako vysoce toxické a toxické
- Výroba a opravy sériově zhotovovaných
 1. protéz,
 2. trupových ortéz,
 3. končetinových ortéz,
 4. měkkých bandáží
- Oční optika
- Podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady
- Projektová činnost ve výstavbě
- Provádění staveb, jejich změn a odstraňování
- Nákup a prodej kulturních památek nebo předmětů kulturní hodnoty
- Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy
- Činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence
- Provádění dobrovolných dražeb movitých věcí podle zákona o veřejných dražbách
- Oceňování majetku pro:

1. věci movité
 2. věci nemovité
 3. nehmotný majetek
 4. finanční majetek
 5. podnik
- Výkon zeměměřických činností
 - Zpracování návrhu katalogizačních dat
 - Měření znečišťujících a pachových látek, ověřování množství emisí skleníkových plynů a zpracování rozptylových studií
 - Revize, prohlídky a zkoušky určených technických zařízení v provozu
 - Restaurování děl z oboru výtvarných umění, která nejsou kulturními památkami nebo jejich částmi, ale jsou uložena ve sbírkách muzeí a galerií nebo se jedná o předměty kulturní hodnoty
 - Speciální ochranná dezinfekce, dezinfekce a deratizace
1. bez použití toxických nebo vysoce toxických chemických látek a chemických přípravků s výjimkou speciální ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace v potravinářských a zemědělských provozech,
 2. v potravinářských nebo zemědělských provozech,
 3. toxickými nebo vysoce toxickými chemickými látkami nebo chemickými přípravky, s výjimkou speciální ochranné dezinfekce a deratizace v potravinářských nebo zemědělských provozech.
- Průvodcovská činnost horská
 - Vodní záchranná služba
 - Technicko – organizační činnost v oblasti požární ochrany
 - Poskytování služeb v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

- Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb
- Provozování autoškoly
- Pořádání kurzů k získání znalostí k výkonu speciální ochranné dezinfekce, dezinsekce a deratizace
- Péče o dítě do tří let věku v denním režimu
- Psychologické poradenství a diagnostika
- Drezúra zvířat
- Činnosti, při kterých je porušována integrita lidské kůže
- Masérské, rekondiční a regenerační služby
- Provozování solárií

Zdroj: Živnostenský zákon (2023)

Příloha H: Seznam živností koncesovaných

- Výroba a úprava kvasného lihu, konzumního lihu, lihovin a ostatních alkoholických nápojů (s výjimkou piva, ovocných vín, ostatních vín a medoviny a ovocných destilátů získaných pěstitelským pálením)
- Výroba a úprava lihu sulfitového nebo lihu syntetického
- Výzkum, vývoj, výroba, ničení, zneškodňování, zpracování, nákup a prodej výbušnin
- Vývoj, výroba, opravy, úpravy, přeprava, nákup, prodej, půjčování, uschovávání, znehodnocování a ničení zbraní a střeliva
- Nákup a prodej, půjčování, vývoj, výroba, opravy, úpravy, uschovávání, skladování, přeprava, znehodnocování a ničení bezpečnostního materiálu
- Výroba tepelné energie a rozvod tepelné energie, nepodléhající licenci*) realizovaná ze zdrojů tepelné energie s instalovaným výkonem jednoho zdroje nad 50 kW
- Silniční motorová doprava
 - nákladní vnitrostátní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti do 3,5 tuny včetně,
 - nákladní vnitrostátní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny,
 - nákladní mezinárodní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti do 3,5 tuny včetně,
 - nákladní mezinárodní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny,
 - vnitrostátní příležitostná osobní,
 - mezinárodní příležitostná osobní,
 - vnitrostátní veřejná linková,

- vnitrostátní zvláštní linková,
 - mezinárodní linková,
 - mezinárodní kyvadlová,
 - taxislužba.
-
- Vnitrozemská vodní doprava
 - Kontrolní testování mechanizačních prostředků na ochranu rostlin
 - Provádění pyrotechnického průzkumu
 - Provádění veřejných dražeb
 - dobrovolných,
 - nedobrovolných.
 - Provozování cestovní kanceláře
 - Ostraha majetku a osob a služby soukromých detektivů
 - Poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob
 - Vedení spisovny
 - Provozování střelnic a výuka a výcvik ve střelbě se zbraní
 - Provádění trhacích a ohňostrojných prací
 - Provozování pohřební služby
 - Provádění balzamace a konzervace
 - Provozování krematoria

Zdroj: Živnostenský zákon (2023)

Příloha I: Dotaz a odpověď z Ministerstva financí ČR

Dobrý den, paní Truhlářová,

omlouvám se za určitou prodlevu v odpovědi, ale chvíli trvalo zjištění konkrétního útvaru, který data poskytuje. Po spolupráci s kolegy z GFŘ Vám zasíláme statistiku OSVČ za požadované roky (pozn. rok 2021 není kompletní – nebyla vyměřena všechna daňová přiznání).

V případě dalších požadavků se na mne neváhejte obracet.

S pozdravem a přáním hezkého dne

Ing. Aleš Petrák

oddělení Harmonizace finančního řízení | Harmonisation of Financial Proceedings Unit

MINISTERSTVO FINANCÍ | MINISTRY OF FINANCE

Letenská 15, 118 10 Praha | Prague – Czech Republic
+420 257 043 225 | +420 602 645 765

Ministerstvo financí
České republiky

EU2022.CZ

From: Klára Truhlářová <klarisalg@gmail.com>
Sent: Thursday, July 28, 2022 8:40 PM

To: .MF-OtevřenáData

<OtevrenaData@mfcrcz>

Subject: Data k diplomové práci

Dobrý den, obracím se na vás v následující věci. Pro moji diplomovou práci na téma „Zdaňování podnikajících fyzických osob v České republice“ bych potřebovala zjistit, počty daňových poplatníků podle úrovně použitého výdajového paušálu, tj. ve výši 40%, 60%, 80%. Vede si finanční správa takovou statistiku a je možné mi ji poskytnout? Pokud ano, poprosím vás o data za roky 2018 až 2021. Předem moc děkuji. Klára Truhlářová

Odesláno z aplikace [Pošta](#) pro Windows

Tato e-mailová zpráva má pouze informativní charakter a vychází z podkladů, které byly odesílateli předány nebo zaslány v minulosti. Obsah této e-mailové zprávy, resp. jakékoliv případné právní jednání vyplývající z této e-mailové zprávy, se nepovažuje za návrh na uzavření smlouvy ve smyslu ustanovení § 1731 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v platném znění (dále jen „občanský zákoník“) nebo akceptaci návrhu na uzavření smlouvy ve smyslu § 1740 občanského zákoníku, popř. potvrzení uzavření smluvního vztahu, není-li odesílatelem uvedeno výslovně jinak. Předmětná e-mailová korespondence slouží výhradně k podpoře výkonu agendy Ministerstva financí. V uvedené souvislosti může tato e-mailová zpráva obsahovat údaje, které jsou dotčeny Nařízením Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Tato e-mailová zpráva je určena pouze pro osobní a důvěrné užití určenými adresáty, tedy osobou (osobami), které (kterým) je obsahově určena. Nejste-li osobou, které je tato zpráva určena, upozorňujeme Vás, že jakékoliv šíření či kopírování této e-mailové zprávy, či informace z ní, je zakázáno. Jestliže tuto e-mailovou zprávu obdržíte nedopatřením, prosíme, oznamte tuto skutečnost odesílateli a odstraňte zprávu samotnou i všechny její přílohy ze svého systému.

Příloha J: E-mailová korespondence s Kristýnou Klepáčkovou

Od: Klára Truhlářová

Odesláno: středa 9. listopadu 2022 19:36

Komu: Klepáčková Kristýna

Předmět: RE: Režim paušální daně - diplomová práce

Dobrý den. Moc děkuji. Klára Truhlářová

Odesláno z aplikace [Pošta](#) pro Windows

Od: [Klepáčková Kristýna](#)

Odesláno: pondělí 7. listopadu 2022 16:17

Komu: klarisalg@gmail.com

Předmět: RE: Režim paušální daně - diplomová práce

Vážená paní Truhlářová,

k Vašemu dotazu zasíláme údaje ze statistik Finanční správy ČR k paušálnímu režimu.

1. k 31.12.2021

1. Počet oznámení doručených na FÚ = 83 841

2. Počet DS v paušálním režimu = 64 793

2. k 31.10.2022

1. Počet oznámení doručených na FÚ = 112 522

2. Počet DS v paušálním režimu = 80 527

Přílohou zasíláme tabulku včetně doplňujících údajů.

K otázce ukončení paušálního režimu jsou dostupná data pouze k aktuálnímu datu:

3. k 31.10.2022

1. Ukončené PR pro zdaňovací období 2021 = 13 184

2. Ukončené PR pro zdaňovací období 2022 = 8 982

Jedná se o ukončení PR ze všech důvodů. Hodnoty tedy obsahují dobrovolné vystoupení, zrušení PR

k počátku (nesplnění podmínek) i přerušení PR.

S pozdravem

Kristýna Klepáčková

odbor Strategie daňové politiky, spolupráce a správy | Tax Policy, Cooperation and Administration

Strategy

MINISTERSTVO FINANCÍ | MINISTRY OF FINANCE

Letenská 15, 118 10 Praha | Prague – Czech Republic

+420 257 042 448 | +420 733 675 014

From: Klára Truhlářová <klarisalg@gmail.com>

Sent: Thursday, October 20, 2022 5:52 PM

To: .MF-OtevřenáData <OtevrenaData@mfc.cz>

Subject: Režim paušální daně - diplomová práce

Dobrý den, obracím se na vás s následující prosbou. Pro moji diplomovou práci s názvem „Zdaňování

podnikajících fyzických osob v ČR“, bych potřebovala zjistit, kolik poplatníků daně z příjmů fyzických

osob vstoupilo do režimu paušální daně od 1.1.2021 a od 1.1.2022, kolik jich tento režim ukončilo pro

rok 2021, 2022.

Moc děkuji. Klára Truhlářová, Sokolov

Odesláno z aplikace **Pošta** pro Windows

Tato e-mailová zpráva má pouze informativní charakter a vychází z podkladů, které byly odesílateli předány nebo zaslány v minulosti.

Obsah této emailové

zprávy, resp. jakékoliv případné právní jednání vyplývající z této e-mailové zprávy, se nepovažuje za návrh na uzavření smlouvy ve smyslu ustanovení § 1731 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v platném znění (dále jen „občanský zákoník“) nebo akceptaci návrhu na uzavření

smlouvy ve smyslu § 1740 občanského zákoníku, popř. potvrzení uzavření smluvního vztahu, není-li odesílatelem uvedeno výslovně jinak.

Předmětná

e-mailová korespondence slouží výhradně k podpoře výkonu agendy Ministerstva financí. V uvedené souvislosti může tato e-mailová zpráva

obsahovat údaje, které jsou dotčeny Nařízením Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, o ochraně fyzických osob v

souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních

údajů). Tato e-mailová zpráva je určena pouze pro osobní a důvěrné užití určenými adresáty, tedy osobou (osobami), které (kterým) je obsahově

určena. Nejste-li osobou, které je tato zpráva určena, upozorňujeme Vás, že jakékoliv šíření či kopírování této e-mailové zprávy, či informace z ní, je

zakázáno. Jestliže tuto e-mailovou zprávu obdržíte nedopatřením, prosíme, oznamte tuto skutečnost odesílateli a odstraňte zprávu samotnou i

všechny její přílohy ze svého systému.

Abstrakt

Truhlářová, K. (2023). *Zdaňování podnikajících fyzických osob v České republice* [Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: Podnikatel, podnikající fyzická osoba, příjmy, výdaje, základ daně, daň z příjmů fyzických osob, výdajový paušál, režim daňového paušálu, daňová evidence, daň.

Daň z příjmů fyzických osob je jedna z nejvýznamnějších položek pro státní rozpočet a také jednou z nejsložitějších daní. Obsahuje nástroje, jak se složitým výpočtům daňového základu vyhnout a zjednodušit si výpočet daňové povinnosti. Cílem diplomové práce bylo představit možné způsoby zdanění příjmů fyzických osob u skupiny poplatníků, kteří mají příjmy z podnikání a za pomoci řady výzkumných metod zjistit, který ze způsobů zdanění je pro podnikatele nejvýhodnější z hlediska výše vypočtené daně. Posuzovány byly tyto režimy zdanění: vedení daňové evidence, uplatnění výdajů paušálem a režim paušální daně. Poplatníci z různých oborů podnikání, s několika variantami dosažených příjmů a s využitím uvedených režimů zdanění, byli vzájemně posuzováni z pohledu českého a slovenského daňového prostředí. Na základě všech zjištění byl učiněn závěr, že nejčastější je využití procentních výdajových paušálů. Nástroj jednodušší, režim paušální daně, si zatím nezískal důvěru daňových poplatníků, jeho využívání roste jen pozvolna. Dá se říci, že při splnění určitých podmínek, je nejvýhodnější variantou z hlediska výše daně, vedení daňové evidence podnikatele v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství nebo řemesel. Nutnou podmínkou této varianty je výše výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Je nezbytné, aby přesahovaly částku vypočtenou procentem z uskutečněného příjmu. Podnikatel v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství nebo řemesel je, na rozdíl od jiných oborů, schopen ve svém podnikání dosáhnout vysokých výdajů. Podnikatel v českém prostředí podléhá menší daňové zátěži než na Slovensku. Universální řešení neexistuje, vše závisí na konkrétní situaci konkrétního podnikatele.

Abstract

Truhlářová, K. (2023). *Taxation of business individuals in the Czech republic* [Master's Thesis, University of West Bohemia].

Keywords: a business person, natural entity, income, expenses, tax base, personal income tax, flat rate expenses, tax record, tax

Personal income tax is one of the most important items for the state budget and also one of the most complex taxes. Some mechanisms help avoid complex calculations of the tax base and to simplify the calculation of tax liability. The diploma thesis aimed to present the possible methods of taxation of the income of natural entities for a group of taxpayers who have income from the business as well as aims to find out, with the help of some research methods, which of the methods of taxation is the most advantageous for entrepreneurs in terms of the above-calculated tax. The following taxation regimes were assessed: keeping tax records, use of flat rate expenses, and the flat tax regime. Taxpayers from different fields of business, with several variants of income and with using the above-mentioned taxation regimes, were respectively assessed from the point of view of the Czech and Slovak tax environment. Based on all the findings, it was concluded that the most common is the use of a flat rate expenses model. A simpler mechanism, the flat-rate tax regime, has not yet gained the trust of taxpayers, and its use is only growing slowly. We might conclude that with certain conditions the most advantageous option in terms of the amount of tax is keeping tax records in the field of agriculture, forestry, water management, or crafts. A necessary condition for this model is the amount of expenses for achieving and securing the income. These expenses must exceed the amount calculated as a percentage of realized income. A taxpayer in the field of agriculture, forestry, water management, or crafts, in contrast to other fields usually achieves high expenses in their business. A business person in the Czech environment is subject to a lower tax burden than in Slovakia. There is no universal solution, a method of taxation based on the specific situation of a specific business person is the best option.